

АГАТА КРИСТИ КАРТИ НА МАСАТА

Част 15 от „Еркюл Поаро“

Превод от английски: Васил Антонов, 1992

chitanka.info

ПРЕДГОВОР ОТ АВТОРКАТА

Повсеместно е разпространено мнението, че детективският роман е като надбягване, в което броят на участниците е известен — този на конете и ездачите. „Плащате и избирате!“ фаворитът, или лицето, което би могло да е извършило престъплението, обикновено се смята за пълна противоположност на фаворита от едно истинско състезание. С други думи — той е абсолютен аутсайдер! Набележете този, за когото съществува най-малка вероятност да е престъпникът и в 90% от случаите вашата задача е изпълнена.

Тъй като не ми се иска моите читатели да захвърлят книгата ми с отвращение, предпочитам да ги предупредя, че *това не е такава книга*. Още от самото начало участниците са *четирима и при подходящи обстоятелства* всеки от тях би могъл да извърши престъплението. Това автоматично изключва елемента на изненада. Независимо от това аз смятам, че и тези четирима герои заслужават внимание, тъй като всеки от тях е убил и е способен да го направи отново. Те притежават напълно различни характери, напълно различни движещи мотиви, биха прибегнали и до напълно различни методи. Следователно процесът на дедукция би трябвало да бъде поставен изцяло на психологическа основа, което, само по себе си, е много интересно, понеже след самото деяние интересът остава прикован към душевността на убиеца.

Бих могла да добавя още, че този е един от любимите случаи на Еркюл Поаро. Не толкова обаче е мнението на капитан Хейстингс, приятеля на Поаро, който смята историята за доста скучна! Оставям на теб, читателю, да прецениш кой от двамата е прав.

ПЪРВА ГЛАВА

ГОСПОДИН ШЕЙТАНА

— Драги ми Поаро!

Гласът беше приглушен и мъркащ — глас, който съвсем преднамерено беше превърнат в инструмент и в който нямаше нищо необмислено или непредвидено.

Еркюл Поаро се извърна и се поклони, а после тържествено протегна ръка за поздрав.

В погледа му се появи някаква необичайна искра. Човек би помислил, че тази случайна среща е събудила в него чувство, каквото човек не изпитва всеки ден.

— Скъпи господин Шейтана — отговори той. Настъпи кратка пауза. Приличаха на двама дуелисти с вдигнати шпаги.

Край тях бавно се нижеше добре облечена лондонска тълпа. Отляво и отдясно долитаха неясни реплики и думи.

— Скъпи, каква красота!

— Просто са божествени, нали, мили?

Срещата бе станала в Уесекс Хаус, където беше изложбата на кутийки за енфие. Входът струваше една гвинея и приходите бяха предназначени за лондонските болници.

— О, драги — рече Шейтана, — толкова се радвам да ви видя! Да не би да сте решили да дадете почивка на палачите? Нима престъпниците са позарязали занаята? Или пък очаквате обир тук днес. О, това би било прекалено хубаво!

— Уви, мосю — отвърна Поаро. — Тук съм единствено в качеството ми на частно лице.

За миг вниманието на Шейтана бе привлечено от едно прекрасно младо същество с плътно прилепнали къдрици от едната страна на главата, докато от другата стърчаха три рога на изобилието от черна слама.

Той каза:

— Но, мила моя, защо не дойдохте на моето празненство? Беше просто чудесно! Не можете да си представите колко много хора разговаряха с мен! Една дама дори успя да ми каже „Как сте?“, „Довиждане“ и „Страшно ви благодаря“, но, разбира се, обяснението е, че тази клетница просто беше някъде от обраслите в растителност предградия.

Детективът се възползва от времето, през което прекрасното младо същество отговаряше в подobaващ стил, за да разгледа косматото украшение, кацнало на горната устна на Шейтана.

Чудесни мустаци — дори много красиви — навярно единствените в цял Лондон, които можеха да съперничат с тези на мосю Еркюл Поаро.

„Само че не са толкова пищни — помисли си той. — Не, определено не могат да се мерят с моите. *Tout de meme*^[1] хващат око.“

Но това можеше да се каже като цяло и за самия господин Шейтана, защото такъв беше неговият замисъл — той съвсем умишлено търсеше мефистофелски ефект. Беше висок и слаб, лицето му беше издължено и меланхолично, гарвановочерните му вежди бяха силно подчертани, мустаците му бяха със заострени от восък краища, а под тях се мъдреше черна козя брадичка. Дрехите му бяха истински произведения на изкуството — с безупречна, но и същевременно чудата кройка.

Всеки почтен англичанин, чийто поглед попаднеше върху него, изпитваше най-чистосърдечното желание да го възнагради с един здрав ритник! Често по негов адрес се чуваше да казват следното, което се отличаваше с подчертана липса на оригиналност: „Ето го този проклет даго^[2] Шейтана!“ На което пък съпруги, дъщери, сестри, лели, майки и дори баби отговаряха по съответстващ на техните възрастови особености начин, но в крайна сметка думите им се свеждаха горе-долу до следното: „Зная, мили. Разбира се, той *наистина* е ужасен. Но пък е *толкова* богат! И дава такива празненства! И винаги е готов да ти каже нещо забавно и злобничко за другите.“

А дали господин Шейтана беше аржентинец, португалец, грък или се числеше към някоя друга националност, заслужено ненавиждана от британските островитяни — това никой не можеше да каже със сигурност.

Сигурни бяха обаче три факта:

Той си живееше богато и охолно в прекрасен апартамент на Парк Лейн.

Той даваше прекрасни тържества — големи, малки, *злокобни*, достопочтени и такива, които с положителност можеха да се окачествят като „чудати“.

Той беше човек, от когото се страхуваха почти всички.

По отношение на последния факт трудно можеше да се намери нещо конкретно, което да го подкрепи. Навярно просто се ширеше мнението, че той знае твърде много за всеки. Което пък се допълваше от едно друго мнение — че чувството му за хумор е от особено естество.

Едва ли можеше да се намери човек, дръзнал да обиди с нещо господин Шейтана.

През този следобед той явно искаше да подразни дребничкия и смешен Еркюл Поаро.

— Значи и полицаите имат нужда от почивка? — попита той. — На стари години сте започнали да се интересувате от изкуство, така ли, мосю Поаро?

Детективът само се усмихна добродушно.

— Разбирам — рече той, — че и вие сте предоставили три експоната на изложбата.

Шейтана махна пренебрежително с ръка.

— От време на време ми попадат разни дреболии. Трябва да ми погостувате някой ден. Имам какво да ви покажа. Само че аз не се интересувам от определен период, нито пък класифицирам нещата, които събирам.

— Притежавате католически вкус — вметна Поаро с усмивка.

— Както желаете.

Внезапно очите на господин Шейтана затанцуваха, ъгълчетата на устните му се извиха нагоре, а веждите му се изкривиха под някакъв невероятен ъгъл.

— Бих могъл дори да ви покажа неща, които са по вашата част, мосю Поаро!

— Значи притежавате собствен „Черен музей“, така ли?

— Пфу! — пренебрежително щракна с пръсти събеседникът му. — Чашата, използвана от брайтънския убиец, лостът на някой прочут

разбивач — детинщини! Никога не бих си губил времето с подобни боклуци. Аз събирам само най-доброто от всеки вид.

— И кое според вас е най-доброто от престъпния свят?

Шейтана се наведе, постави два пръста върху рамото на Поаро и с драматичен тон изрече следните думи:

— Това са самите престъпници, мосю Поаро.

Детективът повдигна вежди.

— Аха, виждам, че ви стреснах — каза Шейтана. — Драги ми друже, явно ние с вас гледаме на тези неща от два напълно противоположни ъгъла! За вас престъплението следва определен шаблон: убийство, разследване, улика и накрая (защото вие несъмнено сте доста кадърен) — присъда. Подобни баналности са далеч от моите интереси. Не ме интересуват провалите, а заловеният убиец представлява именно това — провал, сиреч той вече е втора ръка. Не, аз възприемам този въпрос от гледна точка на изкуството. Колекционирам само най-доброто!

— Като под „най-доброто“ разбирате... — не довърши въпроса си Поаро.

— Драги ми друже, това са тези, *които са се измъкнали!* Които са успели! Престъпниците, които си живеят спокойно далеч от всякакви подозрения. Не можете да отречете, че това е забавно хоби.

— Може би „забавно“ не е думата, която бих употребил.

— Сетих се! — извика Шейтана, без да му обръща внимание. — Една вечеря! Вечеря, на която ще ви срещна с моите експонати! Чудесна идея, наистина. Как е възможно да не съм се сетил по-рано. Да, да, виждам как ще стане всичко... Само ми дайте малко време — да не е следващата седмица, а да кажем седмицата след нея. Ще бъдете ли свободен? За кой ден да се уговорим?

— Няма значение кога, стига да е по-следващата седмица — отвърна Поаро с лек поклон.

— Добре тогава, да кажем петък. Петък, осемнайсети, точно така. Веднага си го записвам в бележника. О, тази идея ме изпълва с въодушевление.

— Не бих казал същото за себе си — бавно изрече детективът. — Не тълкувайте думите ми като проява на неблагодарност към любезната покана, в никакъв случай...

Шейтана го прекъсна:

— Но това все пак шокира вашия *буржоазен* манталитет, нали? Друзе мой, *трябва* да се избавите от тесногръдото полицейско мислене.

Поаро отвърна:

— Наистина е вярно, че имам напълно *буржоазно* отношение към убийството.

— Но *защо*, друже мой? Че това е глупаво, мръсно, касапско деяние — да, тук съм съгласен с вас. Но то може да бъде и *проява на изкуство*! Убиецът може да бъде истински артист.

— О, да, съгласен съм с вас.

— Ами тогава?

— Но независимо от това той си остава убиец!

— Но, драги ми Поаро, ако нещо се извърши изключително добре, така човек *оправдава* своето деяние. Извинете, но това, което вие искате — да залавяте всеки убиец, да му слагате белезници, да го хвърляте зад решетките, за да увисне в крайна сметка на въжето някоя ранна сутрин — е проява на доста ограничено въображение. Според мен успелият убиец трябва да получи пенсия и да бъде поканен на вечеря!

Поаро сви рамене.

— Не съм толкова безразличен към изкуството в престъпленията, колко смятате вие. Мога да се възхищавам на убиеца така, както се възхищавам и на тигъра — възхищение от един звяр в райрана окраска. Само че ще се възхищавам пред клетката му, без да влизам вътре. Ще вляза вътре само тогава, когато дългът го изиска. Защото, господин Шейтана, вие сам го знаете — тигърът може да скочи...

Шейтана се изсмя.

— Разбирам. Ами убиецът?

— Той може да убие — мрачно изрече Поаро.

— Друзе мой, вашата предпазливост ме изненадва! Означава ли това, че няма да искате да видите моята колекция от... тигри?

— Точно обратното — с най-голямо удоволствие.

— Каква смелост!

— Страхувам се, че не ме разбрахте добре, господин Шейтана. Възприехте думите ми като предупреждение. Преди малко ме попитахте дали намирам колекцията ви от убийци за забавна, а аз ви отвърнах, че бих употребил друго определение. И то е — опасна.

Според мен, господин Шейтана, вашето хоби може да се окаже твърде опасно нещо!

Шейтана се изсмя съвсем по мефистофелски, а после каза:

— Значи да ви очаквам в петък, осемнайсети?

Поаро направи лек поклон.

— Точно така. *Mille remerciements*^[3].

— Ще организирам малко празненство — замислено произнесе Шейтана. — Не забравяйте — в осем часа.

Той се отдалечи. Детективът остана на мястото си още минута-две, загледан след него. После замислено поклати глава.

[1] Все пак (фр.) — Б.пр. ↑

[2] Презрително прозвище за чужденец. — Б.пр. ↑

[3] Хиляди благодарности! (фр.) — Б.пр. ↑

ВТОРА ГЛАВА

ВЕЧЕРЯ У ГОСПОДИН ШЕЙТАНА

Вратата на апартамента се отвори безшумно и среброкосият иконом направи път на Поаро, за да влезе. Икономът затвори вратата също така безшумно и след като помогна на госта да свали палтото и шапката си, попита с тих глас:

— За кого да съобщя?

— Мосю Еркюл Поаро.

Когато икономът отвори друга врата, за да оповести пристигането на госта, в коридора долетяха приглушени гласове.

Шейтана, с чаша шери в ръка, се приближи, за да го посрещне. Както обикновено беше облечен безупречно. Мефистофелското у него тази вечер като че ли беше още по-подчертано, а веждите му бяха извити нагоре сякаш повече от друг път.

— Позволете да ви представя. Познавате ли госпожа Оливър?

Ексцентричността на домакина явно остана удовлетворена от лекото потрепване на Поаро.

Ариадни Оливър се ползваше с ненадминатата слава на една от най-известните авторки на детективски романи и други сензационни истории. Тя пишеше също така и популярни, макар и не съвсем издържани граматично статии със заглавия като „Развитие на криминалността“ и „Прочути престъпления от ревност“, „Убийството от любов срещу убийството за облагодетелстване“. Същевременно беше запалена феминистка и винаги когато някое по-значително убийство намираше място в пресата, вестниците неизменно публикуваха интервю с нея, като често пъти се цитираше едно нейно предишно изказване: „Ах, само ако начело на Скотланд Ярд стоеше жена!“ Тя твърдо вярваше в непогрешимостта на женската интуиция.

Що се отнася до останалото — тя беше жена на средна възраст, привлекателна по един не съвсем общоприет начин, с хубави очи, с възширочки рамене и огромен облак непокорна прошарена коса, с която тя постоянно експериментираше. Имаше дни, когато видът ѝ бе

високоинтелектуален — с опъната назад коса, прибрана на кок, оставяйки челото открито; друг път се появяваше с вълнообразни кичури като някоя мадона или пък с недотам подредени ситни къдрици. Тази вечер бе решила да експериментира с бретона.

Тя поздрави Поаро, когото бе виждала на една вечеря с литературни знаменитости, с приятен плътен глас.

— Несъмнено познавате полицейския комисар Батъл, нали? — каза Шейтана.

Един човек с ъгловато тяло и безизразна физиономия пристъпи напред. Чувството, че е направен от дърво, далеч не беше единственото усещане у непредубедения наблюдател — в него почти не оставаше съмнение, че въпросното дърво не е какво да е, а е тъкмо от онзи вид, от който се правят бойните кораби.

Полицейският комисар Батъл минаваше за най-доброто, с което можеше да се похвали Скотланд Ярд в момента. Това не му пречеше винаги да изглежда скован и малко глуповат.

— Познавам мосю Поаро — обади се полицейският комисар. Физиономията му се изкриви в усмивка, за да си възвърне след миг предишната безизразност.

— Полковник Рейс — продължи домакинът.

Поаро виждаше полковника за пръв път, но беше чувал нещо за него. Този мургав и привлекателен мъж с бронзов загар обикновено все се намираше в някой от по-отдалечените краища на империята, особено ако там ставаше нещо тревожно. Сикрет Сървис е словосъчетание, което навярно звучи мелодраматично, но то най-точно можеше да охарактеризира заниманията на полковник Рейс.

Поаро вече бе успял да проумее и да оцени замисъла на своя домакин.

— Другите гости закъсняват — каза господин Шейтана.

— Навярно вината е у мен, защото ми се струва, че ви поканих за 8.15.

Но в този момент вратата се отвори и икономът оповести:

— Доктор Робъртс.

Влезе мъж, чието поведение в леко пародиен стил напомняше на човек, който се суети около леглото на болен. Беше на средна възраст и розовото му лице имаше жизнерадостен вид. Имаше мигащи очички, беше пооплешивял и предразположен към напълняване, а от цялата му

личност се излъчваше усещането за добре дезинфектиран медик. Не му липсваха бодрост и самоувереност. Човек оставаше с усещането, че диагнозите му несъмнено са правилни, предписаното лечение — приятно и практично, „а за възстановяване няма да е зле и малко шампанско“. Светски човек!

— Не съм закъснял, надявам се? — весело попита той.

Здрависа се с домакина, а след това бе представен на останалите. Срещата с Батъл като че ли му достави най-голямо удоволствие.

— О, ама вие сте от важните клечки в Скотланд Ярд, нали така? Колко интересно! Сигурно никак няма да ви е приятно да говорите за работата си, но отсега ви предупреждавам, че ще опитам да измъкна нещо. Престъпленията винаги са ме интересували. Е, може би не е много хубаво за един лекар, но няма да казваме на по-нервните ми пациенти, нали? Ха-ха-ха!

Вратата отново се отвори.

— Госпожа Лоримър.

Тя беше добре облечена дама на около шейсет години. Притежаваше фини черти, красиво подредена коса и ясен, малко остър глас.

— Надявам се, че не съм закъсняла — каза тя, като се приближи към домакина.

След това се обърна, за да поздрави доктор Робъртс, когото познаваше. Икономът съобщи:

— Майор Деспард.

Майор Деспард беше висок и слаб мъж с привлекателни черти, като лицето му леко се загрозяваше от белег на слепоочието. След представянето той съвсем естествено се озова до полковник Рейс и не след дълго двамата мъже вече говореха за спорт и си разказваха преживелици от сафаритата, в които бяха участвали.

Вратата се отвори за последен път и икономът оповести:

— Госпожица Мередит.

Влезе девойка, която явно наскоро бе навършила двајсет години. Беше със среден ръст и симпатична. На тила ѝ падаха кестеняви къдрици, а сивите ѝ очи бяха големи и леко раздалечени. На лицето ѝ имаше пудра, но не и грим. Говореше бавно и явно се стесняваше.

Тя възкликна:

— Божичко, аз ли съм последна?

Шейтана се спусна към нея с шери в ръка, изричайки изискан комплимент. Последва официално и почти церемониално представяне.

След това младата жена, отпивайки от шерито си, се озова близо до Поаро.

— Нашият приятел е точен до педантичност — подхвърли той с усмивка.

Тя се съгласи:

— Да, виждам. Днес малцина си правят труда да ти представят останалите. Просто казват: „Предполагам, че познавате всички тук“, и те оставят така.

— Независимо дали ги познавате или не?

— Независимо дали ги познавате или не. Понякога човек се чувства неловко, но така е далеч по-впечатляващо. — Тя се поколеба, а после добави: — Да не би това да е госпожа Оливър, писателката?

В този момент госпожа Оливър извиси плътния си глас, обръщайки се към доктор Робъртс:

— Не можете да убегнете на женския инстинкт, докторе. Жените ги умеят тези работи.

Забравяйки, че не е с интелектуалната си прическа, тя понечи да отметне косата си назад, но опитът ѝ бе осуетен от бретона.

— Да, това е госпожа Оливър — каза Поаро.

— Тази, която е написала „Трупът в библиотеката“?

— Самата тя.

Госпожица Мередит леко се намръщи.

— Ами онзи човек с дървената физиономия — какво каза за него господин Шейтана? Че е полицейски комисар ли?

— От Скотланд Ярд.

— А вие?

— Какво аз?

— Зная всичко за вас, мосю Поаро. Всъщност вие разкрихте азбучните убийства.

— Мадмоазел, карате ме да се чувствам неловко.

Тя склучи вежди.

— Господин Шейтана — започна, но спря. — Господин Шейтана...

Поаро се обади тихо:

— За него човек би казал, че е обсебен от на мисълта за престъпления. Така поне изглежда. Няма съмнение, че иска да ни чуе как спорим помежду си. Той вече провокира госпожа Оливър и доктор Робъртс и сега те обсъждат отрови, които не оставят следи.

Госпожица Мередит възкликна:

— Що за странен човек!

— Доктор Робъртс ли?

— О, не, господин Шейтана. — Тя потръпна леко и каза: — Струва ми се, че в него винаги има нещо, което плаши. Човек никога не знае кое може да му е забавно. А то може... може да се окаже нещо жестоко!

— Като например лов на лисици?

Тя го погледна укорително:

— Имах предвид... О, имах предвид нещо *ориенталско*!

— Навярно мъчителни мисли не му дават покой — каза Поаро.

— Какъв мъчител на мисли?

— Не, не, просто казах, че навярно го мъчат някакви мисли.

— Както и да е, но не бих казала, че ми е много симпатичен — сподели тя, като сниши гласа си още повече.

— Е, поне от вечерята ще останете доволна — увери я той. — Готвачът му е превъзходен.

Девојката го изгледа подозрително, а след това се засмя.

— О — възкликна, — ама вие се държите съвсем по човешки!

— Но как, моля ви се! Нали съм човек!

— Знаете ли — отвърна тя, — всички тези знаменитости тук доста ме смущават.

— Но, мадмоазел, не бива да се смущавате. По-скоро трябва да се вълнувате! Пригответе си писалката и бележничето за автографи.

— Вижте, аз не се интересувам толкова много от престъпления. Според мен така е с повечето жени — детективските истории като че ли са повече по вкуса на мъжете.

Еркюл Поаро въздъхна малко престорено.

— Уви! — промърмори. — Какво не бих дал в този миг, за да бъда една, макар и дребна филмова звезда!

Икономът отвори вратата и тихо съобщи:

— Вечерята е сервирана.

Прогнозата на Поаро се оказа вярна. Вечерята беше вкусна, обслужването — безупречно. Меко осветление, полирано дърво, синкави отблясъци на чаши от ирландско стъкло. Приглушената светлина придаваше на господин Шейтана, седнал начело на масата, по-демоничен вид от всякога.

Той вежливо се извини за неравномерния брой гости от двата пола.

От дясната му страна беше госпожа Лоримър, а отляво — госпожа Оливър. Мередит бе настанена между комисаря Батъл и майор Деспард. Поаро се намираше между госпожа Лоримър и доктор Робъртс.

Последният му подметна шеговито:

— Няма да ви позволя да окупираме единственото хубаво момиче за цялата вечер. Зная ви аз французите, никак не си губите времето.

— В действителност съм белгиец — промърмори Поаро.

— Предполагам, че няма голяма разлика, когато се отнася до жени, а, стари момко? — бодро подхвърли докторът.

След което шеговитостта изчезна от гласа му и той съвсем професионално започна да обяснява на полковник Рейс от другата си страна за последните постижения при лекуването на сънната болест.

Лоримър се обърна към Поаро и поде разговор за последните театрални представления. Тя се изяви като истински познавач и умел критик. После преминаха към книги, а след тях се прехвърлиха на световна политика. Лоримър бе едновременно добре информирана събеседница и много интелигентна жена.

Отсреща госпожа Оливър питаше майор Деспард дали са му известни някакви по-екзотични отрови.

— Ами например *кураре*.

— Но, драги мой, това е вече изтъркано! Употребявана е вече стотици пъти. Имам предвид нещо наистина *ново*!

Майорът сухо отвърна:

— Примитивните племена са доста консервативни и предпочитат да се придържат към онова, което са използвали техните деди и прадеди.

— О, колко са скучни — каза госпожа Оливър. — Аз пък си мислех, че постоянно си правят експерименти, като смесват разните му билки и тем подобни. Винаги съм си мислела, че това е отличен шанс

за всички изследователи. Само си представете как се връщат у дома и виждат сметката на всичките си богати чичовци с някоя нова отрова, за която никой не е чувал.

— За такова нещо не е необходимо да се ходи по диви места — отвърна Деспард. — Просто човек трябва да посети някоя съвременна лаборатория, за да се натъкне на микробни култури с най-невинен вид, способни обаче да причинят истински заболявания.

— Това няма да върви пред *моите* читатели — каза писателката. — Освен това тези названия толкова лесно се бъркат — стафилококи, стрептококи и какво ли не още. Направо взимат здравето на моята секретарка, а пък освен това са и страшно скучни, не мислите ли? А вие на какво мнение сте, господин Батъл?

— В живота хората рядко прибягват до подобни сложни ходове, госпожо Оливър — отвърна полицейският комисар. — Те обикновено използват арсеник, защото е чиста работа и лесно може да се намери.

— Глупости — не се сдържа тя. — Така е, защото има толкова много престъпления, които Скотланд Ярд не може да разкрие. Е, ако там имахте жена...

— В действителност имаме...

— Да, да, онези ужасни полицайки със смешни шапки, дето безпокоят хората по парковете! Имам предвид жена, която да ръководи нещата. Жените *имат усет* по отношение на престъпленията.

— От тях излизат добри престъпнички — каза комисарят. — Владееят се отлично. Удивително е как хладнокръвно могат да отричат всичко.

Шейтана тихо се изсмя.

— Отровата е женско оръжие. Навярно има много тайни отровителки, които не са разкрити.

— Разбира се, че има — обади се госпожа Оливър с щастливо изражение, след което си сипа гъши пастет.

— Лекарите също не са лишени от възможности — продължи домакинът с многозначителен тон.

— Протестирам — извика доктор Робъртс. — Когато тровим пациентите си, това е плод на чиста случайност. — Той се засмя.

— Ако обаче трябваше да извърша престъпление... — продължи Шейтана. Той спря и нещо в тази пауза прикова вниманието на околните. Всички се обърнаха към него. — ... струва ми се, че бих

постъпил много просто. Винаги може да се прибегне до нещастен случай — например при стрелба, — или пък нещастен случай в домашна обстановка. — След тези думи той повдигна рамене и взе чашата си. — Но какво ли мога да кажа аз по тези въпроси, когато съм ограден от толкова експерти... — Той отпи. Светлината на свещите преминаваше през виното в чашата му и хвърляше червен оттенък върху лицето му, брадичката, почти неправдоподобните вежди...

Настъпи кратка пауза, която бе нарушена от Ариадни Оливър:

— Колко е часът? Без двайсет или и двайсет? Като че ли прелетя някакъв ангел... О, краката ми не са кръстосани! Сигурно е черен ангел!

ТРЕТА ГЛАВА

ПАРТИЯ БРИДЖ

Когато компанията се завърна в хола, там завариха приготвена маса за бридж. Сервираха кафето.

— Кой играе бридж? — попита господин Шейтана. — За госпожа Лоримър зная. И за доктор Робъртс. А вие играете ли, госпожице Мередит?

— Да. Само че не съм много добра.

— Отлично. А майор Деспард? Добре. Предлагам вие четиримата да играете тук.

— Слава богу, че ще играем бридж — подшушна Лоримър на Поаро. — При мен това вече може да се нарече болестно състояние, което все повече се влошава. Нямам никакво желание да ходя на вечери, където няма да се играе бридж след това, защото просто заспивам! Срам ме е да го призная, но си е така.

Хвърлиха карти, за да определят партньорите. Падна се госпожа Лоримър и Ан Мередит да играят срещу майор Деспард и доктор Робъртс.

— Жени срещу мъже — каза Лоримър, като заемаше мястото си и вече умело размесваше картите. — Какво ще кажете за синята колода, госпожице Мередит? Добре е да знаете, че държа на мнението си.

— Трябва непременно да спечелите — обади се госпожа Оливър, чиито феминистки чувства не издържаха. — Докажете на мъжете, че не могат да се налагат постоянно.

— Ами, няма никаква надежда за клетите момичета — подхвърли доктор Робъртс, като се зае да размесва другата колода. — Струва ми се, че вие раздавате, госпожо Лоримър.

Майор Деспард не бързаше да заеме мястото си. Той се бе втренчил в Ан Мередит така, сякаш току-що бе открил, че тя е забележително симпатична.

— Сечете, моля — нетърпеливо се обади госпожа Лоримър.

Той се сепна и като поднесе извиненията си, раздели на две колодата, която тя му подаваше.

Лоримър започна да раздава с опитна ръка.

— В съседната стая има още една маса за бридж — каза господин Шейтана.

Той се отправи към другата врата и останалите четирима го последваха в един неголям, но чудесно обзаведен салон за пушене, където ги очакваше маса за карти.

— Налага се да хвърлим чоп — каза полковник Рейс.

Домакинът поклати глава.

— Аз не играя. Бриджът не е сред игрите, които ми доставят удоволствие.

Другите запротестираха и заявиха готовността си да не играят, ала той прояви непоколебимост и в края на краищата те седнаха около масата. Двойките се оформиха така — Поаро и госпожа Оливър срещу Батъл и Рейс.

Шейтана остана край тях още малко. Той се усмихна мефистофелски, когато видя картите, при които Ариадни обяви две без коз, а след това безшумно се отправи към другата стая.

Играчите там бяха навлезли съвсем сериозно в играта и бързо обявяваха един след друг: „Едно каро“, „Пас“, „Три спатии“, „Три пики“, „Четири кари“, „Контра“, „Четири купи“.

Той ги загледа и устните му се разтеглиха в лукава усмивка.

После прекоси стаята и се настани в голямо кресло до камината. Внесоха поднос с напитки, който бе поставен на съседна масичка. Отраженията на пламъците танцуваха по кристалните запушалки.

Прочут майстор на ефектите, Шейтана бе направил така, че стаята да изглежда осветена само от камината. Малък лампион до креслото му светеше достатъчно, ако искаше да чете. Дискретно поставените лампи потапяха стаята по-скоро в сумрак, отколкото в светлина. Малко по-силна лампа имаше само над масата за карти, откъдето долитаха монотонните наддавания.

— Едно без коз — рече ясно и отчетливо госпожа Лоримър.

— Три купи — агресивно отговори доктор Робъртс.

— Пас — тихият глас беше на Ан Мередит.

Обаждането на Деспард винаги се предхождаше от кратка пауза. Впечатлението обаче беше не за човек, който мисли бавно, а такъв,

който иска да е сигурен в думите си.

— Четири купи.

— Контра.

С лице, огряно от игривите пламъци, Шейтана се усмихваше.

Усмивката не слизаше от лицето му. Клепачите му леко помръднаха...

Явно доволен от организираното празненство, той се забавляваше.

— Пет кари. Манш и робер — каза полковник Рейс. — Чудесен партньор сте — обърна се той към Поаро. — Не вярвах, че ще успеете. Имахме късмет, че не тръгнаха с пика.

— Нямахме да промени кой знае колко нещата — обади се не без известно великодушие полицейският комисар Батъл.

Той бе обявил пики. Неговата партньорка, госпожа Оливър, имаше пика, но „нещо ѝ бе подсказало“ да атакува спатия, като резултата от това бе катастрофален.

Полковникът погледна часовника си:

— Дванайсет и десет. Още една игра?

— Ще ме извините — каза полицейският комисар, — но аз съм свикнал да си лягам навреме.

— Аз също — обади се и Еркюл Поаро.

— Тогава да сметнем резултата — предложи Рейс.

Равносметката от петте робера за вечерта бе съкрушителна победа за представителите на мъжкия пол. Госпожа Оливър бе вътре с три лири и седем шилинга. Най-много бе спечелил полковник Рейс.

Госпожа Оливър умееше да губи. Тя се разплати с останалите без съжаление.

— Тази вечер всичко беше против мен — каза тя. — Случва се понякога. А само да знаете вчера какви прекрасни карти ми идваха. Три пъти поред имах по сто и петдесет от онъори.

Тя се надигна и взе бродираната си вечерна чанта, като в последната секунда, преди да вдигне ръка, за да отметне косата от челото си, се сети.

— Предполагам, че домакинът ни е оттатък — каза и се отправи към съседната стая, а останалите я последваха.

Шейтана се намираше в креслото си до камината. Играчите бяха погълнати от картите.

— Контра на пет спатии — казваше госпожа Лоримър с нейния хладен и рязък глас.

— Пет без коз.

— Контра на пет без коз.

Ариадни Оливър се приближи към масата им. Очертаваше се гореща схватка.

Комисар Батъл също застана до нея.

Полковник Рейс се насочи към домакина, следван от Поаро.

— Ние си тръгваме, господин Шейтана — каза Рейс.

Той не отвърна. С наведената си глава имаше вид на заспал човек. Рейс хвърли многозначителен поглед към Поаро, а после се приближи още повече. Внезапно възкликна приглушено и се наведе. Детективът мигновено се озова до него и погледна натам, накъдето сочеше полковникът — към нещо, което би могло да мине за някакво по-особено метално украшение на ризата, но което всъщност не беше такова...

Поаро се наведе, вдигна ръката на Шейтана и я пусна. Очите му срещнаха изпитателния поглед на Рейс и той кимна. Полковникът извика:

— Господин комисар, само за минутка.

Батъл се приближи. Госпожа Оливър продължи да наблюдава играта на пет без коз с контра.

Независимо от отпуснатия си вид полицейският комисар всъщност притежаваше доста пъргав ум. Веждите му подскочиха нагоре и още с приближаването си той попита тихо:

— Да не се е случило нещо?

Полковник Рейс леко кимна към притихналия домакин в креслото.

Докато Батъл стоеше наведен над него, Поаро замислено разглеждаше лицето на Шейтана. Сега то имаше глуповато изражение — долната му устна беше увиснала, нямаше го демоничното изражение...

Детективът поклати глава.

Батъл се изправи. Беше огледал, без да го докосва, това, което приличаше на метално копче в ризата на Шейтана. Той също вдигна

безжизнената ръка и я остави да падне.

Сега беше изправен — трезв, способен и изпълнен с воинска решимост — готов да поеме контрол над ситуацията.

— Само минутка, моля — каза той.

Гласът му вече звучеше официално и прозвуча толкова различно, че всички от масата се обърнаха към него, а ръката на Ан Мередит замръзна над асото пика от мора.

— Със съжаление трябва да ви уведомя — рече той, — че нашият домакин, господин Шейтана, е мъртъв.

Госпожа Лоримър и доктор Робъртс скочиха на крака. Деспард се загледа натам и се намръщи. Ан Мередит пое дълбоко дъх:

— Сигурен ли сте, човече?

Доктор Робъртс, чиито професионални инстинкти се събудиха, прекоси стаята с онази подскачаща стъпка, характерна за лекарите при смъртен случай.

Батъл безцеремонно му препречи пътя.

— Почакайте малко, доктор Робъртс. Можете ли преди това да ми кажете кой е влизал и излизал от стаята тази вечер?

Лекарят се втренчи в него.

— Влизал и излизал? Не ви разбирам. Никой не е влизал и излизал.

Комисарят отмести погледа си.

— Вярно ли е това, госпожо Лоримър?

— Ами да.

— Нито дори икономът или друг от прислугата?

— Не. Икономът остави онзи поднос още като сядахме да играем и след това не се е появявал.

Батъл погледна Деспард, който кимна утвърдително. Ан проговори малко трудно, сякаш бе останала без дъх:

— Да... да, така е.

— Какво ви прихваща, човече? — нетърпеливо се обади доктор Робъртс. — Оставете да го прегледам — може просто да е припаднал.

— Не е припадък. Съжалявам, *но никой няма да го докосне, докато не дойде съдебният лекар. Господин Шейтана е убит, дами и господа.*

— Убит? — изстена Ан ужасено и същевременно недоверчиво.

Деспард гледаше пред себе си с празен поглед. Госпожа Лоримър изстреля въпроса си:

— Убит?

Доктор Робъртс възкликна:

— Боже господи!

Батъл поклати глава. В момента изражението му беше непроницаемо като на китайски мандарин.

— Прободен — обясни. — Това е причината — смърт от прободане. — След тези думи той внезапно попита: — Някой от вас да е ставал от масата тази вечер?

Израженията и на четиримата се промениха и придобиха колеблив вид. На лицата им се изписаха страх, разбиране, слисване и ужас.

— Е?

Настъпи пауза, а после майор Деспард проговори тихо (вече се беше изправил и сега стоеше като войник на парад, обърнал своето издължено и интелигентно лице към Батъл):

— Струва ми се, че всеки от нас е ставал от масата — да си долее чашата или да сложи дърва в огъня. Лично аз ставах и заради двете. Когато ходих до камината, Шейтана спеше в креслото си.

— Спеше?

— Да, така ми се стори.

— Възможно е — каза Батъл. — Но е възможно също така вече да е бил мъртъв. След малко ще се заемем с това. А сега ще ви помоля да преминете в съседната стая. — После се обърна към човека до себе си: — Полковник Рейс, надявам се, че ще ни придружите, нали?

Рейс бързо кимна в знак на съгласие.

— Разбира се, господин комисар.

Четиримата бавно преминаха през вратата.

Госпожа Оливър се отпусна в едно кресло в отдалечения край на стаята и тихо заплака.

Батъл вдигна телефона и се обади на някого. След малко каза:

— Полицията ще пристигне скоро. Натовари мен със случая. Съдебният лекар ще дойде след малко. Според вас, мосю Поаро, откога е мъртъв той? Лично аз бих казал малко повече от час.

— Не възразявам. Уви, няма кой да удостовери това с точност, няма кой да каже: „Този човек е мъртъв от един час, двацет и пет

минути и четирийсет секунди.“

Батъл кимна разсеяно.

— Той седеше точно пред камината, а това малко променя нещата. Повече от час, но не повече от два и половина часа — мога да се закълна, че лекарят ще каже точно това. Никой не е чул нищо, никой не е видял нищо. Удивително! Доста отчаяна постъпка. Спокойно е можел да извика.

— Само че не е извикал. Убиецът е имал късмет. Съгласен съм с вас, mon ami — наистина отчаяна постъпка.

— Имате ли нещо предвид относно мотива, мосю Поаро? Някаква идея?

Детективът изрече бавно:

— Да, струва ми се, че бих могъл да посоча някои съображения. Кажете ми, Шейтана намеквал ли ви е нещо по-особено за поканата тази вечер?

Комисарят го изглежда с любопитство.

— Не, мосю Поаро. Не ми спомена нищо. Защо?

Чу се звънецът на входа, последва и чукане по външната врата.

— Това са хората от полицията — каза Батъл. — Отивам да ги посрещна. После ще поговорим пак. Трябва да се заловя за работа.

Поаро кимна.

Батъл излезе от стаята.

Госпожа Оливър продължаваше да хлипа.

Поаро се приближи към масата за бридж. Без да докосва нищо, той огледа резултата от игрите, като един-два пъти поклати глава.

— Глупав човек! О, колко глупав човек — промърмори. — Да се облече като дявол, за да плаши хората. Quel enfantillage^[1]!

Вратата се отвори. Влезе съдебният лекар с чанта в ръка. След него се показва местният инспектор, който говореше с Батъл. Влезе и фотографът. В преддверието стоеше униформен полицай.

Обичайната процедура при разследване на едно престъпление бе в пълен ход.

[1] Каква детинщина! (фр.) — Б.пр. ↑

ЧЕТВЪРТА ГЛАВА

ПЪРВИ УБИЕЦ?

Еркюл Поаро, госпожа Оливър, полковник Рейс и комисар Батъл се намираха около масата в трапезарията. Беше час по-късно. Трупът вече беше огледан, фотографиран и изнесен. Специалистът по отпечатъците също си беше тръгнал.

Комисарят погледна към Поаро:

— Бих искал да чуя какво ще ми кажете, преди да влязат четиримата от другата стая. Според вас поканата тази вечер е криела някакъв замисъл, така ли?

Съвсем внимателно и подробно Поаро предаде разговора си с Шейтана в Уесекс Хаус.

Комисарят сви устни и почти подсвирна.

— Значи експонати, а? Убийци в плът и кръв, охо! Искате да кажете, че точно това е имал предвид, а не да се е пошегувал с вас?

Детективът поклати глава.

— О, не, в никакъв случай. Шейтана беше човек, който се гордееше с мефистофелското си отношение към живота. Беше изключително суетен. И същевременно глупав — затова е и мъртъв.

— Разбирам — отговори комисар Батъл и се замисли. — Вечеря за осем души и самия него. Ще рече четирима „детективи“ и четирима убийци, така ли?

— Невъзможно! — извика госпожа Оливър. — Абсолютно невъзможно. Никой от тези хора не може да е престъпник.

Батъл замислено поклати глава.

— Не бъдете толкова сигурна, госпожо Оливър. Видът на убийците и тяхното поведение почти не се различават от тези на останалите хора. Много често те изглеждат симпатични, скромни, възпитани и благоразумни.

— В такъв случай може да е само доктор Робъртс — отсече тя. — Още щом го видях и веднага разбрах, че не му е чиста работата. Инстинктът ми никога не ме лъже.

Батъл се извърна към полковник Рейс, който само повдигна рамене. Според него въпросът беше отправен към думите на Поаро, а не към подозренията на госпожа Оливър.

— Възможно е — каза той. — Възможно е. Това показва, че поне в едно отношение Шейтана е имал право! Все пак той само е можел да *подозира* тези хора в престъпление, но едва ли е бил *сигурен*. Възможно е да е бил прав както за четиримата, така и само за един от тях — но в крайна сметка се оказа прав за един и смъртта му го доказва.

— Един от тях е проумял играта. Така ли смятате, Поаро?

Детективът кимна.

— Покойният се радваше на определена репутация. Славеше се със своето опасно чувство за хумор, както и с липсата си на милост. Жертвата е помислила, че Шейтана е решил да се повесели и в съблемния момент да я предаде на полицията — на *вас*! Тази жертва, независимо дали е той или тя, е сметнала, че домакинът разполага с неопровержими доказателства.

— А дали е било така?

Поаро сви рамене.

— Никога няма да разберем.

— Само доктор Робъртс и никой друг! — непоколебимо повтори госпожа Оливър. — Такъв радушен човек. Но убийците често са такива — това е маска! На ваше място, господин комисар, щях да го арестувам веднага.

— Едва ли щяхме да се колебаем, ако начело на Скотланд Ярд имаше жена — отвърна Батъл, в чийто иначе спокоен поглед проблесна шеговита искрица. — Но тъй като начело стоят само мъже, трябва да бъдем внимателни. Не бива да се бърза.

— Ох, тези мъже! — въздъхна тя и незабавно започна да съчинява наум статии за утрешните вестници.

— Трябва вече да ги повикаме — каза комисарят. — Не е хубаво да чакат твърде дълго.

Полковник Рейс понечи да стане.

— Ако желаете ние да си вървим...

Батъл се поколеба за миг и очите му срещнаха красноречивия поглед на госпожа Оливър. Той знаеше много добре какъв пост заема полковникът; Поаро бе работил с полицията много пъти; що се отнасяше до оставането на госпожа Оливър, това означаваше

определено надхвърляне на пълномощията. Ала комисарят имаше добро сърце. Той си спомни, че жената бе загубила три лири и седем шилинга на карти, както и за достойното ѝ поведение на губещца.

— Според мен — каза той — можете да останете всички. Само че ви моля никой да не ме прекъсва (той погледна към госпожа Оливър), нито пък да се споменава и дума за това, което току-що чухме от мосю Поаро. Това е била тайна на Шейтана и си е отишла с него. Разбрахте ли?

— Отлично — отвърна госпожа Оливър.

Батъл отиде до вратата и повика полица, който стоеше на пост в коридора.

— Идете в малкия салон за пушене. Там е Андерсън с четирима гости. Помолете доктор Робъртс да дойде тук.

— Аз бих го оставила за края — обади се госпожа Оливър. — Искам да кажа в роман — добави с извинителен тон.

— В живота нещата стоят малко по-другояче — отговори Батъл.

— Известно ми е — рече тя. — Просто всичко е лошо скалъпено.

Доктор Робъртс влезе. Походката му явно бе по-загубила от скокливостта си.

— Що за дяволска работа, Батъл! — каза. — Извинете ме за израза, госпожо Оливър, но си е точно така. От професионална гледна точка това просто не е за вярване! Да промушиш човек, когато само на два-три метра от теб има трима души! — Той поклати глава. — Пфу! Не ми се ще да съм на мястото на убиеца! — На устните му се появи лека усмивка. — Какво мога да кажа или да направя, за да ви убедя, че не съм го *извършил* аз?

— Ами да започнем с мотива, доктор Робъртс.

Лекарят силно разтърси глава.

— Там всичко е ясно. Лично аз не съм имал никакъв мотив да пращам горкия Шейтана на оня свят. Дори не го познавах добре. Беше наистина забавен, просто невероятен човек. Имаше нещо ориенталско в него. Естествено, вие ще проучите нашите връзки — очаквам подобно нещо, не съм толкова глупав. Само че няма да откриете нищо. Не съм имал причина да убивам Шейтана, както не съм го и убил.

Комисарят Батъл кимна.

— Прав сте, доктор Робъртс. Прав сте, че трябва да проведем разследване. Виждам, че сте разумен човек. Какво бихте ми казали за

останалите трима?

— Боя се, че не много. С Деспард и госпожица Мередит се запознах тук. Деспард ми беше известен — чел съм пътеписа му. Писал го е с доста въображение.

— Знаехте ли за познанството му с господин Шейтана?

— Не. Шейтана никога не е споменавал за майора. Нали ви казах, че бях чувал за него, но не го бях срещал лично. Госпожа Лоримър познавам съвсем бегло.

— Какво знаете за нея?

Робъртс сви рамене.

— Вдовица, сравнително заможна. Интелигентна и възпитана жена, първокласна бриджорка. Всъщност срещали сме се именно на бридж.

— Шейтана не е споменавал и за нея, така ли?

— Не.

— Хм. Това не ни помага много. А сега, доктор Робъртс, ще бъдете ли така любезен да понапрегнете паметта си и да ми кажете колко пъти ставахте от масата? И какво си спомняте за движенията на останалите?

Доктор Робъртс помисли няколко минути.

— Не е лесно — откровено каза той. — Що се отнася до мен, горе-долу мога да си спомня. Ставах три пъти, т.е. когато на три пъти бях мор, напусках мястото си, за да свърша по нещо. Веднъж отидох до камината и сложих дърва. Веднъж донесох напитки на двете дами. И веднъж си налях уиски и сода.

— А можете ли да ми кажете някакъв час?

— Боя се, че не съвсем точно. Струва ми се, че започнахме да играем към девет и половина. Някъде около час след това ходих до камината, малко по-късно занесох питиетата (на предпоследната ръка) и трябва да е било към единайсет и половина, когато си налях уиски и сода. Все пак тези часове са доста приблизителни и не мога да потвърдя тяхната точност.

— Масичката с напитките не беше ли от другата страна на господин Шейтана?

— Да. Всъщност на три пъти минах близо до креслото му.

— И при всеки от тези три пъти според вас той е спял, така ли?

— Така си помислих първия път. Втория път даже и не го погледнах. Третия път, струва ми се, само си рекох: „Как си спи този човек.“ Но не му обърнах по-сериозно внимание.

— Добре. А вашите съиграчи кога ставаха от масата?

Доктор Робъртс сбърчи вежди.

— Трудна работа. Струва ми се, че Деспард отиде да донесе още един пепелник. Ходи и до масата с напитките. Помня, че ходи там преди мен, защото ме попита дали искам и аз, а аз му отговорих, че имам още.

— А дамите?

— Госпожа Лоримър отиде веднъж до камината. Като че ли да види огъня. Май каза нещо на Шейтана, но може и така да ми се е сторило. Точно тогава играех много заплетен без коз.

— А госпожица Мередит?

— Тя със сигурност стана веднъж. Дойде и погледна картите ми — тогава ми партнираше. После погледна картите на останалите и се поразходи из стаята. Не мога да ви кажа какво точно е правила, защото не обърнах много внимание.

Комисарят замислено изрече:

— Така, както седяхте на масата, нито един стол ли не беше обърнат към камината?

— Действително всички бяха разположени някак си странично, а помежду ни имаше и голям бюфет китайска изработка, чудесно нещо. Много добре разбирам, че е било напълно възможно някой да намущка домакина ни. В крайна сметка, когато човек седне да играе бридж, той играе, а не се оглежда постоянно. Единствено този, който е бил мор, е можел да го направи. В такъв случай...

— В такъв случай убиецът е някой, който е бил мор — каза Батъл.

— Независимо от всичко — рече доктор Робъртс — за това е необходим голям кураж. Кой може да ти гарантира, че точно в съблемния момент някой няма да погледне натам?

— Така е — съгласи се комисарят. — Рискът е голям. Кое то пък означава, че мотивът трябва да е бил много сериозен. Ако можехме да го узнаем — добави без никакво неудобство.

— Не се съмнявам, че ще го научите — каза Робъртс. — Нали ще прегледате книжката му. Може там нещо да ви подсказе мотива.

— Надяваме се — отвърна Батъл с мрачен глас, после изпитателно погледна лекаря. — Питам се дали сте готов да ми помогнете, доктор Робъртс? Можете ли да ми кажете личното си мнение — като на мъж.

— Разбира се.

— На кого от тримата се спирате?

Робъртс сви рамене.

— Не е нужно много да мисля, за да ви отговоря. Мисля, че е Деспард. Има вид на смел човек, освен това е свикнал да живее сред опасности, където трябва да се реагира светкавично. Той би рискувал. Според мен жените са извън играта, защото е нужна и малко повече сила.

— Не чак толкова, колкото си мислите. Погледнете това.

Почти като фокусник Батъл измъкна дълъг и тънък нож, на чиято заоблена дръжка имаше скъпоценни камъни.

Лекарят се наведе напред и го пое с нескрито професионално възхищение. Докосна върха на острието и подсвирна.

— Я какъв нож! Какъв нож! Идеално оръжие за убийство. Влиза като в масло. Сигурно убиецът си го е донесъл.

— Не. Бил е на жертвата. Лежал е на масичката до вратата заедно с доста други предмети.

— Значи убиецът се е самообслужил. Цял късмет е да намери такова оръжие.

— Може и така да се каже — малко иронично додаде Батъл.

— Е, разбира се, за този клетник Шейтана не е било късмет.

— Нямах това предвид, доктор Робъртс. Просто исках да кажа, че на всичко това може да се погледне от друг ъгъл. Струва ми се, че именно ножът е внушил мисълта за убийство у нашия престъпник.

— Искате да кажете, че всичко е в резултат на мигновено решение, а не на предварителен умисъл? Че на убиеца му е хрумнало да го направи, когато е пристигнал тук? Ъ-ъ-ъ... какво ви кара да мислите така? — Той изгледа комисаря изпитателно.

— Просто идея — отвърна Батъл.

— Е, може и да сте прав — бавно добави Робъртс.

Комисарят се изкашля.

— Няма да ви задържам повече, докторе. Благодаря за помощта ви. Надявам се, че ще оставите адреса си.

— Разбира се. Глостър Теръс 200. Телефонът ми е Бейсуотър 23896.

— Благодаря. Може би скоро ще ви се обадя.

— За мен е удоволствие, по всяко време. Надявам се, че вестниците няма да раздухат много този случай — това може да поуплаши нервните ми пациенти.

Батъл се огледа за Поаро.

— Извинете, мосю Поаро. Ако имате някакви въпроси към доктора, надявам се, че той няма да възрази.

— В никакъв случай, моля ви се. Аз съм ваш голям почитател, мосю Поаро. Малките сиви клетки, ред и методичност — всичко това ми е известно. Сигурен съм, че ще ми измислите някой интересен въпрос.

Детективът разпери ръце по начин, който недвусмислено издаваше чужденеца у него.

— Не, не. Само искам да подреда подробностите в съзнанието си. Например колко робера изиграхте?

— Три — веднага отговори лекарят. — В четвъртия бяхме манш на манш, когато вие влязохте.

— Кой с кого си партнираше?

— В първия робер играхме заедно с Деспард срещу дамите. Биха ни, господ здраве да им дава. Направо ни прегазиха — на нас изобщо не ни дойдоха карти. Втория робер бяхме с госпожица Мередит срещу Деспард и госпожа Лоримър. Третият робер беше между мен и госпожа Лоримър срещу госпожица Мередит и майор Деспард. Хвърляхме карти всеки път, но това не промени въртележката. В четвъртия робер играхме пак заедно с Мередит.

— Кой победи и кой загуби?

— Госпожо Лоримър спечели всички робери. Госпожица Мередит спечели първия и загуби следващите два. Аз се задържах с малко отгоре, а госпожицата и майорът трябва да са загубили.

Поаро каза с усмивка:

— Любезният комисар поиска мнението ви относно личността на убиеца. Аз пък ще ви попитам какво мислите за тези хора като бриджори.

— Госпожа Лоримър е страшна — веднага отговори Робъртс. — Обзалагам се, че си докарва добри пари от бридж. Деспард също е

добър — бих го нарекъл стабилен играч, играе съвсем интелигентно. За госпожица Мередит може да се каже, че играе само на сигурно — не прави грешки, но пък не е нещо кой знае какво.

— А вие, докторе?

Очите на Робъртс проблеснаха.

— Казват, че съм склонен да обявявам повече от това, което държа в ръката си. Но пък винаги си е струвало.

Поаро се усмихна. Доктор Робъртс се надигна.

— Още нещо?

Детективът поклати глава.

— Е, тогава довиждане. Лека нощ, госпожо Оливър. Запомнете добре случилото се — по-добре е от вашите мистериозни отрови, нали?

Лекарят напусна стаята с походка, която отново си бе възвърнала скокливостта. Ариадни го изчака да затвори вратата и изрече с горчивина:

— Да запомня! Как ли не! Що за неинтелигентен народ. *Винаги* мога да измисля по-добро убийство от *истинското*. Никога не съм имала проблеми със сюжета. Освен това моите читатели *си умират* по тайнствените отрови!

ПЕТА ГЛАВА

ВТОРИ УБИЕЦ?

Госпожа Лоримър влезе в трапезарията като истинска лейди. Изглеждаше малко бледа, но се владееше.

— Искам да се извиня за безпокойството — бяха първите думи на комисаря Батъл.

— Моля ви се, вие изпълнявате дълга си — отговори тя тихо. — Съгласна съм, че положението ви не е за завиждане, но няма как. Напълно съзнавам, че един от четирима ни трябва да е виновен. Естествено не мога да очаквам от вас да ми повярвате, че не съм аз, само защото го казвам.

Тя седна на стола, който полковник Рейс постави срещу комисаря. Интелигентните ѝ сиви очи срещнаха погледа на Батъл и тя зачака почтително.

— Добре ли познавахте господин Шейтана? — започна той.

— Не бих казала добре. Познавам го от няколко години, но не бяхме близки.

— Къде се запознахте?

— В един египетски хотел, струва ми се, че беше „Уинтър Палас“ в Луксор.

— Какво е мнението ви за него?

Тя леко сви рамене.

— Смятах го — мисля, че мога да го кажа — за доста голям шарлатанин.

— Имали ли сте — извинете за въпроса — някакъв мотив да го премахнете?

Госпожа Лоримър остана изненадана от въпроса:

— Но, моля ви, господин комисар, нима смятате, че ще ви кажа, ако беше така?

— Защо не? — попита той. — Един наистина интелигентен човек винаги ще е наясно, че това рано или късно ще излезе на бял свят.

Госпожа Лоримър замислено наклони глава.

— Да, прав сте. Но, господин комисар, не съм имала никакъв мотив да премахвам господин Шейтана. За мен лично е напълно безразлично дали той е жив или мъртъв. Смятах го за позьор, който прекалява с театралниченето си и това ме дразнеше. Това е, или по-скоро беше отношението ми към него.

— Е, добре. А какво можете да ми кажете за тримата си компаньони?

— Боя се, че нищо. Майор Деспард и госпожица Мередит срещам за пръв път. И двамата ми станаха много симпатични. Доктор Робъртс познавам бегло.

— Но не е ваш лекар?

— О, не.

— А можете ли да ми кажете, госпожо Лоримър, колко пъти ставахте от мястото си и същевременно да ми опишете движението на останалите?

Тя отговори веднага:

— Предполагам, че ще ми зададете този въпрос, и затова се позамислих. Ставах веднъж, когато бях мор. Отидох до камината — господин Шейтана беше още жив. Казах му, че е много приятно да се види огън от истински дърва.

— И той какво ви отговори?

— Че ненавиждал радиатори.

— Някой чу ли разговора ви?

— Едва ли. Говорех тихо, за да не смущавам играещите. — После добави суховато: — Всъщност разполагате само с моята дума, че той е бил жив по това време и че е говорил с мен.

Комисарят не направи никакъв коментар, а продължи методично с въпросите си:

— Кога стана това?

— Струва ми се, че вече бяхме играли повече от час.

— А останалите?

— Доктор Робъртс ми донесе питие. Донесе и на себе си, но по-късно. Майор Деспард също ходи за напитки — някъде към 11.15.

— Само веднъж ли?

— Като че ли два пъти. Мъжете доста ставаха и сядаха, но не съм забелязала какво са правили. Струва ми се, че госпожица Мередит

стана от мястото си само веднъж. Отиде да погледне картите на партньора си.

— Но не се е отделяла от масата?

— Трудно ми е да ви кажа. Може и да се е отдалечавала.

Батъл кимна.

— Не ми стана много ясно — измърмори.

— Съжалявам.

Още веднъж Батъл повтори фокуса си с ножа и го показва на госпожа Лоримър.

— Бихте ли погледнали това, госпожо Лоримър?

Тя пое оръжието доста спокойно.

— Виждали ли сте го преди?

— Никога.

— А е лежало на масичка във вашата стая.

— Не съм го забелязала.

— Сигурно осъзнавате, госпожо Лоримър, че с подобно оръжие и една жена е могла да го извърши.

— Предполагам, че да — тихо отвърна тя. Наведе се напред и му върна ножа.

— Но въпреки това — каза комисарят Батъл — тази жена би трябвало да е твърде отчаяна. Рискът е бил много голям.

Той почака, но жената замълча.

— Знаете ли нещо за отношенията между другите трима и господин Шейтана?

Тя поклати глава.

— Абсолютно нищо.

— А бихте ли се ангажирали с мнение кой от тях е най-вероятният извършител?

Госпожа Лоримър се напрегна.

— Не бих желала да направя подобно нещо. Смятам въпроса за крайно неуместен.

Комисарят придоби вид на засрамено момченце, току-що нахокано от баба си.

— Адресът ви, моля — промърмори, придърпвайки бележника към себе си.

— Чейни Лейн 111, Челси.

— Телефонен номер?

— Челси 45632.

Госпожа Лоримър се надигна.

— Имате ли въпроси, мосю Поаро? — бързо изрече Батъл.

Госпожа Лоримър се поспря, леко наклонила глава настрани.

— А дали ще бъде *уместен* въпрос, мадам, ако човек ви попита какво мислите за компаньоните, но не като потенциални убийци, а като бриджори?

Тя отговори хладно:

— Нямам нищо против да ви отговоря, стига това да има отношение към случилото се, макар лично аз да не виждам такава връзка.

— Оставете ме аз да преценя. Чакам отговора ви, мадам.

С тон на търпелив родител, който внимателно обяснява нещо на дете-идиотче, жената отговори:

— Майор Деспард е много стабилен играч. Доктор Робъртс наддава повече, отколкото му позволяват картите, но разиграва блестящо. Госпожица Мередит не играе зле, но е твърде предпазлива. Още нещо?

Сега беше ред на Поаро да покаже своите фокуснически умения и той извади отнякъде четири посмачкани листа с резултати от бридж.

— Има ли сред тези резултати някой, който да сте водили вие, мадам?

Тя ги разглежда.

— Това е моят почерк. Резултатът от третия робер.

— А този?

— Този трябва да е на майор Деспард. Той отмята още докато пише.

— А този тук?

— Госпожица Мередит. Първия робер.

— Значи недовършеният е на доктор Робъртс?

— Да.

— Благодаря, мадам. Мисля, че това е всичко.

Лоримър се обърна към госпожа Оливър:

— Довиждане, госпожо Оливър. Довиждане, полковник Рейс.

След като се ръкува и с четиримата, тя си тръгна.

ШЕСТА ГЛАВА ТРЕТИ УБИЕЦ?

— Нищо не можах да изкопча от нея — каза Батъл. — И на всичкото отгоре ме постави на мястото ми. Личи си, че е от старото поколение — показва загриженост към останалите, но пък е високомерна като дявол! Не вярвам да го е направила, но никой не може да е сигурен в това! Явно в нея има много решителност. Какво имахте предвид с резултатите от бриджа, мосю Поаро?

Детективът ги постави на масата.

Hue	Bue	Hue	Bue	Hue	Bue	Hue	Bue
Мисис Лоримър Мис Мерегит	Д-р Робъртс Майор Деспарг	Майор Деспарг Мисис Лоримър	Д-р Робъртс Мис Мерегит	Д-р Робъртс Мисис Лоримър	Майор Деспарг Мис Мерегит	Д-р Робъртс Мис Мерегит	Майор Деспарг Мисис Лоримър
700 300 50 50 30		1060 450 410 440 540 440 580 500 50		500 1500 100 100 300 500 200 30	200 100 200 100 100 50 50	50 100 100 50 200 50 50	
120		60	120		30 120	30	70
120		100		100			
1370		70 80	30	280			
I ровер		II ровер		3810	1000		
Воден от Мис Мерегит		Воден от Майор Деспарг		28		IV ровер	
				Воден от Мисис Лоримър		(недовършен)	
						Воден от Д-р Робъртс	

— Ами от тях може да се научи доста, не смятате ли? Какво търсим ние? Ключ към характер, при това не към един, а към четири. И можем да ги открием именно тук — в изписаните цифри. Да вземем първия ровер. Вижте сам — спокойна игра, протича кратко. Цифрите са

дребни и четливи, внимателно изваждане и събиране — резултатът е воден от госпожица Мередит. Играела е с госпожа Лоримър. Дошли са им карти и са спечелили. От следващия резултат не е много лесно да се проследи развоят на играта, защото майор Деспард е отмятал резултата още с писането. Но пък научаваме нещо за самия него — че е човек, който иска по всяко време да знае къде се намира. Цифрите са дребни и издават волеви характер. Следващият резултат е на госпожа Лоримър — тя и доктор Робъртс срещу другите двама. Било е истинска епопея и цифрите над чертата са се трупали от двете страни в истинска надпревара. Докторът наддава прекалено и те влизат; само че и двамата са първокласни играчи и никога не влизат по много. Ако пък наддаването на доктора накара и другата страна да се впусне в полекомислени обявявания, тогава идва ред на тежки контри. Вижте — тези цифри са от вътрешни с контра. Почеркът е много характерен — изящен, четлив и уверен. Ето и последния резултат — недовършеният робер. Виждате, че тук имаме образци от почерците и на четиримата. Бих нарекъл тези цифри доста крещящи. Липсват големи точки като в предишния робер. Вероятно защото докторът е играел с госпожица Мередит — тя играе предпазливо и наддаването на доктора я е накарало да се свие още повече! Навярно смятате моите въпроси за глупави? Уверявам ви, че не е така. Просто искам да науча повече за характерите на четиримата, а когато ги разпитвам за бриджа, тогава всеки отговаря с готовност.

— Изобщо не смятам въпросите ви за глупави, мосю Поаро — отвърна Батъл. — Твърде добре познавам работата ви, за да мисля така. Всеки си има своите методи, това ми е известно. Аз винаги предоставям свобода на моите инспектори — всеки от тях трябва сам да избере кой метод му приляга най-добре. Но сега не е времето да обсъждаме подобни въпроси. Да повикат момичето.

Ан Мередит имаше разтревожен вид. Тя се спря на прага, дишайки на пресекулки.

В поведението на комисаря Батъл изведнъж се появи нещо бащинско. Той стана и измести стола й така, че да не е обърнат право към него.

— Седнете, госпожице Мередит, моля ви, седнете. Не се тревожете. Зная, че всичко ви изглежда ужасно, но ви уверявам, че не е така.

— Струва ми се, че не може да се случи нещо по-лошо — едва изговори момичето. — Толкова е ужасно, толкова ужасно... Като си помисля, че един от нас... един от нас...

— Оставете мисленето на мен — любезно я прекъсна той. — А сега, госпожице Мередит, нека да запишем адреса ви.

— Уендън Котидж, Уолингфърд.

— Нямате ли адрес в града?

— Не, отседнала съм в моя клуб за два-три дни.

— А кой е вашият клуб?

— Дамският военноморски клуб.

— Чудесно. А сега, госпожице, добре ли познавахте господин Шейтана?

— Изобщо не го познавах добре. Винаги съм го смятала за ужасен човек.

— Защо?

— Защото си беше такъв! С тази ужасна усмивка! И как само се навеждаше над теб — сякаш иска да те ухапе.

— Отдавна ли го познавате?

— От около девет месеца. Запознахме се в един зимен курорт в Швейцария.

— Никога не бих допуснал, че е имал слабост към зимните спортове — изненада се Батъл.

— Само караше кьнки. Беше чудесен кьнкьор. Владееше много фигури и разни особени неща.

— А, това вече го разбирам. А след това виждахте ли се често?

— Ами доста често. Канеше ме на празненства и други забави. Беше много интересно.

— Но самият той не ви беше симпатичен?

— Не. От него ме побиваха тръпки.

Батъл попита внимателно:

— Но не сте имали никаква особена причина да се страхувате от него?

Ан Мередит вдигна огромните си и светли очи към него.

— Особена причина? О, не.

— Добре тогава. Да вземем тази вечер. Ставахте ли от мястото си изобщо?

— Мисля, че не. О, не! Май ставах веднъж. Разгледах картите на останалите.

— Но не сте се отдалечавали от масата, така ли?

— Не.

— Абсолютно ли сте сигурна, госпожице Мередит?

Бузите на момичето внезапно пламнаха.

— Не... не... Струва ми се, че се поразходих наоколо.

— Добре. Ще ме извините, госпожице Мередит, но се постарайте да казвате истината. Зная, че сте изнервена, а когато човек е изнервен, той е склонен да... е, да казва нещата така, както му се иска да бъдат. В крайна сметка това обаче не води до добро. Значи сте се разхождали наоколо. А ходихте ли до мястото, където седеше господин Шейтана?

Момичето помълча известно време, после каза:

— Честна дума, ама наистина честна — не си спомням.

— Да кажем, че може да сте ходили. Какво знаете за другите трима гости?

Тя поклати глава.

— Никога не съм ги срещала преди.

— Какво мислите за тях? Дали сред тези хора може да се намери убиец?

— Не мога да го повярвам. Просто не мога да повярвам. Майор Деспард го изключвам. Докторът според мен също не е — в края на краищата един лекар може да убие, когато си поиска по много по-лесен начин. С лекарство или нещо подобно.

— Значи, ако трябва да се спрете на някого, това е госпожа Лоримър, така ли?

— О, моля ви. Сигурна съм, че не може да е тя. Толкова е очарователна, толкова приятно се играе бридж с нея. Изобщо не те изнервя и не ти натяква грешките, толкова е добра.

— И все пак оставихте името ѝ за накрая — каза Батъл.

— Само защото да намушкаш някого като че ли е по-скоро работа за жена.

Комисарят отново прибегна до своя фокуснически номер. Ан Мередит се дръпна назад.

— О, ужас! Трябва ли... да го докосна?

— Бих искал.

Той я наблюдаваше как предпазливо пое ножа, а лицето ѝ се изкриви от погнуса.

— С това малко нещо... с това...

— Влиза като в масло — не без удоволствие изрече Батъл. — И дете може да го направи.

— Искате да кажете... Да не би да искате да кажете — огромните очи застинаха, — че аз съм могла да го извърша? Само че не съм. Защо ще го правя?

— Точно това искаме да узнаем — каза той. — Какъв е мотивът? Защо някой ще иска да убие Шейтана? Може да е бил чудак, но доколкото мога да преценя, не е заплашвал никого.

Дали в този момент тя не пое въздух по-дълбоко, дали не потрепна леко?

— Не е бил изнудвам или нещо подобно, нали така? — продължи Батъл. — Освен това, госпожице Мередит, нямате вид на девойка с гузна съвест.

Окуражена от топлото му отношение, за пръв път тя се усмихна.

— Вярно е. Нямам какво да крия.

— Тогава не се тревожете, госпожице Мередит. Предполагам, че след време отново ще трябва да ви зададем някои въпроси, но те ще бъдат от съвсем рутинен характер.

Той се изправи.

— Сега можете да си вървите. Полицаят отвън ще ви поръча такси. В никакъв случай не бива да си губите съня и да се тревожите напразно. По-добре вземете един-два аспирина.

Той я изпрати до вратата. Когато се върна, полковник Рейс го посрещна с думите:

— Батъл, вие сте изпечен лъжец! Изпълнихте бащинската си роля по ненадминат начин.

— Няма смисъл да губим повече време с нея, полковник Рейс. Или това дете е уплашено до смърт и тогава това би било жестоко, а аз не съм жесток човек и никога не съм бил. Или пък е голяма артистка и едва ли щяхме да постигнем нещо повече дори и да я държим тук цяла нощ.

Госпожа Оливър въздъхна и прокара ръка през бретона си, от което той щръкна нагоре и ѝ придаде напълно пиянски вид.

— Знаете ли — каза тя, — сега вече вярвам, че тя го е направила! Цяло щастие е, че не се случва в роман. Хората не обичат младите красавици да правят такива неща. Въпреки това съм склонна да мисля, че тя го е направила. Вие как смятате, мосю Поаро?

— Аз ли? Аз току-що открих нещо.

— Нещо пак от резултатите ли?

— Да. Госпожица Ан Мередит е обърнала листа, разчертала го е и е използвала обратната му страна.

— И какво означава това?

— Това означава, че или далеч не е богата, или има вроден стремеж към икономия.

— Носи обаче скъпи дрехи — отбеляза госпожа Оливър.

— Поканете майор Деспард — каза комисарят.

СЕДМА ГЛАВА

ЧЕТВЪРТИ УБИЕЦ?

Деспард влезе в стаята със скоклива походка, която напомняше на Поаро на нещо или на някого.

— Съжалявам, че ви принудихме да чакате толкова, майор Деспард — каза Батъл. — Но исках преди всичко да освободя дамите.

— Няма нужда от извинения. Напълно ви разбирам.

Той седна и вдигна изпитателен поглед към комисаря.

— Познавахте ли добре господин Шейтана? — започна Батъл.

— Срещал съм го само два пъти — делово отвърна Деспард.

— Само два пъти?

— Да, два пъти.

— И къде?

— Преди около месец бяхме заедно на вечеря в един дом. А седмица след това ме покани на коктейл.

— Коктейлът тук ли беше?

— Да.

— Къде точно беше — в тази стая или в гостната?

— Във всички стаи.

— Да сте виждали това някъде?

Батъл още веднъж извади кинжала.

Майорът присви устни и отвърна:

— Не. А и не съм смятал да го употребявам по-късно.

— Няма нужда да изпреварвате въпросите ми, майоре.

— Извинявам се, но изводът се налагаше от само себе си.

Настана кратка пауза, след което Батъл поднови разпита си:

— Имахте ли причини да не обичате Шейтана?

— Колкото искате.

— Моля? — извика комисарят, като не успя да прикрие изненадата си.

— Причини да не го обичам, а не да го убивам — поясни Деспард. — Не съм имал никакво желание да го убивам, но с огромно

удоволствие бих го ритнал. Жалко, че сега вече е твърде късно.

— А защо сте имали такова желание, майоре?

— Защото беше от чужденците, които заслужават само ритник. Щом го видех, кракът започваше да ме сърби неудържимо.

— Известно ли ви е нещо за него? Имам предвид нещо дискредитиращо?

— Ходеше прекалено добре облечен, носеше косата си прекалено дълга и се къпеше с одеколон.

— Но все пак приехте поканата му за вечеря — отбеляза Батъл.

— Ако трябваше да приемам покани само от хора, които одобрявам напълно, страхувам се, че нямаше да излизам често от дома си, господин комисар — сухо отвърна Деспард.

— Обичате да сте сред общество, но не го одобрявате, така ли? — попита Батъл.

— Обществото ми се нрави, но само за кратки периоди. Да се озовеш след джунглата в светли салони, заобиколен от жени в хубави дрехи — да, това ми се нрави, но само за известно време. Не след дълго цялото това лицемерие ми омръзва и отново имам желание да замина.

— Животът ви сред онези диви места трябва да е пълен с опасности, майоре.

Деспард сви рамене и леко се усмихна.

— Господин Шейтана не водеше опасен живот, но е мъртъв, докато аз съм жив!

— Неговият живот може да е бил пълен с много повече опасности, отколкото предполагате — многозначително изрече Батъл.

— Какво имате предвид?

— Покойният Шейтана си е пъхал носа навсякъде.

Майорът се приведе напред.

— Искате да кажете, че се е бъркал в чуждия живот, че е проявявал прекомерно любопитство?

— Имах предвид, че е бил човек, който прекарва твърде дълго време в разговори с жени.

Майор Деспард се отпусна назад. Смахът му изразяваше едновременно забавление и безразличие.

— Не смятам, че жените ще възприемат сериозно шарлатанин като него.

— Какви предположения имате за убиеца, майоре?

— Е, едно е сигурно — не съм го убил аз. Не го е сторила и малката госпожица Мередит. Не мога да си представя госпожа Лоримър в ролята на убиец — тя по-скоро ми напомня на една от моите богобоязливи лели. Което означава, че остава човекът на медицината.

— Можете ли да опишете вашето собствено движение тази вечер, както и това на останалите?

— Ставах два пъти — един път за пепелник и да разровя огъня, а втория път беше за питие.

— По кос време?

— Не мога да ви кажа. Първия път трябва да е било към десет и половина, а втория — някъде към единайсет, но не съм много сигурен. Госпожа Лоримър ходи веднъж до камината и каза нещо на Шейтана. Наистина не го чух да отговаря, но пък и не обърнах внимание. Не мога обаче да се закълна и в обратното. Госпожица Мередит се поразходи из стаята, но не мисля, че се е приближавала до камината. Робъртс постоянно подскачаше насам и натам — поне три-четири пъти.

— Ще ви задам въпроса на мосю Поаро — каза Батъл с усмивка. — Как намирате останалите като бриджори?

— Госпожица Мередит е доста добра. Робъртс прекалява с наддаването. Заслужава да влиза повече. А госпожа Лоримър играе дяволски добре.

Батъл се обърна към детектива:

— Още нещо, мосю Поаро?

Той поклати глава.

Деспард даде адреса си в Олбъни, пожела лека нощ и излезе от стаята.

Когато затваряше вратата след себе си, Поаро леко помръдна.

— Какво има? — попита Батъл.

— Нищо — отвърна той. — Просто ми се стори, че се движи като тигър — да, точно така се движи тигърът — гъвкаво, с лекота.

— Хм! — изсумтя комисарят. — Е, сега — той огледа останалите трима, — как беше онази фраза „кой е убиецът?“.

ОСМА ГЛАВА

КОЙ ОТ ТЯХ?

Комисарят Батъл огледа лицата на хората пред себе си. Само един човек отговори на въпроса му — госпожа Оливър, която никога не пропускаше да огласи мнението си.

— Момичето или доктора — каза тя.

Батъл изглежда въпросително останалите двама, но мъжете не желаеха да се произнесат. Рейс поклати глава. Поаро внимателно изгледа смачканите листове с резултатите от бриджа.

— Един от тях го е направил — замислено изрече Батъл. — Един от тях лъже безсрамно. Но кой? Не е лесно. Да, съвсем не е лесно. — Помълча минута-две, после каза: — Ако вземем под внимание тяхното мнение, положението е следното — докторът мисли, че е Деспард, Деспард мисли, че е докторът, момичето мисли, че е госпожа Лоримър, а госпожа Лоримър не иска да посочи никого! Не мога да кажа, че картината е ясна.

— Може би не е така — обади се Поаро.

Батъл се вторачи в него.

— Сериозно ли?

Детективът махна с ръка.

— Просто един нюанс, нищо повече! Нищо съществено, на което да се опрем.

Батъл продължи:

— Вие, господа, не желаете да кажете мнението си...

— Няма улики — прекъсна го Рейс.

— О, само мъжете могат да мислят така! — въздъхна госпожа Оливър, като по този начин изрази презрението си спрямо подобна нерешителност.

— Да разгледаме възможностите в най-общ план — поде отново комисарят. — Струва ми се, че аз бих поставил доктора на първо място. Интересен екземпляр е той. Знае точно къде да забие ножа. Но това май е единственото за него. След това да вземем Деспард. Човек с

голям кураж, свикнал да взема бързи решения в най-опасни ситуации. Госпожа Лоримър? Тя също е смела, а освен това като че ли крие нещо от миналото си. Има вид на човек, който е преживял някаква беда. От друга страна, за нея бих казал, че е с принципи — такива жени са подходящи за директорки на девически училища. Трудно можем да си представим как забива нож на някого. В действителност не смятам, че го е направила. И накрая — малката госпожица Мередит. За нея не знаем нищо. Тя има вид на обикновено момиче с приятна външност, доста свенлива при това. Но пак повтарям, за нея не се знае нищо.

— С изключение на едно — Шейтана е бил на мнение, че тя е извършила убийство — каза Поаро.

— Ангелско лице, зад което се крие демон — огласи мнението си писателката.

— Това доказва ли нещо, Батъл? — попита полковник Рейс.

— Смятате го само за спекулации ли, сър? Е, в случай като този това е неизбежно.

— Не е ли по-добре да разберем нещо за тези хора?

Батъл се усмихна.

— Трудна работа. Мисля обаче, че вие можете да ни помогнете.

— Разбира се. Но как?

— Що се отнася до майор Деспард, той дълго време е бил в чужбина — в Южна Америка, Източна Африка, Южна Африка — а вие имате начини да получите информация за него.

Рейс кимна.

— Ще бъде направено. Ще събере всички данни.

— О! — извика госпожа Оливър. — Имам идея! Ние сме четирима — четирима детективи, така да се каже, — а и те са четирима! Защо всеки от нас да не се заеме с един? Все едно, че се обзалагаме! Полковник Рейс се заема с майор Деспард, комисарят Батъл взема доктор Робъртс, аз ще проуча Ан Мередит, а мосю Поаро се заема с госпожа Лоримър. Всеки ще води собствено разследване!

Комисарят решително поклати глава.

— Не става, госпожо Оливър. Официално аз съм натоварен със случая, така че трябва да разследвам всички. Освен това е много лесно да се каже: „Да се обзаложим“. Ами ако двама от нас искат да зложат на един и същи кон? Полковник Рейс не е казал, че подозира майор

Деспард. А и мосю Поаро може да не иска да заложи на госпожа Лоримър.

Госпожа Оливър въздъхна със съжаление.

— Идеята беше чудесна. Толкова симпатична. — Но почти веднага настроението ѝ се подобри. — Но няма да възразите, ако аз проведа мое малко разследване, нали?

— Не възразявам — отвърна Батъл. — Всъщност нямам власт да ви забраня. Тъй като бяхте тук тази вечер, вие сте съвсем свободна да направите всичко, което ви диктува вашето любопитство или интерес. Само едно бих искал да ви кажа, госпожо Оливър — бъдете малко внимателна.

— Ще бъда самата дискретност — каза тя. — Няма да изрека дори и думичка за... — гласът ѝ прозвуча унило и тя замлъкна.

— Струва ми се, че не точно това искаше да каже господин комисарят — обади се Поаро. — Той имаше предвид, че се залавяте с човек, който, доколкото можем да предполагаме, има зад гърба си две убийства. Следователно той не би се поколебал, ако се наложи, да убие и трети път.

Жената го изглежда замислено, а после се ухили съвсем по хлапашки.

— ПРЕДУПРЕДЕНА СТЕ — цитира тя. — Благодаря, мосю Поаро, ще внимавам. Но в никакъв случай няма да остана вън от играта.

Той се поклони почтително.

— Ако ми позволите да го кажа — вие сте ненадмината, мадам.

— Аз така си представям нещата — каза тя с тон, подобаващ на строго делова среща, като същевременно се поизпъчи на стола си. — Никой не бива да задържа информация само за себе си. Това, разбира се, не се отнася до собствените ни изводи и впечатления.

Комисарят въздъхна.

— Но това не е детективен роман, госпожо Оливър.

— Естествено е цялата информация да се предава на полицията — обади се Рейс с възможно най-строгия си тон, а после, вече със закачлива искрица в погледа си, добави: — Убеден съм, че ще спазвате правилата на играта, госпожо Оливър и че ръкавицата с петно, чашата с отпечатъка от пръсти, парченцата изпепелена хартия — всички тези неща ще бъдат предадени на комисаря.

— Шегувайте се колкото си искате — каза тя, — но женската интуиция...

Не довърши изречението си, ала начинът, по който поклати глава, беше достатъчно красноречив. Рейс се изправи.

— Ще наредя да проверят Деспард, но това няма да стане бързо. Какво още бих могъл да направя за вас?

— Благодаря ви, това е напълно достатъчно, сър. Нямате ли някакви предложения? Всяка ваша дума ще ми бъде от полза.

— Хмм. Аз бих започнал по-специално издирване на нещастни случаи при лов, отравяния или катастрофи, но съм сигурен, че вашите хора вече го правят.

— Записах си го.

— Отлично, Батъл. Но няма аз да ви уча на вашата работа. Лека нощ, госпожо Оливър. Лека нощ, мосю Поаро.

И като кимна на Батъл, полковник Рейс напусна стаята.

— Кой е този? — попита госпожа Оливър.

— Човек със забележителна армейска кариера — отвърна Батъл. — Много е пътувал. Едва ли има страна в света, за която да не знае нещо.

— Сигурно е от Сикрет Сървис — отбеляза тя. — Зная, че не бива да ми го казвате, но иначе пък нямаше да го поканят тук тази вечер. Четиримата убийци и четиримата детективи — Скотланд Ярд, Сикрет Сървис, частен детектив и писателка на детективски романи. Умно измислено.

Поаро поклати глава.

— Грешите, мадам. Измислено е твърде глупаво. Тигърът е бил предупреден по този начин и той направи своя скок.

— Тигър? От къде на къде пък тигър?

— Под тигър имам предвид убиеца — поясни той.

Батъл попита направо:

— Какво според вас е уместно да предприемем сега, мосю Поаро? Имам и още един въпрос — как ще прецените тези четиримата от психологическа гледна точка? Зная, че сте много запален на тази тема.

Поаро поглади листовите с резултатите и отговори:

— Имате право, психологията е нещо много важно. Знаем какво убийство с извършено, знаем и как е извършено. Ако от

психологическа гледна точка имаме личност, която не би могла да извърши такова убийство, тогава можем да изключим тази личност. За тези хора вече знаем по нещо. Разполагаме с нашите впечатления, известно ни е поведението, което всеки от тях си избра, научихме по нещо за характерите им от това какви бриджори са, както и от почерците, и от тези резултати тук. Ала уви, никак не е лесно човек да се произнесе толкова определено! Това убийство е изисквало кураж, изисквало е човек, способен да поеме голям риск. Да вземем доктор Робъртс — той обича да блъфира, да наддава повече, отколкото позволяват картите му — с две думи човек, напълно уверен в силите си да доведе нещо рисковано докрай. От психологическа гледна точка личността му подхожда доста добре на престъплението. Човек обаче би си помислил веднага, че това автоматично елиминира госпожица Мередит. Тя е боязлива, страхува се да не наддаде повече, внимателна е, пестелива, благоразумна, липсва ѝ самоувереност. Изобщо тя се очертава като последния човек, който би направил такъв рискован удар. Само че боязливият човек убива от страх. Един изнервен и ужасен от уплах човек може да бъде доведен до отчаяние, когато се озове в безизходица, може да се обърне и да нападне. Ако госпожица Мередит е извършила престъпление в миналото и е допускала, че господин Шейтана е знаел за него и се е готвел да я предаде на правосъдието, тя би се побъркала от ужас и не би се спряла пред нищо, за да се спаси. Резултатът ще бъде същият, само че вече няма да е дело на хладнокръвие и кураж, а на отчаяна паника. А сега да вземем майор Деспард — хладнокръвен и находчив човек, който не би пропуснал възможността, ако е смятал това за абсолютно необходимо. Той ще претегли „за“ и „против“ и ако заложи на спортния шанс, ще нанесе удар, защото е човек на действието; същевременно никога не би се отдръпнал от опасния път, стига да има, макар и малък шанс за успех. И накрая — госпожа Лоримър, дама на средна възраст, която обаче напълно владее ума и силите си. Хладнокръвна жена, притежаваща ум на математик, вероятно тя е най-умната от четиримата. Според мен, ако госпожа Лоримър извърши престъпление, то, убеден съм, това би било умишлено престъпление. Направо я виждам как бавно и внимателно планира ходовете си, стараейки се да предвиди всяка подробност. Точно заради това тя ми се струва по-малко вероятен престъпник от останалите трима. Притежава най-доминиращия

характер и с каквото и да се заеме, със сигурност би го довела до успешен край.

След кратка пауза той продължи:

— Но както сами виждате, това не ни помага много. Не, има само един начин да се разреши загадката — трябва да надникнем в миналото.

Батъл въздъхна и измърмори:

— Вие го казвате.

— Според Шейтана всеки от четиримата е извършил убийство. Разполагал ли е с доказателства или са били само догадки? Не можем да кажем, но едва ли е имал неопровержими доказателства и за четиримата...

— Съгласен съм с вас — каза комисарят и кимна. — Това би било прекалено голямо съвпадение.

— Допускам следното — споменава се убийство или нещо подобно и господин Шейтана забелязва нечие изражение. Той беше много наблюдателен и чудесно разчиташе израженията на лицата. Забавно му е да продължи с опитите си и почти незабелязано задълбочава в иначе явно безцелния разговор, като е нащрек за всякакво примигване, преднамерена сдържаност или желание за отклоняване на темата. О, това не е трудно. Ако човек има подозрения относно някаква тайна, няма нищо по-лесно от това съмненията му да се потвърдят. Всяка попаднала на място дума се забелязва, стига да следиш за това.

— Да, подобна игра би доставяла удоволствие на нашия покоен приятел — каза Батъл.

— Следователно можем да допуснем, че така се е подхождало в един или в повече от случаите. В друг случай пък може да е попаднал на конкретна улика и да е проследил тази нишка. Но се съмнявам дали изобщо е разполагал с конкретни доказателства за някой от случаите, които да предостави на полицията.

— Или пък друго — обади се Батъл. — Често пъти имаме подозрения, че е извършено престъпление, само че не можем да го докажем. Във всеки случай е ясно какво трябва да се направи — трябва да се проучи миналото и на четиримата, като се обърне внимание на смъртни случаи, свързани с тях. Предполагам, че

забелязахте, както и полковникът, какво каза Шейтана по време на вечерята.

— Черния ангел — промърмори госпожа Оливър.

— Малка и симпатична алюзия за отрова, за нещастен случай, за умишлена лекарска грешка, за злополука по време на лов. Няма да се изненадам, ако с това е подписал смъртната си присъда.

— Да, тогава настъпи неприятна пауза — каза Ариадни.

— Така е — потвърди Поаро. — Думите му са стреснали поне един човек и той е помислил, че Шейтана знае много повече, отколкото е в действителност. Слушателят решава, че това е прелюдия към края, че вечерята е проява на черен хумор, уредена от Шейтана, чиято кулминация ще бъде предаването му на полицията! Да, с тези думи той подписа смъртната си присъда.

Настъпи пауза.

— Всичко ще се проточи много дълго — въздъхна Батъл. — Не можем веднага да разберем това, което ни интересува, а трябва да бъдем и предпазливи, защото никой от четиримата не бива да заподозре какво вършим. Всичките ни въпроси и проучвания трябва да изглеждат свързани с това убийство. Никой не трябва да разбира, че се досещаме за мотива на престъплението. И най-лошото в цялата тази дяволска работа е, че трябва да проверим за цели четири възможни убийства в миналото, а не само за едно.

Поаро се обади на свой ред:

— Нашият приятел господин Шейтана не беше непогрешим. Възможно е — казвам само, че не е изключено — той да е грешал.

— И за четиримата ли?

— Не, смятах го за по-интелигентен.

— Тогава наполовина?

— Дори и това не. Бих казал един от четиримата.

— Един невинен и трима виновни? Това никак не е добре. Проблемът в цялата история е, че дори и да открием истината, това пак няма да ни е от полза. Някой може да е бутнал баба си по стълбището през 1912, но това да не ни върши работа през 1937.

— Не, не, ще ни бъде от полза — окуражи го Поаро. — Сам го знаете много добре.

Батъл бавно кимна.

— Разбирам какво имате предвид — отвърна. — Същият почерк.

— Да не би да искате да кажете — обади се госпожа Оливър, — че и предишната жертва е била прободена с нож?

— Може и да не е толкова жестоко, госпожо Оливър — обърна се към нея комисарят. — Но не се съмнявам, че по принцип престъплението ще бъде от същия тип. Може да се различава в подробностите, но в основата си ще бъде същото. Звучи странно, но престъпниците винаги се издават по това.

— Човекът е животно, лишено от оригиналност — заключи Еркюл Поаро.

— Жените — обади се госпожа Оливър — са способни на голямо разнообразие. Лично аз никога не бих извършила две престъпления по един и същи начин.

— А не повтаряте ли сюжетите си? — попита Батъл.

— Убийство сред лотосите — промърмори Поаро. — Уликата на свещения восък.

Ариадни Оливър се извърна към него, а в погледа ѝ се четеше възхищение.

— Браво на вас! Страшно сте умен! Тези две книги наистина са с абсолютно еднаква фабула, само че никой досега не го е забелязал. В едната става дума за откраднати документи по време на неофициално празненство на министри от кабинета, а в другата има убийство в едно бунгало сред каучуковите плантации на остров Борнео.

— Само че повратната точка и на двете истории е една и съща — каза детективът. — Един от вашите най-добри трикове. Стопанинът на бунгалото подготвя собственото си убийство, а министърът подготвя кражбата на собствените си документи. В последната минута се намесва друго лице и превръща измамата в реалност.

— Много ми хареса последната ви книга, госпожо Оливър — каза Батъл. — Онази, в която всички началници на полицейски участъци ги застрелват едновременно. Е, имате някои пропуски при описването на полицейските порядки. Зная, че държите на точността, та си мислех дали...

Тя го прекъсна:

— В действителност изобщо не ми пука за точността. Че кой е точен? В днешно време никой. Ако някой журналист напише, че момиче на двайсет и две се самоубива с газ след последен поглед към морето, като целува на прощаване любимия си лабрадор Боб, мислите

ли, че някой ще вдигне шум за това, че момичето било на дваайсет и шест, стоята не гледала към морето, а кучето било териер на име Бони? Щом един журналист може да си позволи такива неточности, не виждам какво толкова може да стане, ако бъркам полицейските чинове и пиша револвер, когато имам предвид автоматичен пистолет, диктофон, когато имам предвид грамофон, и използвам отрова, която ти дава възможност да кажеш само едно изречение, преди да издъхнеш. Важното е да има много трупове! Ако нещата започват да стават скучни, малко кръв ги разведрява. Тъкмо някой се приготвя да каже нещо — и го убиват. Номерът винаги се харесва и го има във всичките ми книги. Е, разбира се, това става по различни начини. А хората страшно си падат по неоткриваеми отрови, по тъпи полицейски инспектори, по момичета, завързани в мазета, в които тече газ или вода (в действителност това е ужасна смърт), и за герой, който може с голи ръце да обезвреди от трима до седем престъпници. До този момент съм написала трийсет и седем книги и всички те, разбира се, са абсолютно едни и същи, както забеляза мосю Поаро и както не е забелязал никой друг досега. А единственото нещо, за което съжалявам, е, че направих детектива си финландец. Аз, разбира се, не зная нищо за финландците и постоянно получавам писма от Финландия, в които ми се посочват какви невъзможни неща казва или върши той. Явно в тази страна умират за детективски истории — сигурно заради дългите нощи. Докато пък в България или Румъния например като че ли изобщо не четат! Май трябваше да направя детектива си българин. — Тя направи кратка пауза и продължи: — О, страшно съжалявам — пак заговорих за моите книги, а тук си имаме работа с истинско убийство. — Лицето ѝ грейна. — А колко чудесно ще бъде, ако никой от тях не го е убивал! Представете си следното — поканва ги, а после кротко се самоубива — само и само за да ни обърка.

Поаро кимна.

— Чудесно разрешение. Чиста работа. И изпълнено с ирония. Ала уви, господин Шейтана не беше такъв човек. Той обичаше живота.

— Не мисля, че беше много симпатичен — отбеляза госпожа Оливър.

— Симпатичен — не — каза Поаро. — Но беше жив, а сега е мъртъв. А както веднъж му казах, отношението ми към убийството е

твърде буржоазно — не го одобрявам. — После добави по-тихо: —
Така че... готов съм да вляза в клетката на тигъра...

ДЕВЕТА ГЛАВА

ДОКТОР РОБЪРТС

— Добро утро, господин комисар. — Доктор Робъртс се надигна от стола си и протегна голямата си розова длан, от която се носеше смесената миризма на сапун и карболов разтвор. — Как вървят нещата? — продължи той.

Батъл огледа добре подредения кабинет, преди да отговори:

— Как да ви кажа, доктор Робъртс, ако трябва да съм точен, просто не вървят. Тъпчем на едно място.

— Поне се радвам, че във вестниците няма почти нищо.

— Внезапната смърт на известния господин Шейтана по време на вечеря у дома му. Засега нещата са оставени така. Извършихме аутопсия и нося протокола — може да ви интересува.

— Много сте любезен, наистина... Хм... хм... Да, много интересно. — Той върна листа.

— Разговаряхме и с адвокатата на господин Шейтана и вече знаем условията на завещанието му. Нищо интересно. Изглежда има роднини в Сирия. Разбира се, прегледахме и цялата му лична документация.

Дали беше плод на въображението, или наистина гладко избръснатото лице придоби напрегнат израз?

— И? — не се сдържа Робъртс.

— Нищо — отвърна Батъл, без да сваля поглед от него. Макар и да не последва въздишка на облекчение, като че ли все пак лекарят се поотпусна на стола си.

— Та значи решихте да ме посетите?

— Да, както казвате вие, реших да ви посетя.

Робъртс вдигна вежди и той впери лукав поглед в Батъл.

— Май искате да прегледате и моята лична документация, така ли?

— Така смятам.

— А имате ли разрешително за обиск?

— Не.

— Е, предполагам, че няма да ви е трудно да се сдобие с такова. Няма да ви създавам проблеми. Не е много приятно да те подозират в убийство, но пък не мога да ви виня за това, че изпълнявате дълга си.

— Благодаря ви, сър — изрече комисарят с искрена признателност. — Високо ценя отношението ви. Надявам се, че и останалите ще проявят такова разбиране.

— Налага ли се лечение, нужно е търпение — шеговито подхвърли лекарят, а после продължи: — Току-що привърших с пациентите си тук и се готвех да направя някои посещения. Ето ви ключовете — само да се обадя на секретарката си и можете да ровите.

— Много любезно от ваша страна — каза Батъл. — Само че бих искал да ви задам няколко въпроса, преди да тръгнете.

— За онази вечер ли? Ама повярвайте ми — вече ви казах каквото зная.

— Не, не за онази вечер. За вас самия.

— Е, добре, човече, питайте направо. Какво ви интересува?

— Искам накратко да ми опишете кариерата си, доктор Робъртс. Раждане, женитба и така нататък.

— Тъкмо ще се поупражнявам за „Кой кой е“ — сухо рече лекарят. — Кариерата ми е съвсем праволинейна. Роден съм в Лъдлоу, Шропшир. Баща ми беше лекар там. Почина, когато бях на петнайсет години. Ходих на училище в Шрусбъри, а после следвах медицина като баща си. Завърших в „Сейнт Кристофър“ — но навярно вече го знаете.

— Да, сър, направих справка. Едно дете ли сте или имате братя и сестри?

— Сам съм. И двамата ми родители са покойници, а аз съм ерген. Това достатъчно ли е? Тук станах партньор на доктор Емъри. Той се оттегли преди петнайсетина години. Сега живее в Ирландия. Мога да ви дам адреса му. Имам готвачка, секретарка и прислужница. Печеля добре и умъртвявам сравнително неголям брой от моите пациенти. Е, какво ще кажете?

Батъл се ухили.

— Доста изчерпателно, доктор Робъртс. Радвам се, че имате чувство за хумор. А сега ще ви питам още нещо.

— Аз съм човек със здрави морални устои, господин комисар.

— О, нямах предвид това. Ще ви помоля да ми дадете имената на четирима ваши приятели — хора, които познавате отблизо, при това отдавна. Нещо като малка справка, нали разбирате?

— Да, струва ми се, че разбирам. Момент да помисля. Предпочитате хора, които в момента са в Лондон, така ли?

— Ако е така, още по-добре, но всъщност не е толкова важно.

Робъртс помисли минута-две, а след това написа с писалката си четири имена и адреси и побутна листчето към Батъл.

— Ще ви свършат ли работа? Тези са, за които мога да се сетя в момента.

Батъл прочете написаното внимателно, кимна доволно с глава и прибра листчето във вътрешния си джоб.

— Всичко е въпрос на елиминиране — каза той. — Колкото по-скоро елиминирам един и се заема с друг, толкова по-добре ще бъде за всички. Трябва да установя със сигурност, че не сте били в лоши отношения с покойния, че не сте имали лични връзки и делови отношения с него, че не е имало случай, когато той ви е обидил с нещо, заради което вие да го ненавиждате. Аз може да ви вярвам, когато казвате, че го познавате само бегло, но не е въпрос само на моето доверие. Трябва да докладвам, че съм се уверил напълно.

— О, разбирам ви отлично. Длъжен сте да смятате всеки за лъжец, докато не установите истината. Ето ключовете, господин комисар. Този е за чекмеджетата на писалището, този — за бюрото, а този малкият е за шкафа с отровите. Не забравяйте да го заключите пак. Може би най-добре ще е да поговоря със секретарката си.

Той натисна едно копче на писалището си. Почти веднага вратата се отвори и се появи млада делова жена.

— Позвънихте ли, господин докторе?

— Това е госпожица Бърджис — комисар Батъл от Скотланд Ярд.

Госпожица Бърджис изгледа Батъл хладно, сякаш искаше да каже: „Боже господи, що за птица е този?“

— Ще ви бъда признателен, госпожице Бърджис, ако отговорите на въпросите на господин комисаря. Помогнете му с всичко, от което има нужда.

— Разбира се, господин докторе, щом желаете.

— Е — каза доктор Робъртс, като се надигна, — аз ще тръгвам. Сложихте ли морфина в чантата ми? Ще ми трябва за Локхарт.

Той излезе, като продължи да говори, следван от секретарката.

— Ако ви потрябвам, натиснете това копче, господин комисар.

Батъл ѝ благодари и обеща да го направи. После се зае за работа.

Започна да претърсва внимателно и методично, макар да не смяташе, че ще открие нещо важно — готовността, с която Робъртс се беше съгласил, доказваше това. Лекарят не беше глупав. Той знаеше, че рано или късно ще има подобно претърсване, и затова навярно беше направил необходимото. Съществуваше обаче възможност Батъл да открие, макар и незабележима на пръв поглед следа, каквато той всъщност търсеше, тъй като Робъртс не можеше да знае истинската цел на обиска.

Комисарят отваряше и затваряше чекмеджета, ровеше по лавици, прегледа една чекова книжка, пресметна неплатените сметки, като ги отбеляза в бележника си, гледа спестовната книжка на Робъртс, бележките му по личните прегледи на пациенти, с две думи — не остави непрегледан писмен документ. Резултатът беше крайно незадоволителен. След това изследва шкафа с отровите, отбеляза си фирмите, от които лекарят си доставяше лекарствата, както и системата за проверка, заключи шкафа и се насочи към бюрото. Съдържанието му имаше по-личен характер, но Батъл не откри нищо особено. Той поклати глава, отпусна се на лекарския стол и натисна копчето върху писалището.

Госпожица Бърджис се появи с похвална експедитивност.

Комисарят любезно я покани да седне и доста задържа погледа си върху нея, преди да реши как да започне. Беше усетил нейната враждебност и се колебаеше дали да бъде по-груб, като по този начин принуди секретарката да говори по-необмислено, или да бъде по-любезен.

— Сигурно ви е известно защо съм тук, госпожице Бърджис? — попита той най-сетне.

— Доктор Робъртс ми разказа — кратко отвърна тя.

— Работата е доста деликатна — отбеляза комисарят.

— Така ли? — каза секретарката.

— Много неприятна история. Четирима души са заподозрени в убийство и един от тях трябва да го е извършил. Бих искал да ми кажете виждали ли сте някога господин Шейтана?

— Никога.

— Да сте чували доктор Робъртс да говори за него?

— Никога. Всъщност не, сгреших. Преди около седмица доктор Робъртс ми каза да запиша в бележника му за покани една вечеря. У господин Шейтана, в 8.15 часа, на осемнайсети.

— И тогава за пръв път чухте за него?

— Да.

— Не сте срещали името му във вестниците? Често го споменаваха в светските колони.

— Прекалено съм заета за такива четива.

— Предполагам. Да, наистина трябва да е така — любезно се съгласи комисарят. — Е — продължи той, — това е положението. И четиримата заявяват, че почти не са го познавали. Все пак един от тях го е познавал достатъчно добре, за да го убие. И моят дълг е да открия кой го е направил.

Настана неловка пауза. Жената като че ли не проявяваше особен интерес към служебните задължения на комисаря. От нея се очакваше да изпълнява нарежданията на своя работодател — да седи тук и да изслуша Батъл, както и да отговори на въпросите му.

— Вижте какво, госпожице Бърджис. — Комисарят наистина се бе озовал в трудно положение, но не се предаваше. — Съмнявам се дали ще оцените и половината от трудностите на нашата професия. Да вземем това, което хората казват. Може да не вярваме на нито една тяхна дума, но все пак не можем да подминем казаното. В случай като сегашния това се вижда най-добре. Съжалявам, че трябва да го чуете от мен, но ядосаната жена без съмнение губи мярка. Тогава тя обвинява кого ли не, подхвърля това или онова и изравя доста стари скандали, които може и да нямат никакво отношение към случая.

— Да не би да искате да кажете — попита секретарката, — че някой от онези хора е говорил против доктора?

— Не точно говорил — внимателно отговори Батъл. — Но въпреки това съм длъжен да го взема под внимание. Например подозрителни обстоятелства около смъртта на някой пациент. Сигурно обаче са пълни глупости и ми е неудобно да притеснявам доктора с тях.

— Някой трябва да е казал нещо за онази история с госпожа Грейвс — гневно изрече госпожица Бърджис. — Отвратително е, когато хората говорят, без да имат понятие. На старите жени все им се

струва, че някой ги трови — роднините им, слугите им, дори техните лекари. Преди да дойде при доктор Робъртс, госпожа Грейвс беше сменила трима лекари, а когато започна да си въобразява същото и за него, той с удоволствие я остави да отиде при доктор Лий. Според доктор Робъртс това е единственото, което може да се направи в такива случаи. А след доктор Лий тя ходи при доктор Стийл, после при доктор Фармър — докато най-после умря, клетницата.

— Сигурно ще се изненадате, когато разберете как от най-малкото нещо може да излезе цяла история — каза Батъл. — Щом лекарят получи нещо след смъртта на пациент, винаги ще се намери някой да злослови по негов адрес. А защо пък доволените пациенти да не завещаят по нещо на своите лекари?

— Това са само роднините — отвърна жената. — Винаги съм смятала, че човешката подлост се проявява най-добре при смърт. Тялото още не е изстинало, а те вече се карат кой какво ще вземе. За щастие доктор Робъртс не е имал такива проблеми. Винаги е казвал как се надява никой от пациентите му да не му завещава нищо. Само веднъж май някой му остави петдесет лири, два бастуна и един златен часовник и това е всичко.

— Труден е животът на хората с професии — въздъхна Батъл. — Винаги са изложени на опасността да бъдат изнудвани. Най-невинните случки понякога вземат скандални размери. Един лекар трябва много да внимава и да не оставя впечатление за някаква злонамереност.

— Много от това, което казвате, е вярно — съгласи се тя. — Никак не им е лесно на лекарите, особено с истерични пациентки.

— Истерични пациентки. Точно така. Според мен всичко се свежда именно до това.

— Имате предвид онази ужасна госпожа Крадък ли?

Батъл се престори на замислен.

— Чакайте за момент. Не беше ли това преди три години? Не, май повече.

— Четири или пет, струва ми се. Тя беше ненормална. Успокоих се, когато замина за чужбина, успокои се и доктор Робъртс. Лъжеше мъжа си по най-безобразен начин — винаги така правят, разбира се. Горкият човечец, направо не беше на себе си — започна да се поболява. Почина от синя пъпка — зарази се от четка за бръснене.

— Бях го забравил това — най-безсрамно излъга комисарят.

— После тя замина за чужбина и малко след това почина. Винаги обаче съм я смятала за лош човек — беше луда за мъже, нали разбирате?

— Зная ги тези — каза Батъл. — Изключително опасни са. Лекарите трябва да ги избягват. Къде точно почина в чужбина? Като че ли си спомням...

— Египет, струва ми се. От отравяне на кръвта, някаква местна зараза.

— Има и още една голяма трудност за лекаря — отбеляза той, насочвайки разговора в друга посока. — Когато заподозре, че негов пациент бива тровен от някой роднина. Какво може да стори тогава? Или трябва да е напълно сигурен, или да си държи езика зад зъбите. Ако направи последното, а после се заговори за нещо нередно, тогава за него става лошо. Питам се дали доктор Робъртс не е имал подобен случай?

— Мисля, че не — отвърна тя след кратка пауза. — Не съм чувала подобно нещо.

— Сигурно от статистическа гледна точка ще е интересно да се знае колко смъртни случая има средно на година един лекар. Например вие сте били при доктор Робъртс доста години...

— Седем.

— Седем. Е, колко смъртни случая е имал през това време, съвсем грубо казано?

— Трудно е да се каже — отвърна секретарката и започна да пресмята. Вече се беше поотпуснала; от подозрителността й нямаше и следа. — Седем, осем... Разбира се, не мога да си спомня точно, но не повече от трийсет за това време.

— Значи доктор Робъртс е по-добър лекар от много други — развеселено подметна Батъл. — А предполагам, че повечето негови пациенти са от висшата класа, а те могат да си позволят по-добри грижи.

— Той е твърде популярен лекар. Много е добър като диагностик.

Комисарят въздъхна и се изправи.

— Боя се, че се отклонявам от дълга си, а той е да намеря връзка между лекаря и господин Шейтана. Не е бил пациент на доктора, нали?

— Абсолютно сигурна съм.

— Може би под друго име? — Подаде ѝ снимка. — Познавате ли го?

— Боже, сякаш е актьор от някаква пиеса. Не, никога не съм го виждала тук.

— Е, това е всичко — въздъхна Батъл. — Много съм задължен на доктора за любезността му. Благодарете му от мое име. Предайте му, че ще посетя номер две. Довиждане, госпожице Бърджис. Благодаря ви за помощта.

Той стисна ръката ѝ и си тръгна. Докато вървеше по улицата, извади малък бележник от джоба си и записа няколко неща под буквата „Р“.

Госпожа Грейвс? Не особено вероятно.

Госпожа Крадък?

Няма завещания.

Няма съпруга (жалко).

Да се установи смъртта на пациентите. Трудно.

Той затвори бележника и сви в банката „Лондон и Уесекс“, намираща се на Ланкастър Гейт.

Показването на служебната карта му осигури среща с управителя.

— Добро утро, сър. Доколкото ми е известно, един от вашите клиенти е доктор Джефри Робъртс.

— Така е, господин комисар.

— Бих желал една справка от сметката на този господин за последните няколко години.

— Ще видя какво мога да направя за вас, сър.

Последва един не много спокоен половин час. Най-сетне Батъл сложи в джоба си лист с изписани цифри.

— Открихте ли това, което ви трябва? — любопитства управителят на банката.

— За съжаление — не. Нито следа. Благодаря ви все пак.

В същия този момент доктор Робъртс, който си миеше ръцете в кабинета си, говореше на секретарката си:

— Какво ще кажете за нашия флегматичен детектив? Обърна ли кабинета ми с краката нагоре? Изтормози ли ви с въпросите си?

— Мога да ви кажа, че не научи кой знае какво от мен — отвърна тя, като сви устни.

— Мила моя, не е имало нужда от това. Нали ви казах да му кажете всичко, за което ви пита. А между другото, за какво ви пита?

— О, постоянно ме занимаваше с това доколко познавате този Шейтана. Дори попита дали не е идвал тук като пациент под друго име. Показа ми снимката му — също като някой актьор на сцената!

— Шейтана ли? О, да, умираше да позира като съвременен Мефистофел. Общо взето, номерът му минаваше доста добре. Какво още ви пита Батъл?

— Ами нищо особено. Освен... А, да, някой му разправял разни врели-некипели за госпожа Грейвс. Помните какво я прихващаше, нали?

— Грейвс? Грейвс? О, да, старата госпожа Грейвс! Ще се пукна от смях! — И той се разсмя, явно му беше станало забавно. — Наистина ще се пукна!

И лекарят се отправи за обяд в отлично настроение.

ДЕСЕТА ГЛАВА

ДОКТОР РОБЪРТС (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Комисарят Батъл и Еркюл Поаро обядваха заедно. Батъл имаше отчаян вид, а лицето на неговия сътрапезник изразяваше съчувствие.

— Значи тази сутрин не е била съвсем успешна за вас — замислено изрече Поаро.

Батъл поклати глава.

— Никак няма да е лесно, мосю Поаро.

— Какво мислите за него?

— За доктора ли? Откровено казано, мисля, че Шейтана е имал право. Той е убиец. Напомня ми на Уестауей. И на онзи адвокат от Норфък. Същото самоуверено поведение, същата голяма известност. Онези двамата бяха хитри дяволи — такъв е и Робъртс. От което обаче не следва, че е убил Шейтана, а и в действителност според мен не е той. Много по-добре от всеки друг би осъзнал риска Шейтана да се събуди и да извика. Не, не смятам, че го е убил Робъртс.

— Но все пак допускате, че е убил някого?

— Навярно доста хора. И с Уестауей беше така. Но няма да е лесно да се докаже. Прегледах банковата му сметка — нищо подозрително, не са внасяни големи суми наведнъж, фактически през последните седем години нито един пациент не му е завещавал нещо. Това елиминира възможността за убийство с цел облагодетелстване. Не се е женил — жалко, защото е толкова лесно един лекар да убие жена си. Заможен е, но главно защото броят на богатите му пациенти непрекъснато расте.

— Значи в действителност се оказва, че той води напълно почтен живот, а нищо чудно и да е така.

— Възможно е. Само че аз предпочитам да допускам най-лошото — каза Батъл, а после продължи: — Не е изключен скандал около една жена на име Крадък, негова пациентка. Струва ми се, че си заслужава проверката и веднага ще я възложа на някого. Тази жена фактически умира в Египет от някаква местна болест, така че едва ли ще изскочи

нещо по-сериозно, но от това може да научим повечко за неговия характер.

— Била ли е омъжена?

— Да. Мъжът ѝ починал от синя пъпка.

— Синя пъпка?

— Точно така. По него време се продавали доста евтини четки за бръснене, а някои от тях били заразени. Вдигна се голям шум по този въпрос.

— Много удобно — изказа предположение Поаро.

— И аз така помислих. Ако мъжът ѝ я е заплашвал с нещо... Но това е само предположение, нямаме на какво да стъпим, поне на един крак, образно казано.

— Кураж, приятелю. Познавам търпението ви. Не след дълго ще имате толкова крака, че ще заприличате на стоножка.

— И да се обърна в канавката, защото ще трябва да мисля за всеки от тях — ухили се Батъл, а после попита с любопитство: — Ами вие, мосю Поаро? Няма ли да направите някои проучвания?

— Може и аз да посетя доктор Робъртс.

— И двамата в един ден — това може да го подплаши.

— О, ще бъда изключително дискретен. И дума няма да спомена за миналото му.

— Много ми се иска да зная какво ще предприемете — отново любопитства Батъл. — Можете да не ми казвате, ако не желаете.

— Но, моля ви. Желая, как да не желая. Ще си поговорим малко за бридж, това е всичко.

— Хайде пак! Този бридж като че ли не ви излиза от главата, мосю Поаро.

— Намирам темата за много благодатна.

— Е, всеки си има своите предпочитания. Аз не си падам много по такива тънкости, не подобават на стила ми.

— А какъв е вашият стил, господин комисар?

На проблясването в погледа на Поаро Батъл отвърна с подobaваща искра в своя.

— Аз съм праволинеен, честен и старателен офицер, който най-добросъвестно изпълнява задълженията си — ето моя стил. Без превземки, без глезотии, почтено потене и здрав труд. Муден и малко глуповат — това е определението за мен.

Детективът вдигна чаша.

— Да прием за нашите методи и нека съвместните ни усилия се увенчаят с успех.

— Очаквам полковник Рейс да ни поднесе нещо интересно за Деспард — каза комисарят. — Той разполага с голям брой източници на информация.

— А госпожа Оливър?

— Там работата е малко несигурна. Тази жена ми е доста приятна. Може да говори глупости, но е симпатична. Освен това жените могат да узнаят за себеподобните си такива неща, които мъжете не могат. Така че тя може да се добере до нещо полезно.

Те се разделиха. Батъл се върна в Скотланд Ярд, за да даде по-нататъшни нареждания, а Поаро се запъти към Глостър Теръс 200.

Доктор Робъртс поздрави госта си с комично повдигнати вежди.

— Двама детективи за един ден — каза. — Не ми остава нищо друго, освен да очаквам белезници тази вечер.

Поаро се усмихна.

— Уверявам ви, доктор Робъртс, че отделям еднакво внимание на всеки от вас четиримата.

— О, за това мога да ви бъда само признателен. Цигара?

— Ако не възразявате, предпочитам от моите.

Детективът запали една от своите малки руски цигари.

— Е, с какво мога да ви бъда полезен? — попита домакинят.

Около минута Поаро пали цигарата си, а после попита:

— Умее ли добре да наблюдавате човешката природа, докторе?

— Не зная. Навярно да, нали съм лекар.

— Така си мислех и аз. Просто си казах: „Един лекар постоянно трябва да изучава пациентите си — изражението им, цвета на лицето, дали дишат учестено, някакви тревожни признаци, — лекарят забелязва тези неща автоматично, забелязва ги несъзнателно дори!“ Затова и реших — доктор Робъртс е човекът, който ще ми помогне.

— С най-голямо удоволствие. Какъв е проблемът?

Поаро извади от малко куфарче три внимателно сгънати листа с резултати от бридж.

— Това са първите три робера от онази вечер — поясни. — Ето първия, воден от госпожица Мередит. Бихте ли ми казали — вижте ги, за да си припомните, — какви бяха наддаванията и как премина всяка игра?

Робъртс зяпна от почуда.

— Шегувате ли се, мосю Поаро? Че как мога да си спомня?

— Не можете ли? Много ще съм ви признателен, ако си спомните. Да вземем първия робер. При първото раздаване се е стигнало до маншова игра на купи или пики или пък другата страна е влязла с петдесет.

— Момент да погледна — това е първото раздаване. Да, струва ми се, че защитавах манш на пики.

— А следващото раздаване?

— Предполагам, че един от нас с влязъл с петдесет точки, само че не мога да си спомня кой и на какво. Ама, мосю Поаро, как може да очаквате да помня такива неща?

— Не си ли спомняте някои от наддаванията? Може би някое разиграване?

— Направих голям шлем — това го помня. При това с контра. Помня и как влязох доста на три без коз — наистина беше доста. Само че това беше по-късно.

— Помните ли с кого играехте тогава?

— С госпожа Лоримър. Помня, че много се мръщеше. Сигурно не остана очарована от моето наддаване.

— И не можете да си спомните други разигравания или наддавания?

Робъртс се засмя.

— Драги ми мосю Поаро, как може да очаквате подобно нещо? Първо става убийство, което е достатъчно, за да заличи и най-впечатляващата игра от съзнанието ти, а като допълнение оттогава съм изиграл най-малко още половин дузина робера.

Поаро имаше съкрушен вид.

— Съжалявам — каза лекарят.

— Няма значение — бавно изрече детективът. — Надявах се да си спомните някои от раздаванията, защото мислех, че те биха помогнали при припомнянето на други неща.

— Какви неща?

— Ами например това, че партньорът ви напълно обърква един най-обикновен без коз или че противникът ви подарява няколко неочаквани ръце, след като не тръгва по най-очевидния начин.

Изражението на доктор Робъртс изведнъж стана сериозно и той се наведе напред.

— А-ха — каза. — Сега разбирам накъде биете. Моля за извинение. Отначало помислих, че говорите пълни безсмислици. Искате да кажете, че убийството — успешното извършване на убийството — може да е довело до промяна в играта на виновника?

Поаро кимна.

— Правилно ме разбрахте. Ако бяхте четирима играчи, които добре познават играта си, това би било улика от първостепенно значение. Една промяна, внезапен посредствен ход, пропуснатата възможност — това веднага би се забелязало. За жалост вие не се познавахте. Промяната в играта не е могла да бъде установена. Но помислете, М. le docteur, моля ви, помислете. Спомняте ли си някой да е правил фрапираща грешка?

За миг настъпи тишина, после доктор Робъртс поклати глава.

— Няма смисъл, не мога да ви помогна — откровено призна той. — Просто не си спомням. Казах ви всичко, което си спомням. Госпожа Лоримър е първокласна бриджорка — според мен игра безгрешно през цялото време. Играта на Деспард също беше стабилна. Доста консервативен е като играч — имам предвид, че наддава строго по правилата, никога не се отклонява от тях. Не смее да поеме риск. Госпожица Мередит... — Тук той се поколеба.

— Да? Госпожица Мередит? — подкани го Поаро.

— Тя направи една-две грешки, доколкото си спомням, някъде към края на вечерта. Но може просто да е била уморена — все пак не е играч с опит. Ръцете ѝ трепереха...

Той млъкна.

— Кога ѝ трепереха ръцете?

— А, кога ли? Не си спомням... Мисля, че просто беше нервна. Мосю Поаро, боя се, че ме принуждавате да си измислям.

— Много се извинявам. Бих желал да ми помогнете и в още нещо.

— Да?

Поаро бавно заговори:

— Никак не е лесно. Вижте, аз не искам да ви задавам насочващи въпроси. Ако кажа — забелязахте ли това и това, — тогава насочвам съзнанието ви към това нещо. Отговорът ви няма да бъде толкова ценен. Да подходим към въпроса по друг начин. Ако обичате, доктор Робъртс, опишете ми какво имаше в стаята, където играехте.

Този път Робъртс се изненада още повече:

— Какво имаше в стаята?

— Ако обичате.

— Драги приятелю, просто не зная откъде да започна!

— Започнете от там, откъдето желаете.

— Ами... имаше доста мебели...

— Но, но, но, бъдете по-точен, моля ви.

Доктор Робъртс въздъхна.

Той започна шеговито, сякаш ръководи някоя разпродажба:

— Един голям диван, тапициран с брокат слонова кост, още един, тапициран със зелен брокат, пет-шест големи стола, осем-девет персийски килима, комплект дванайсет малки позлатени стола стил емпайър. Бюро стил „Уилям и Мери“. (Чувствам се точно като на разпродажба.) Много красив китайски шкаф. Роял. Имаше още мебели, но се боя, че не съм ги запомнил. Шест първокласни японски гравюри. Две китайски рисунки върху стъкло. Пет или шест красиви кутийки за енфие. Няколко японски фигурки от слонова кост върху една масичка. Малко старо сребро — бокали в стил Чарлс I, струва ми се. Една-две фигурки от емайл от Батърси...

— Браво, браво! — изръкопляска Поаро.

— Няколко староанглийски птици от глина и струва ми се, една статуетка от Ралф Ууд. Имаше и някакви доста изкусно направени източни неща от сребро. Бижута, но от тях не разбирам много. О, и няколко миниатюрни фигурки в стъклена витрина — сториха ми се доста хубави. Далеч не е всичко, но в момента само за това се сещам.

— Великолепно — изрече детективът с възхищение. — Много сте наблюдателен.

Докторът полюбопитства:

— Споменах ли предмета, който имахте предвид?

— Точно това е интересното — отвърна събеседникът му. — Ако бяхте споменали предмета, който имах предвид, щях много да се изненадам. Според мен вие не можехте да го споменете.

— Защо?

Поаро примигна няколко пъти.

— Може би защото не е бил там.

Робъртс трепна.

— Това като че ли ми напомня нещо.

— Шерлок Холмс, нали? Любопитната случка с кучето в нощта, което не пиело. Точно това е любопитното! Е, и аз мога да крада номерата на другите.

— Знаете ли, мосю Поаро, нямам никаква представа какво целите.

— Но това е отлично. Ще ви доверя нещо — именно така постигам моите малки победи.

После, докато доктор Робъртс все още имаше объркан вид, той се усмихна и каза, ставайки:

— Чуйте ме — това, което казахте, ще ми бъде от голяма полза при следващия ми разговор.

Лекарят също се надигна.

— Наистина не ми е ясно как, но ви вярвам — каза той.

Стиснаха си ръцете.

Поаро слезе по стълбището и махна на едно такси.

— Чейни Лейн 111, Челси — каза той на шофьора.

ЕДИНАЙСЕТА ГЛАВА

ГОСПОЖА ЛОРИМЪР

На Чейни Лейн 111 имаше малък, спретнат дом, разположен на тихо място. Вратата беше боядисана в черно, стъпалата изтъркани добре, а бронзовите чукало и дръжката блестяха на следобедното слънце.

Възрастна прислужница с безупречно бели боне и престилка отвори вратата.

В отговор на запитването на Поаро тя отвърна, че господарката ѝ си е у дома.

Заизкачва се пред него по стълбището.

— За кого да съобщя, сър?

— За мосю Еркюл Поаро.

Той бе поканен в гостна с типичната Г-образна форма. Огледа се, като обърна внимание на подробностите. Мебелите бяха старинни, хубави и отлично полирани. Креслата и канапетата бяха с ослепително чист кретон. Имаше няколко старомодни фотографии в сребърни рамки. Иначе беше просторно и светло, а няколко красиви хризантеми подаваха цветовете си от висока ваза.

Госпожа Лоримър излезе да го посрещне.

Тя подаде ръка, без да показва изненада, после му посочи кресло, а самата тя се настани в друго и отправи похвална забележка за времето.

Настъпи пауза.

— Надявам се, мадам — наруши я Еркюл Поаро, — че ще ме извините за посещението.

Тя втренчи поглед в него и попита:

— Посещението по служба ли е?

— Да, признавам си.

— Предполагам осъзнавате, мосю Поаро, че макар и да съм готова да предоставя на комисаря Батъл и полицията всякаква

информация или помощ, от която се нуждаят, то в никакъв случай не съм длъжна да направя същото за един неофициален следовател?

— Напълно съзнавам този факт, мадам. Ако ми посочите вратата, ще напусна дома ви.

Тя се усмихна почти незабележимо.

— Още не съм решила да отида до такава крайност, мосю Поаро. Имате на разположение десет минути. След това съм канена на бридж.

— Десет минути са предостатъчни. Искам да ми опишете, мадам, стаята, в която играхте бридж онази вечер и в която бе убит господин Шейтана.

Госпожа Лоримър повдигна вежди.

— Що за невероятен въпрос! Не виждам смисъла му.

— Мадам, да предположим, че играете бридж и някой ви попита защо играете това асо или защо налагате валето, щом даматата ще го вземе, а не попа, с който ще спечелите ръката? Ако някой ви зададеше такива въпроси, отговорите сигурно биха били дълги и скучни, нали?

Тя се усмихна леко.

— Искате да кажете, че в тази игра експертът сте вие, а аз — новакът. Добре. — Помисли около минута. Стаята беше голяма. В нея имаше доста неща.

— Можете ли да опишете някои от тях?

— Имаше някакви модерни стъклени цветя, доста красиви... И май някакви китайски или японски картини. Имаше и ваза с малки червени лалета — а пък още е толкова рано за тях.

— Още нещо?

— Боя се, че не забелязах никакви подробности.

— А мебелите? Помните ли цвета на тапицерията им?

— Нещо копирено, струва ми се. Това мога да ви кажа.

— Забелязахте ли някои от дребните предмети?

— Боя се, че не. Бяха толкова много. Помня само, че ме поразиха мащабите на колекционерство в тази стая.

Настана тишина. Госпожа Лоримър я наруши, усмихвайки се леко:

— Като че ли не ви помогнах много.

— Има и още нещо. — Той извади резултатите от бриджа. — Това са първите три изиграни робера. Питам се дали ще можете да ми помогнете да възстановим различните раздавания?

— Момент — Лицето ѝ при доби заинтригувано изражение и тя се наведе над листовете. — Това е първият робер. Заедно с госпожица Мередит играхме срещу двамата мъже. Първата игра бе на четири пики. Защитихме с едно добро. Следващата игра остана на две кари и доктор Робъртс влезе с една ръка. Помня, че на третата игра имаше голямо наддаване. Госпожица Мередит беше пас. Майор Деспард обяви купа. Аз пасувах. Доктор Робъртс скочи на три спатии. Госпожица Мередит обяви три пики. Майор Деспард обяви четири кари. Аз контрирах. Доктор Робъртс обяви четири купи и влязоха една ръка.

— Еpatant^[1]! — каза Поаро. — Каква памет!

Жената продължи, без да му обърне внимание:

— При следващото раздаване майор Деспард пасува и аз обявих едно без коз. Доктор Робъртс обяви три купи. Моята партньорка пасува. Деспард вдигна партньора си на четири. Аз контрирах и те влязоха с две ръце. След това раздавах аз и обявихме четири пики.

Тя пое следващия резултат.

— Това е по-трудно — каза Поаро. — Майор Деспард отмята със самото записване.

— Според мен и двете страни започнаха с по едно вътре, след това доктор Робъртс отиде на пет кари, ние контрирахме и вкарахме три ръце. После направихме три спатии, но веднага след това другите направиха манш с пики. Нашия манш го направихме с пет спатии. После влязохме със сто точки. Другите направиха една купа, ние направихме две без коз и най-накрая спечелихме робер с четири спатии.

Тя взе следващия резултат.

— Спомням си, че този робер беше истинска битка. Тръгнахме кротко. Майор Деспард и госпожица Мередит направиха една купа. След това ние влязохме два пъти — на четири купи и четири пики. После другите направиха манш с пиките — нямаше смисъл да им пречим. След това влязохме три игри една след друга, но поне без контри. После направихме манш с безкозова игра. И тогава започна битката. Всяка страна се редуваше да влиза. Доктор Робъртс пак се изхвърляше, но макар и да влезе доста един-два пъти, поне успя да уплаши госпожица Мередит и тя вече не смееше да си обявява картите. След това той форсира с две пики, аз му отвърнах три кари, той обяви

четири без коз, аз казах пет пики и той изведнъж скочи на седем кари. Последва контра, разбира се. Той нямаше право на такова обявяване, но по някакво чудо ги изкарахме. Не допусках, че ще го направим, още повече, когато си свали картите. Ако другите бяха атакували с купа, щяхме да влезем с три ръце. Само че те поведоха с поп спатия и ни изкараха играта. Беше много вълнуващо.

— Je crois bien^[2] — голям шлем в манш с контра. Наистина предизвиква силни емоции! Аз си признавам, че нямам кураж да обявявам шлем, предпочитам да си направя играта.

— Но това не е необходимо — енергично отвърна тя. — Човек само трябва да играе правилно.

— Сиреч да рискува?

— Ако обявяването е правилно, няма никакъв риск. Всичко е въпрос на точна математика. За жалост малко са тези, които обявяват добре. Откриват добре, но после се объркват. Не могат да направят разлика между карти, които са печеливши, и карти, които не са губещи. Но не бива да ви изнасям лекция по бридж, мосю Поаро.

— О, сигурен съм, че така ще подобря играта си.

Жената отново насочи вниманието си към резултата.

— След тази буря нещата се поуспокоиха. Тук ли е четвъртият резултат? А, да. Борбата беше с променлив успех и за двете страни и никой не успя да запише точки отдолу.

— Често пъти се случва, когато вечерта се проточи.

— Да, човек се отпуска, а и картите като че ли спират да идват.

Детективът събра листовите и направи лек поклон.

— Поздравявам ви, мадам. Притежавате страхотна памет за карти, наистина страхотна! Човек би казал, че помните всяка игра на карти!

— Предполагам, че е така.

— Паметта е чудесен дар. С нея и миналото не е същото. Допускам, мадам, че за вас миналото е като разтворена книга — всяка случка е страница, готова за прочитане, не е ли така?

Тя бързо погледна към него — тъмните ѝ очи бяха широко отворени.

Независимо че това продължи само миг, след който домакинята отново придоби предишното си изражение на светска дама, за Еркюл Поаро нямаше никакво съмнение. Стрелата му бе попаднала в целта.

Госпожа Лоримър се надигна.

— Боя се, че трябва да тръгвам. Съжалявам, но не искам да закъснявам.

— Разбира се. Извинявам се, че ви отнех толкова време.

— Съжалявам, че не успях да ви помогна повече.

— Но вие ми помогнахте — отвърна Еркюл Поаро.

— Едва ли — решително заяви тя.

— Но, моля ви, вие ми казахте нещо, което исках да узная.

Тя не прояви любопитство. Поаро протегна ръка.

— Благодаря ви, мадам, за вашето търпение.

Докато стискаше ръката му, тя каза:

— Вие сте изключителен човек, мосю Поаро.

— Само такъв, какъвто ме е създал добрият бог, мадам.

— Е, предполагам, че това се отнася за всички ни.

— Не за всички, мадам. Някои от нас са се опитвали да подобрят делото му. Например господин Шейтана.

— Какво имате предвид?

— Той притежаваше доста добър вкус за различни интересни предмети — трябваше да се задоволи с това. Само че той пожела да колекционира и други неща.

— Какви неща?

— Ами да кажем — сензации.

— А не смятате ли, че това беше dans son caractere^[3]?

Поаро мрачно поклати глава.

— Прекалено много се беше вживял в ролята на Мефистофел. А не беше дявол. Au fond^[4] беше просто глупав. Затова и умря.

— Защото е бил глупав?

— Този грях никога не се прощава и винаги се наказва, мадам.

Настъпи тишина. Поаро я наруши:

— Трябва да вървя. Хиляди благодарности за вашата любезност, мадам. Няма да ви безпокоя отново, освен ако не ме повикате.

— Боже мой, Поаро, защо ще ви викам?

— Възможно е. Просто идея. Ако решите, ще дойда. Запомнете го.

Той се поклони още веднъж и излезе от стаята. На улицата промърмори на себе си: „Прав съм... Сигурен съм, че съм прав... Точно това трябва да е!“

-
- [1] Изумително! (фр.) — Б.пр. ↑
 - [2] Вярвам, че е така (фр.) — Б.пр. ↑
 - [3] В неговия характер (фр.) — Б.пр. ↑
 - [4] Всъщност (фр.) — Б.пр. ↑

ДВАНАЙСЕТА ГЛАВА

АН МЕРЕДИТ

Госпожа Оливър с усилие се измъкна от своята малка двуместна кола. Създателите на съвременни автомобили живеят с мисълта, че под кормилото ще влизат само колене на феерични нимфи. Освен това е модерно седалките да се поставят ниско. При това положение жена на средна възраст с щедри пропорции трябва да прибегне до нечовешки извивания на тялото си, за да се измъкне изпод волана. А мястото на пътника пък беше затрупано с няколко карти, една чанта, три книги и голяма торба с ябълки. Госпожа Оливър имаше слабост към ябълките и беше унищожила близо три килограма, докато бе съчинявала сложната фабула на „Смърт в канала“.

С едно последно решително надигане и рязко блъскане с коляно в упоритата врата тя се озова твърде внезапно на тротоара пред входа на Уендън Котидж, ръсейки огризки от ябълки около себе си.

Тя въздъхна дълбоко, килна специално подбраната си селска шапка под един определено немодерен ъгъл, огледа с одобрение карираната вълнена пола, която се бе сетила да сложи, намръщи се малко, когато видя, че е с лачените обувки с висок ток, и като бутна портата на Уендън Котидж, се запъти по покритата с плочи пътека към входната врата. Натисна звънеца и изпълни едно бодро „тат-а-тат-тат“ с чукалото, представляващо чудат шарж на жабешка глава.

Тъй като никой не се появи, тя повтори изпълнението си.

След нова пауза от около минута и половина госпожа Оливър бодро закрачи към задната част на къщата с цел разузнаване.

Отзад се намираше старомодна градинка с астри и хризантеми, а по-нататък се ширеше поле. Зад полето беше реката. Макар и октомврийски, денят беше топъл.

Две девойки тъкмо се задаваха откъм полето. Когато минаха през портата и влязоха в градинката, едната от тях се закова на място.

Госпожа Оливър пристъпи напред.

— Как сте, госпожице Мередит? Помните ме, нали?

— О... о, разбира се. — Ан Мередит бързо подаде ръка.

В широко отворените ѝ очи се мярна уплаха, но тя бързо се окопоти.

— Това е приятелката ми, с която живеем заедно — госпожица Доус. Рода, това е госпожа Оливър.

Другата млада жена беше висока, мургава и енергична. Тя каза развълнувано:

— О, значи вие сте самата госпожа Оливър? Ариадни Оливър?

— Да — отвърна тя и се обърна към Ан: — Хайде да седнем някъде, скъпа, защото имам да ви казвам много неща.

— Разбира се. Ей сега ще прием чай...

— Чаят може да почака — спря я посетителката.

Ан я поведе към няколко плетени стола, които бяха в доста окаяно състояние. Госпожа Оливър се постара да избере най-здравия от тях, тъй като беше имала неудоволствието да пропада от подобна лятна мебел.

— А сега, мила моя — започна делово, — ще говоря без заобикалки. Става дума за убийството онази вечер. Трябва да запретнем ръкави и да направим нещо.

— Да направим нещо? — учуди се Ан.

— Естествено — отвърна госпожа Оливър. — Не зная какво мислите, но за мен няма никакво съмнение кой го е извършил. Онзи доктор. Как му беше името? Робъртс. Точно така! Робъртс. Уелско име! Никога не се доверявайте на човек от Уелс! Имах гувернантка от Уелс, която ме завела в Хароугейт и се прибрала у дома, а мен ме забравила. Изобщо не са в ред. Но да оставим гувернантката. Важното е, че го е направил Робъртс и сега трябва да измислим как да го докажем.

Рода Доус изведнъж се изсмя, а после цялата се изчерви.

— Моля за извинение, но вие сте... Вие сте толкова различна от моята представа за вас.

— Сигурно съм ви разочаровала — спокойно изрече госпожа Оливър. — Свикнала съм. Няма значение. Сега важното е да докажем, че Робъртс го е извършил!

— Нима можем да го направим? — попита Ан.

— О, я без пораженчески настроения, Ан — извика Рода Доус. — Мисля, че госпожа Оливър е прекрасна. Естествено е тя да знае всичко за тези неща. Ще постъпи точно както Свен Хиерсон.

Изчервявайки се леко при споменаването на нейния прочут финландски детектив, писателката каза:

— Трябва да го направим и аз ще ви кажа защо, мило дете. Да не би да искате хората да си помислят, че вие сте го извършили?

— А защо ще мислят така? — попита Ан и цялата се изчерви.

— Знаете какви са хората! — каза госпожа Оливър. — Тримата невинни ще бъдат подозирани точно толкова, колкото и виновният.

Ан Мередит каза бавно:

— Все още не разбирам защо дойдохте именно при мен, госпожо Оливър?

— Защото според мен другите двама нямат значение! Госпожа Лоримър по цял ден виси в клубовете и играе бридж. Жени като нея сигурно са направени от желязо — те спокойно могат да се погрижат за себе си! Освен това е стара и няма да има никакво значение, ако някой я заподозре. Докато за едно момиче е по-различно, защото животът е пред него.

— Ами майор Деспард? — попита Ан.

— Ха! — възкликна госпожа Оливър. — Че той е мъж! Изобщо не се притеснявам за него. Мъжете много добре се грижат за себе си, повярвайте ми. Освен това на майора му харесва да се бори с опасности. Сега може да изпита удоволствието от това у дома си, а не в Иравади или може би Лимпопо? Разбирате ме, нали? Онази жълта африканска река, по която толкова си падат мъжете. Не, изобщо не се тревожа за тези двамата.

— Много сте любезна — бавно изрече Ан.

— Това, което се случи, е чудовищно — обади се Рода. — Ан е направо съкрушена, госпожо Оливър. Много е чувствителна. А според мен вие сте напълно права. Много по-добре ще е да се предприеме нещо, вместо да седим със скръстени ръце.

— Разбира се — каза госпожа Оливър. — Да ви кажа право, досега не бях се натъквала на истинско убийство. И ако трябва да бъде честна докрай, истинското убийство никак не ми е по вкуса. Свикнала съм аз да дърпам конците — ако разбирате какво искам да кажа. Само че не съм съгласна да остана извън играта, а онези трима мъже да се забавляват сами. Винаги съм казвала, че ако начело на Скотланд Ярд имаше жена...

— Да? — Рода се наведе с полуотворена уста. — Ако вие бяхте начело на Скотланд Ярд, какво щяхте да направите?

— Щях да арестувам доктор Робъртс веднага и...

— Да?

— Само че не съм шеф на Скотланд Ярд — рече посетителката. — Аз съм просто една обикновена гражданка...

— О, не сте — почти извика Рода в малко обърканото си желание да направи комплимент.

— Ето ни сега нас — продължи госпожа Оливър, — три обикновени жени. Да видим какво можем да направим с общи усилия.

Ан Мередит кимна замислено, а после каза:

— Защо според вас доктор Робъртс го е направил?

— Просто е такъв човек — отвърна тя без колебание.

— А не мислите ли... — Ан се поколеба. — Не би ли могъл един лекар... Имам предвид, че щеше да му е по-лесно с някаква отрова.

— В никакъв случай. Дали ще е отрова или някакво лекарство — това веднага ще насочи всички към него. Ама я ги вижте само как оставят кутии с опасни лекарства по колите си из цял Лондон и как лесно ги крадат оттам. Не, точно защото е лекар, той ще се погрижи да не използва нищо от този род.

— Разбирам — каза Ан с известно съмнение. После продължи: — Но защо ще е искал да убива господин Шейтана? Имате ли някаква идея?

— Идея? Пълна съм с идеи! И точно там е проблемът. Моят постоянен проблем. Никога не мисля само за един сюжет, а винаги за най-малко пет. Страшно мъчително е, когато трябва да избирам между тях. Мога да измисля поне шест отлични причини за убийство. И пак опираме до това, че не знаая как да разбера коя е вярната. Да кажем, че Шейтана е давал пари назаем. Имаше много мазен вид. Робъртс е бил в лапите му и го е убил, защото не е можел да плати дълга си. Или пък Шейтана е съсипал живота на дъщеря му или сестра му. Или Робъртс е бил женен едновременно за две жени и Шейтана го научава. Или пък се е оженил за втора братовчедка на Шейтана и чрез нея ще наследи парите му. Или пък... колко станаха?

— Четири — отвърна Рода.

— Или... а, тази е направо чудесна — да предположим, че Шейтана е знаел някаква тайна от миналото на Робъртс. Не знаая дали

забелязахте, мила моя, но той каза нещо много особено на вечерята, след което настана доста неловка пауза.

— Струва ми се, че не помня — каза Ан.

— Какво каза той? — попита Рода.

— Нещо за... Какво беше? За нещастен случай и отрова. Не си ли спомняте?

Лявата ръка на Ан се вкопчи в седалката на стола.

— Да, спомням си подобно нещо — отвърна тя с овладян глас.

Изведнъж се обади Рода:

— Мила, трябва да се наметнеш. Не забравяй, че вече не е лято. Иди си вземи палтото.

Ан поклати глава.

— Топло ми е.

Но лека тръпка разтърси тялото ѝ.

— Разбирате хипотезата ми, нали? — продължи госпожа Оливър.
— Негов пациент се отравя по погрешка, само че, естествено, го е отровил лекарят. Доста народ трябва да е изтребил по този начин.

Внезапно страните на Ан поруменияха. Тя каза:

— Ако лекарите започнат така масово да избиват пациентите си, няма ли да пострада практиката им?

— Е, все ще има някаква причина.

— Смятам идеята за абсурдна — отсече Ан. — Нелепа и мелодраматична.

— О, Ан! — извика Рода с извинителен тон, в който се долавяше мъка. Тя погледна към госпожа Оливър. Очите ѝ, наподобяващи очите на интелигентен шпаньол, като че ли искаха да кажат нещо.

„Опитай се да разбереш. Опитай се да разбереш“ — говореха те.

— Според мен идеята ви е чудесна, госпожо Оливър — каза Рода съвсем сериозно. — А и лекарят може да се сдобие с нещо, което е неоткриваемо, нали така?

— О! — възкликна Ан. Двете жени я погледнаха.

— Спомням си нещо друго — каза тя. — Господин Шейтана каза нещо за възможностите, които имат лекарите в лаборатория. Сигурно е имал нещо предвид.

— Не беше господин Шейтана — поклати глава госпожа Оливър.
— Каза го майор Деспард.

Откъм градинската пътека се чува стъпки и тя обърна глава.

— Охо! — възкликна. — За вълка говорим...

Секунди преди това майор Деспард се бе появил иззад ъгъла на къщата.

ТРИНАЙСЕТА ГЛАВА

ВТОРИ ПОСЕТИТЕЛ

Щом видя госпожа Оливър, майор Деспард леко се сепна. Лицето му пламна и червенината изби под загара. Той като че ли се стараеше да прикрие някаква нервност. Насочи се към Ан.

— Много се извинявам, госпожице Мередит — каза той. — Позвъних няколко пъти, но никой не ми отвори. Просто минавах оттук и реших да се отбия.

— Много съжалявам — каза Ан, — но нямаме прислужница. Идва една жена, но само сутрин.

Тя го представи на Рода, която предложи:

— Хайде да пием чай. Да влезем вътре, защото става хладно.

Когато влязоха в къщата, Рода се скри в кухнята, а госпожа Оливър каза:

— Какво съвпадение — да се срещнем всички тук.

Деспард изрече бавно:

— Наистина.

Той замислено я измери с поглед.

— Тъкмо казвах на госпожица Мередит — поде Ариадни, която се забавляваше неимоверно, — че трябва да изготвим план за действие. Имам предвид убийството. Ясно е, че го е извършил докторът. Не сте ли на същото мнение?

— Трудно е да се каже. Няма доказателства.

Изражението на госпожа Оливър казваше само едно: „Типично по мъжки!“

Някаква внезапна сдържаност като че ли обзе и тримата. Госпожа Оливър я долови веднага. Когато Рода поднесе чая, тя стана и заяви, че трябва да се връща в града. Поблагодари за любезността, но се отказа от чая.

— Ето визитната ми картичка — рече тя. — Елате у дома, когато сте в града, и тогава ще обсъдим нещата. Сигурно ще се сетим как да стигнем до истината.

— Ще ви изпратя — каза Рода.

Когато вървяха вече по пътеката, Ан Мередит изскочи от къщата и ги настигна.

— Размислих — изрече.

Бледото ѝ лице изразяваше необичайна решителност.

— Да, скъпа?

— Много мило от ваша страна, госпожо Оливър, да си направите целия този труд. Само че по-добре ще е наистина да не предприемам нищо. Имам предвид... О, всичко беше толкова ужасно! Искам да го забравя.

— Мило дете, въпросът е дали ще ви позволят да забравите.

— О, отлично разбирам, че полицията няма да остави нещата така. Сигурно ще ме разпитват още и аз съм готова за това. Но не искам нищо да ми напомня за случилото се. Навярно просто ме е страх, но така се чувствам в момента.

— О, Ан! — извика Рода Доус.

— Разбирам какво изпитвате, но едва ли е разумно да постъпите така — каза госпожа Оливър. — Ако ги оставим сами, полицаите сигурно никога няма да разкрият истината.

Ан Мередит сви рамене.

— Има ли някакво значение?

— Дали има значение? — отново извика Рода. — Разбира се, че има. Нали така, госпожо Оливър?

— Напълно съм уверена, че е така — сухо отвърна тя.

— Не съм съгласна — заинати се Ан. — Нито един мой познат няма да допусне, че съм аз. Не виждам причина да се намесвам. На полицията това ѝ е работата — да открие истината.

— О, Ан, наистина си страхлива — укори я приятелката ѝ.

— Така се чувствам в момента. — Ан протегна ръка. — Много ви благодаря, госпожо Оливър. Благодаря ви за труда, който си направихте.

— Е, ако наистина се чувствате така, не виждам какво може да се направи — бодро изрече посетителката. — Във всеки случай аз ще действам. Довиждане, скъпа. Обадете ми се в Лондон, ако промените решението си. — Тя се качи в колата и потегли, като размаха бодро ръка към двете момичета.

Внезапно Рода хукна след колата и скочи на страничното стъпало.

— Като казахте да ви се обадим в Лондон — изрече задъхано, — кого имайте предвид — Ан или и мен?

Госпожа Оливър натисна спирачките.

— Разбира се, че и двете.

— О, благодаря ви. Не спирайте. Аз... може би ще дойда някой ден. Има нещо... Не, не спирайте. Мога да скоча.

Тя скочи от колата и като махаше с ръка, се затича към Ан до портата.

— Какво, за бога... — започна Ан.

— Нали е симпатична? — ентусиазирано я попита Рода. — Много ми харесва. Беше с два различни чорапа, забеляза ли? Сигурна съм, че е страшно умна. Че как иначе ще напише толкова книги? Колко забавно ще бъде тя да открие истината, докато полицията и всички други не знаят какво да мислят.

— Защо ли дойде тук?

Рода се ококори.

— Мила, но нали ти каза...

Ан махна нетърпеливо с ръка.

— Хайде да влизаме. Съвсем забравих, че го оставихме сам.

— Майор Деспард ли? Ан, много е симпатичен, нали?

— Като че ли.

Тръгнаха по пътеката.

Майор Деспард стоеше до камината с чаша чай в ръка.

Той прекъсна извиненията на Ан, че са го оставили сам:

— Госпожице Мередит, искам да ви обясня внезапното си посещение.

— О, но...

— Казах, че просто минавам, но това не е съвсем вярно. Дойдох нарочно.

— Откъде знаете адреса ми? — попита тя.

— Взех го от комисар Батъл.

Той забеляза как тя леко трепна при споменаването на това име, но веднага продължи:

— Батъл се е запътил насам. Срецнах го случайно на гара Падингтън. Качих се на колата си и дойдох тук. Бях уверен, че ще

изпреваря влака.

— Но защо?

Той се поколеба съвсем кратко.

— Може и да греша, но останах с впечатлението, че вие навярно сте, както се казва, „сама на света“.

— Тя има мен — намеси се Рода.

Деспард я стрелна с поглед и явно му се понрави привлекателната, с малко момчешки вид девойка, която се подпираше до камината и внимателно следеше думите му. Двете момичета представляваха приятна двойка.

— Сигурен съм, че госпожица Мередит не би могла да има по-предана приятелка от вас, госпожице Доус — галантно каза той, — но ми се стори, че при тези особени обстоятелства съветът на човек с малко повече опит няма да е излишен. Госпожица Мередит е заподозряна в убийство. Същото важи за мен и за още двама души. Подобна ситуация не е приятна и тя има своите особени трудности и опасности, които един млад и неопитен човек като вас може да не съзре. Според мен трябва да потърсите помощта на някой добър адвокат. Може би вече сте го направили?

Ан Мередит поклати глава.

— Не бях се сетила.

— Така си и мислех. Имате ли предвид някой добър лондонски адвокат?

Тя отново поклати глава.

— Никога досега не съм имала нужда от адвокат.

— Познавам господин Беъри — каза Рода. — Само че той сигурно е над сто години и е много разсеян.

— Ако ми позволите, госпожице Мередит, ще ви препоръчам моя адвокат, господин Михърн. Фирмата фактически е „Джейкъбс, Пийл & Джейкъбс“. Първокласни адвокати, знаят всички трикове.

Ан беше пребледняла още повече. Тя седна.

— Необходимо ли е наистина? — едва попита.

— Според мен е наложително. Съществуват всевъзможни правни капани.

— А тези адвокати, те дали вземат много?

— Това няма значение — каза Рода. — Всичко ще бъде наред, майор Деспард. Мисля, че сте съвсем прав — Ан наистина се нуждае

от закрила.

— Смятам, че таксите им са съвсем приемливи — успокой я той, а после добави загрижено: — Наистина това би било най-доброто, госпожице Мередит.

— Добре — каза Ан. — Ще постъпя така, както вие смятате.

— Чудесно.

Рода изрече с благодарност:

— Страшно мило от ваша страна, майор Деспард. Наистина ужасно мило.

Ан каза:

— Благодаря ви. — След кратко колебание попита: — Споменахте, че комисарят Батъл идва насам, така ли?

— Да, но няма защо да се тревожите. Това е неизбежно.

— О, да, зная. Всъщност аз го очаквах.

Приятелката ѝ развълнувано изрече:

— Милата, това почти я съсипа. Какъв ужас и колко несправедливо.

Деспард каза:

— Съгласен съм, чудовищно е да се вълчица едно младо момиче в подобна история. Ако някой е искал да убие Шейтана, трябвало е да подбере друго време и място.

Рода попита без заобикалки:

— Според вас кой го е направил? Доктор Робъртс или онази госпожа Лоримър?

Майор Деспард се усмихна:

— Може да съм бил и аз, кой знае?

— О, не! — извика Рода. — С Ан сме уверени, че не сте вие.

Той погледна и двете с благ поглед.

„Две хубави деца, затрогващи със своята вяра. Тази малка Мередит изглежда кротко създание. Няма значение, Михърн ще я разпита. А другата е доста наперена. Надали щеше да рухне така, ако беше на мястото на приятелката си. Хубави девойки. Ако можех да ги поопозная по-отблизо...“ — Такива мисли се въртяха из главата му, докато на глас изрече:

— Никога не приемайте нещата такива, каквито изглеждат, госпожице Доус. За разлика от повечето хора аз не ценя толкова човешкия живот. Да вземем истеричния шум около пътните злополуки

например. Човек винаги се намира в опасност — от движението по пътищата, от микроби, от още сто и едно нещо. Може да умре както от едно, така и от друго. В момента, в който човек решава да е по-внимателен към себе си, приемайки, така да се каже, мотото „Безопасност преди всичко“, вече можете да го пишете мъртъв.

— О, напълно съм съгласна с вас — извика Рода. — Смятам, че човек трябва да живее сред опасности, стига да му се предостави такъв шанс. Само че животът, общо взето, е доста скучен.

— Е, невинаги е така.

— За вас — да. Вие ходите по разни диви места и ви нападат тигри, стреляте по какво ли не, кърлежи се забиват в краката ви, жилият ви насекоми, лишени сте от всякакви удобства, но пък е адски вълнуващо.

— Е, и госпожица Мередит преживя нещо вълнуващо. Едва ли се случва често да си в стая, в която се извършва убийство.

— О, моля ви! — извика Ан.

Той бързо добави:

— Моля за извинение.

— Ужасно наистина, но пък същевременно и вълнуващо! — въздъхна Рода. — Може би Ан не оценява това. А госпожа Оливър сигурно е страшно развълнувана от това, че е била там снощи.

— Госпожа... О, дебелията ви приятелка, която пише книги за онзи финландец с непроизносимото име. Да не е решила да се прави на детектив?

— Ами да.

— Тогава да ѝ пожелаем успех. Ще бъде забавно, ако успее да изпревари Батъл и сие.

— Какво представлява комисарят Батъл? — любопитства Рода.

— Изключително интелигентен човек. И много кадърен.

— О! — каза тя. — Ан спомена, че бил малко глупав.

— Според мен това е част от неговия арсенал. Не бива да допускаме грешки — Батъл не е глупак. — Той се надигна. — Е, трябва да вървя. Само още едно нещо.

Ан също бе станала.

— Да? — каза тя, протягайки ръка.

Деспард помълча малко — явно търсеше подходящи думи. Той пое ръката ѝ и я задържа в своята, после погледна право в големите ѝ

красиви сиви очи.

— Не ми се сърдете — каза той. — Искам да ви кажа следното: съвсем човешко е да има нещо в познанството ви с Шейтана, което не искате да се разчува. Ако е така, моля ви, не се сърдете (почувства отдръпването на ръката ѝ) — вие сте в пълното си право да откажете да отговаряте, на каквито и да е въпроси, поставени от Батъл, ако адвокатът ви не е тук.

Момичето издърпа ръката си. Очите му се разшириха и потъмняха от гняв.

— Няма нищо, нищо... Аз почти не познавах този отвратителен човек.

— Съжалявам — каза майор Деспард, — но реших, че съм длъжен да го спомена.

— Вярно е — обади се Рода. — Ан почти не го познаваше. Не ѝ беше много симпатичен, но пък организираше страшно хубави празненства.

— Това — мрачно изрече майорът — като че ли е било единственото негово оправдание, че е живял.

Ан изрече хладно:

— Комисар Батъл може да ми задава всякакви въпроси. Аз нямам какво да крия, нямам.

— Моля ви да ми простите — рече Деспард.

Тя го изгледа. Гневът ѝ премина и тя се усмихна мило.

— Няма нищо. Направихте го за добро, зная.

Отново му подаде ръка. Той я пое и каза:

— Ние сме в една и съща лодка, така да се каже. Трябва да си помагаме...

Ан го изпрати до портата. Когато се върна, Рода гледаше през прозореца и си подсвиркваше. Щом приятелката ѝ влезе в стаята, тя се обърна.

— Страшно е привлекателен, Ан.

— Симпатичен е, нали?

— Много повече от симпатичен... Направо изгарям по него. Защо не бях на това празненство вместо теб? Щях да се наслаждавам на вълнението — как мрежата се стеснява около мен, как върху ми пада сянката на ешафода...

— Говориш глупости, Рода! — Гласът на Ан прозвуча рязко. Следващите й думи вече бяха изречени по-меко: — Много хубаво стана, че намина насам. Непознат човек да си направи труда за момиче, което е видял само веднъж.

— О, съвсем ясно е, че си пада по теб. Мъжете никога не любезничат просто така. Нямаше да си направи труда, ако беше разноголеда или пъпчива.

— Така ли мислиш?

— Точно така, мило глупаче такова. Госпожа Оливър е много по-неутрална.

— Не ми е симпатична — отсече Ан. — Нещо ме смущава в нея... За какво всъщност дойде тя?

— О, показваш обичайните женски подозрения. Ако питаш мен, тъкмо майор Деспард пристигна тук с определени цели.

— Сигурна съм, че не е така — разгорещено извика Ан.

А когато Рода Доус избухна в смях, тя пламна.

ЧЕТИРИНАЙСЕТА ГЛАВА

ТРЕТИ ПОСЕТИТЕЛ

Батъл пристигна в Уолингфърд към шест. Намеренията му бяха да научи колкото се може повече от местните клюкари, преди да разпита госпожица Ан Мередит.

Не беше трудно да се събере такава информация. Без да се придържа стриктно към различните твърдения, той все пак успя да остави определени внушения относно своето занимание.

Поне двама души биха твърдели с увереност, че той е строител от Лондон, дошъл да направи оглед за ново крило към къщата; друг би казал, че той е „един от ония, дето наемат къщи в провинцията за края на седмицата“; други двама биха заявили най-отговорно, че той е представител на фирма за тенискортове.

Сведенията, които комисарят събра, бяха напълно благоприятни.

— Уендън Котидж? А, да, точно така, на Марлбъри Роуд, няма как да я подминете. Да, две млади госпожици — Доус и Мередит. Много симпатични, да. Много скромни. Дали са тук отдавна? О, не толкова дълго. Почти две години. Дойдоха някъде към септември. Купиха къщата от господин Пикърсгил. Жена му почина и той вече не я използваше много.

Събеседникът на комисаря Батъл не знаеше, че момичетата са от Нортамбърланд. Мислел ги за лондончанки. Добре говорели за тях наоколо, макар някои по-възрастни хора да не одобрявали, че живеят сами. Ама били много скромни, не като ония, дето само давали коктейли. Госпожица Рода била по-оперената, а госпожица Мередит — по-тихата. Да, госпожица Доус плащала сметките. Тя била заможната.

Събирането на сведения заведе комисаря при госпожа Астуел, която „оправяла“ дома на девойките.

Тя се оказа приказлива жена.

— А, не, сър. Надали ще продават. Малко е раничко — нанесоха се едва преди две години. Ходя при тях още от началото, сър, да. От осем до дванайсет — по него време съм там. Много са симпатични,

едни такива живи, все се шегуват. Е, не знам дали това е същата госпожица Доус, дето сте познавали, сър, искам да кажа от същата фамилия. Според мен тя е от Девъншир. От време на време ѝ пращат сметана и казва, че ѝ напомняла за дома — та затова мисля така. Право казвате, сър — не е хубаво, дето днес толкова млади момичета трябва да си вадят сами прехраната. Момичетата не са от богатите, ама не живеят зле. Да, госпожица Доус има пари, разбира се. Госпожица Ан ѝ е нещо като компаньонка, така да се каже. Къщата е на госпожица Доус. Не мога да ви кажа точно откъде е госпожица Ан. Чувала съм я да говори за остров Уайт, а и знам, че не обича много Северна Англия; двете са били заедно в Девъншир, защото съм ги чувала да се майтапят за хълмовете и да си говорят за хубавите заливчета и плажове.

Разказът ѝ не секваше. От време на време комисарят си отбелязваше нещо наум, а по-късно си записа някои бележки.

В осем и половина вечерта той застана пред вратата на Уендън Котидж.

Отвори му високо, мургаво момиче в рокля от оранжев кретон.

— Госпожица Мередит тук ли живее? — попита комисарят.

— Да, тук.

— Бих искал да поговоря с нея. Аз съм комисар Батъл.

Той незабавно бе почетен с пронизващ поглед.

— Влезте — каза Рода Доус и се отдръпна от вратата.

Ан Мередит се беше настанила удобно до камината и пиеше кафе. Беше облечена в бродирана пижама от крепдешин.

— Дошъл е комисарят Батъл — каза Рода, като направи път на госта.

Ан стана и се запъти към него с протегнатата ръка.

— Малко късно е за посещения — извини се той, — но исках със сигурност да ви заваря у дома.

Тя се усмихна.

— Ще пиете ли кафе, господин комисар? Рода, донеси още една чаша.

— Много сте любезна, госпожице Мередит.

— Правим отлично кафе, поне така мислим — каза Ан.

Тя посочи стол на комисаря. Рода донесе чаша. Огънят пукаше, а цветята във вазите направиха приятно впечатление на госта.

Атмосферата беше уютна. Ан изглеждаше спокойна, докато другата девойка не отделяше изпитателния си поглед от него.

— Чакахме ви — отбеляза Ан.

Тонът ѝ сякаш казваше: „Защо ме пренебрегнахте?“

— Съжалявам, госпожице Мередит, но беше ми се насъбрала доста работа.

— Поне има ли резултат?

— Не е нещо особено. Но трябваше да се свърши. Доста поизмъчих доктор Робъртс. Също и госпожа Лоримър. А сега е ваш ред.

Ан се усмихна.

— Готова съм.

— Ами майор Деспард? — попита Рода.

— О, няма да го пропуснем, бъдете сигурна — отвърна той.

Остави чашата си и погледна към Ан. Тя леко се поизправи на стола си.

— Напълно съм готова, господин комисар. Какво искате да знаете?

— Ами да кажем всичко за вас самата, госпожице Мередит.

— Аз съм доста почтена личност — отвърна тя с усмивка.

— При това е водила безупречен живот — добави Рода. — Казвам го най-отговорно.

— Е, това е много хубаво — ведро отвърна Батъл. — Значи познавате госпожица Мередит отдавна?

— Бяхме съученички — отвърна Рода. — Божичко, Ан, колко отдавна беше, нали?

— Толкова отдавна, че вече почти не си спомняте — каза комисарят с добродушен смях. — А сега, госпожице Мередит, боя се, че ще ви прозвуча като някакъв паспортен формуляр.

— Родена съм... — започна тя.

— ... от бедни, но честни родители — намеси се Рода. Комисарят вдигна ръка.

— Е, хайде сега, млада госпожице.

— Рода, скъпа — сериозно каза Ан. — Не е време за шеги.

— Извинявам се — рече Рода.

— Та, госпожице Мередит, къде сте родена?

— В Куета, Индия.

— Така. Родителите ви военни ли бяха?

— Да, баща ми, Джон Мередит, беше майор. Бях на единайсет, когато майка ми почина. Баща ми се пенсионира, когато бях на петнайсет. Почина, когато бях на осемнайсет, и на практика ме остави без пукната пара.

Батъл кимна съчувствено.

— Предполагам, че е било шок за вас.

— Така е. Винаги съм знаела, че не сме богати, но когато разбрах, че фактически нямаме нищо, положението се оказа доста различно.

— И какво направихте?

— Наложих се да започна работа. Нямам кой знае какво образование, а и не съм много умна. Не умеех нито да пиша на машина, нито да стенографирам. Една приятелка от Челтнъм ми намери работа при нейни познати — да се грижа за две момченца през ваканцията и да помагам в дома.

— Името на тези хора, моля?

— Госпожа Елдън, Дъ Ларчис, Вентнър. Останах там две години, а след това Елдънови заминаха за чужбина. Тогава се преместих при госпожа Диъринг.

— Леля ми — обади се Рода.

— Да, Рода ми помогна за работата. Бях много щастлива. Тя идваше често и понякога оставаше. Двете си прекарвахме чудесно.

— Каква бяхте там — придружителка?

— Да, всъщност точно така.

— Повече като помощник-градинар — каза Рода, а после обясни: — Леля Емили е побъркана на тема градинарство. Почти през цялото време Ан трябва да плеви или да засажда луковици.

— Но напуснахте госпожа Диъринг?

— Здравето ѝ се влоши и трябваше да наеме медицинска сестра.

— Има рак — поясни Рода. — Милата, трябва да ѝ бият морфин и какво ли не още.

— Беше много мила с мен и си тръгнах оттам със съжаление — рече Ан.

— Тогава си търсех дом като този — обади се другото момиче — и имах нужда от компания. Баща ми се ожени повторно, а никак не се

разбирам с новата му съпруга. Помолих Ан да дойде при мен и оттогава сме заедно.

— Да, наистина доста безупречно сте живели — каза Батъл. — А сега да уточним датите. Значи сте били при госпожа Елдън две години, така ли? Между другото къде е тя сега?

— В Палестина. Съпругът ѝ е на някаква държавна служба там, не съм сигурна точно каква.

— Е, това лесно ще го проверя. И после сте отишли при госпожа Диъринг?

— При нея бях три години — бързо изрече Ан. — Адресът ѝ е Марш Дийн, Литъл Хембъри, Девън.

— Разбирам — каза Батъл. — Значи сега сте на дваисет и пет, госпожице Мередит. А, и още нещо — кажете ми имената и адресите на няколко души в Челтнъм, които са познавали вас и баща ви.

Тя незабавно му даде няколко имена.

— А сега за онова пътуване до Швейцария, където сте се запознали с господин Шейтана. Сама ли бяхте там или с госпожица Доус?

— Тръгнахме заедно, но се запознахме с още няколко души, така че бяхме компания от осем.

— Разкажете ми за срещата си с господин Шейтана.

Ан сбърчи чело.

— Ами няма нищо особено. Просто го заварихме там. Запознахме се така, както се запознават хора в хотел. Той спечели първа награда на бала с маски — представи се за Мефистофел.

Комисарят въздъхна.

— Да, това е бил любимият му номер.

— Наистина беше чудесен — обади се Рода. — Почти не се беше маскирал.

Той изглежда двете момичета.

— Коя от вас двете го познаваше по-добре?

Ан се поколеба. Обади се Рода:

— Отначало и двете. Ама съвсем слабо. В нашата компания бяхме все скиори, така че денем бяхме по пистите, а вечер — на танци. Но като че ли Ан стана доста симпатична на Шейтана. Той започна да се държи доста по-различно от обикновено — правеше ѝ комплименти и прочие. Много я закачахме за това.

— Според мен го правеше, за да ме дразни — каза Ан. — Защото на мен не ми беше симпатичен. Струва ми се, че му доставяше удоволствие да ме поставя в неудобно положение.

Рода се засмя:

— Казахме на Ан, че е богат жених, а тя побесня.

— Предполагам — каза Батъл, — че можете да ми дадете имената на останалите от компанията?

— Не сте много доверчив — обади се пак Рода. — Да не би да мислите, че ви мамим?

Комисарят примигна няколко пъти.

— Но аз и без това ще трябва да проверя нещата.

— Наистина сте изпълнен с подозрение. — Рода написа няколко имена на лист хартия и му го подаде.

Батъл стана.

— Е, благодаря ви много, госпожице Мередит. Като съдя по думите на госпожица Доус, вие наистина сте живели безупречно. Според мен няма нужда да се притеснявате. Все пак поведението на господин Шейтана към вас е било малко странно. Извинете за въпроса, но той предлагал ли ви е брак или... или пък... ъ-ъ-ъ... да ви е притеснявал по някакъв по-особен начин?

— Не е правил опити да я съблазни — подсказа му Рода. — Ако това имате предвид.

Ан се изчерви.

— Нищо подобно — отвърна. — Винаги се е държал много любезно и... и официално. Притеснявах ме най-вече неговите прекалено изискани маниери.

— И някои неща, които е подхвърлял или намеквал?

— Да... Всъщност не. Никога не е правил намеци.

— Извинявам се тогава. Хора като него са склонни към подобни прояви. Е, лека нощ, госпожице Мередит. Много ви благодаря. Кафето беше превъзходно. Лека нощ, госпожице Доус.

— Готово — каза Рода, след като Ан изпрати Батъл. — При това мина доста добре. Изглежда приятен човек и явно не те подозира в нищо. Очаквах да бъде много по-лошо.

Приятелката ѝ седна с въздишка.

— Никак не беше трудно. Глупаво беше от моя страна да се впрягам толкова. Представях си, че ще ме тормози, както правят

адвокатите в театъра.

— Стори ми се доста разумен — каза Рода. — Веднага би разбрал, че не си от жените-убийци. — После като че ли се поколеба малко, но все пак попита: — Ан, защо не спомена, че си била и в Крофтуейс? Забрави ли?

Ан отвърна:

— Не сметнах, че има значение. Там бях само няколко месеца. Освен това там сега няма кого да попитат за мен. Ако мислиш, че трябва, мога да му пиша, но съм сигурна, че няма нужда. Я да оставим това.

— Добре, щом казваш.

Рода стана и пусна радиото точно когато дрезгав глас обяви: *Току-що чухте изпълнението на състава „Блек Нюбиънс“ — „Защо ме лъжеш, мила?“*.

ПЕТНАЙСЕТА ГЛАВА

МАЙОР ДЕСПАРД

Деспард излезе от Олбъни^[1], сви рязко по Риджънт Стрийт и скочи в един автобус.

Беше през ненатоварената част на деня и на горната платформа на автобуса имаше много малко пътници. Той премина напред и се настани на първата седалка. Беше се качил на автобуса в движение. Сега автобусът спря, качи още пътници и потегли по Риджънт Стрийт.

Още един пътник премина напред и зае място на първата седалка, само че от другата страна на пътеката.

Майорът не забеляза новодошлия, но след няколко минути един внимателен глас изрече:

— Приятно е да се любоваш на Лондон от втория етаж на автобус, нали?

Деспард обърна глава. Отначало изглеждаше озадачен, но после лицето му се проясни.

— Моля за извинение, мосю Поаро. Не ви забелязах. Да, човек наистина може добре да види Лондон оттук. А едно време, когато ги нямаше тези стъкла, беше още по-хубаво.

Поаро въздъхна.

— Tout de meme, не беше много приятно, когато валеше, а долу беше пълно. А в Англия често вали.

— Че дъждът не вреди никому.

— Грешите — отвърна детективът. — Той често води до лоши бронхити.

Деспард се усмихна.

— Виждам, че вие се числите към групата на добре увитите хора, мосю Поаро.

Белгиецът наистина бе добре екипиран срещу превратностите на есенния ден. Носеше балтон, а на врата си имаше дебел шал.

— Не е ли малко странно как се натъкнах на вас? — попита Деспард.

Той не видя усмивката, скрита под шала. В тази среща нямаше нищо странно. След като установи кога най-вероятно Деспард ще напусне дома си, Поаро бе започнал да го чака. Благоразумно реши да не рискува и да скача в автобуса, а предпочете да потича до следващата спирка.

— Наистина. Не сме се виждали от вечерта у господин Шейтана — отвърна той.

— Вие не се ли занимавате със случая? — отново попита майорът.

Поаро деликатно се почеса по ухото.

— Аз размишлявам — каза. — Размишлявам доста усилено. Но не тичам напред-назад, за да разследвам. Това не е за моята възраст, нито за темперамента и фигурата ми.

Внезапно Деспард попита:

— Размишлявате, значи? Е, това е добре. Ако днес, вместо да тича насам-натам, всеки седнеше да помисли малко, преди да предприеме нещо, със сигурност щеше да има по-малко проблеми.

— Вие така ли постъпвате, майоре?

— Обикновено — отвърна той. — Първо се ориентирам, после си набелязвам пътя, претеглям „за“ и „против“, вземам решение и го изпълнявам.

Стисна устни и млъкна.

— А после нищо не е в състояние да ви отклони, така ли?

— О, не съм казал такова нещо. Няма смисъл човек да проявява глупав инат. Щом направиш грешка, по-добре си я признай.

— Според мен обаче вие рядко грешите, майор Деспард.

— Всички ние грешим, мосю Поаро.

— Някои от нас — отвърна Поаро с известна студенина, дължаща се явно на избраното от майора местоимение, — грешат по-малко от другите.

Деспард го погледна, усмихна се леко и каза:

— Никога ли не сте имали провал, мосю Поаро?

— Последният беше преди двайсет и две години — отвърна детективът с достойнство. — А дори и тогава имаше известни обстоятелства... Но няма значение.

— Завидно постижение — отбеляза Деспард, а после добави:

— Ами смъртта на Шейтана? Това сигурно не се брой, тъй като не се занимавате със случая официално.

— Така е, не се занимавам. Ала въпреки всичко случаят накърнява моето amour propre^[2]. Според мен това е истинско нахалство — някой да извърши убийство под носа ми и да се подиграва със способността ми да го разкрия!

— Не само под вашия нос — сухо отвърна майорът. — И под носа на Отдела за разследване на престъпления.

— Това вече е голяма грешка — сериозно изрече Поаро. — Добрият комисар Батъл може да изглежда бавен, но това съвсем не се отнася до ума му.

— Съгласен съм — каза Деспард. — Флегматичността му е само поза. Той е много интелигентен и способен офицер.

— Освен това показва голяма активност по случая.

— О, наистина е много активен. Виждате ли някой скромнен човек с военна осанка някъде на задните седалки?

Поаро се огледа през рамо.

— Сами сме.

— А, значи е долу. Не ме изпуска от поглед. Много е способен. Понякога си сменя външността. Показва доста голяма артистичност.

— Е, точно вас пък да заблуди! Имате набито око.

— Голям физиономист съм. Отлично помня лица, дори и на цветнокожи, а с това не могат да се похвалят много хора.

— Точно такъв човек ми трябва — каза Поаро. — Какъв късмет да ви срещна днес! Необходим ми е човек с набито око и добра памет. Malheureusement^[3] двете рядко вървят заедно. Вече зададох въпрос на доктор Робъртс, за жалост без резултат; същото се получи и при мадам Лоримър. Сега ще опитам с вас. Върнете се мислено в стаята от дома на господин Шейтана, където играхте карти, и ми кажете какво си спомняте от нея.

Деспард го погледна учудено.

— Като че ли не ви разбирам.

— Опишете ми стаята — мебелите, предметите в нея.

— Не зная дали ме бива много за това — бавно започна майорът. — Според мен стаята беше направо гадна. Не беше стая на мъж. Пълно с брокат, коприна и тем подобни. Иначе съвсем подходеше на човек като Шейтана.

— По-подробно...

Деспард поклати глава.

— Боя се, че не съм обърнал внимание... Имаше няколко хубави килима. Два от Бухара и три-четири персийски, наистина хубави, като поне един беше от Хамадан, а друг — от Табриз. Доста добра глава от антилопа, не, това беше в преддверието. Предполагам, че е от магазина на Раулънд Уордс.

— Не допускате, че покойният Шейтана може сам да е ходил на лов?

— За него — не. Най-много да е стрелял по патици, готов съм да се обзаложа за това. Какво още? Съжалявам, че ще ви разочаровам, но едва ли ще ви помогна с още нещо. Наоколо имаше какви ли не джунджурии — масите бяха отрупани с тях. Спомням си обаче един доста добър идол, струва ми се от Великденските острови. Идеално полирано дърво, такива не се виждат често. Имаше и разни малайски неща. Е, съжалявам, че не мога да ви помогна повече.

— Няма значение — каза Поаро с малко съкрушен вид, а после добави: — Знаете ли, госпожа Лоримър се оказа със страхотна памет за карти! Възпроизведе наддаването и разиграването на почти всяко раздаване. Просто изумително.

Деспард сви рамене.

— Има такива жени, които играят по цял ден. Сигурно е от това.

— А вие можете ли?

Той поклати глава.

— Помня само две раздавания. Едното беше, когато можех да направя манш от кари, само че Робъртс блъфира и ме отказа. Сам влезе вътре, но за лош късмет не го контрирахме. Помня и една игра на без коз. Объркана история — всяко тръгване се оказа погрешно. Отървахме се само с две вътре, а можеше да са и повече.

— Често ли играете бридж, майоре?

— Не, не играя редовно. Играта обаче си е хубава.

— И я предпочитате пред покера?

— Лично аз — да. Покерът си е чист хазарт.

Поаро каза замислено:

— Мисля, че Шейтана не е играел нищо, имам предвид на карти.

— Той имаше само една игра — мрачно изрече Деспард.

— И тя е?

— Гнусна игра.

Поаро помълча, а после попита:

— Уверен ли сте? Или само предполагате?

Лицето на Деспард пламна.

— Искате да кажете, че човек не бива да обвинява без доказателства? Предполагам, че е вярно. Освен това обстоятелствата са се стекли така, че аз го зная. Няма обаче да ви давам никакви доказателства, защото информацията, достигнала до мен, е лична.

— Сиреч е замесена жена или жени?

— Да. Онова куче Шейтана предпочиташе да си има работа с жени.

— Смятате, че се е занимавал с изнудване? Интересно.

Деспард тръсна глава.

— Не, не ме разбрахте. В известен смисъл това е вярно, само че Шейтана не беше обикновен изнудвач. Целта му не бяха парите, а по-скоро да се домогне до някоя душевна тайна.

— И какво печелеше от това?

— Доставяше му удоволствие — единствено така мога да си го обясня. Удоволствие от това да гледа как хората се стъписват и се боят. Сигурно така се е чувствал повече мъж и по-малко влечуго. Освен това е много ефектно пред жените. Трябвало е само да подхвърли, че знае всичко и те веднага са готови да го засипят с неща, които навярно не е знаел. Сигурно е гъделичкало чувството му за хумор, а после се е перчел наоколо с мефистофелската си поза: „Аз зная всичко! Аз съм великият Шейтана!“ Истинско шимпанзе!

— Значи смятате, че така е уплашил госпожица Мередит — бавно изрече Поаро.

— Госпожица Мередит? — изненада се Деспард. — Нямах предвид нея. Тя не е от тези, които ще се уплашат от такива като Шейтана.

— Pardon. Искях да кажа госпожа Лоримър.

— Не, не. Не ме разбрахте. Аз говорех по принцип. Няма да е лесно да се уплаши госпожа Лоримър. А и тя не е жена, за която човек ще допусне, че крие някаква престъпна тайна. Не, нямах предвид конкретна личност.

— Значи сте говорили по принцип, така ли?

— Точно така.

— Няма съмнение, че този даго, както го нарекохте — каза Поаро, — често е проявявал отлично разбиране към жените. Знаел е как да им влезе под кожата и как да измъкне тайните им...

Той замълча.

Деспард го прекъсна нетърпеливо:

— Абсурдно е. Този човек беше просто един обикновен шарлатанин. Не беше никак опасен, но жените се бояха от него. Просто смешно. — Той изведнъж скочи. — Ей, изпуснах си спирката. Увлякох се в разговора. Довиждане, мосю Поаро. Погледнете надолу и ще видите вярната ми сянка да слиза след мен.

Той бързо се запъти към стъпалата. Кондукторът дръпна звънеца.

Поаро погледна надолу и видя Деспард да крачи по тротоара. Не си направи труда да различи фигурата, която го следваше, защото съзнанието му беше погълнато от нещо друго.

„Никой конкретно — промърмори на себе си. — Чудна работа.“

[1] Известна жилищна сграда на улица Пикадили в Лондон — Б.пр. ↑

[2] Самолюбие (фр.) — Б.пр. ↑

[3] За съжаление (фр.) — Б.пр. ↑

ШЕСТНАЙСЕТА ГЛАВА

ПОКАЗАНИЯТА НА ЕЛСИ БАТ

Хората от Скотланд Ярд съвсем неколегиално бяха прикачили на сержант О'Конър прякора „Слугинската молитва“.

Несъмнено той притежаваше изключително привлекателна външност. Беше висок, строен, с широки рамене; но не толкова правилните черти, колкото онази дяволита, малко разбойническа искра в очите му го правеше неотразим за нейния пол. Нямаше съмнение също така, че сержант О'Конър постигаше резултати, при това страшно бързо.

Той беше толкова експедитивен, че само четири дни след убийството на Шейтана вече седеше в евтините места на кино „Уили Пили“, долепил рамо до госпожица Елси Бат, бившата прислужница на госпожа Крадък от Норт Одли Стрийт 117.

След като внимателно изпълни първоначалните си встъпителни слова, сержантът премина към основната атака.

— Та това ми напомня — казваше той — за един мой стар приятел. Казваше се Крадък. Биваше си го.

— Крадък ли? — попита Елси. — Била съм при едни Крадък.

— Чудна работа. Да не би да са същите?

— Живееха на Норт Одли Стрийт — каза тя.

— Моите познати пък тъкмо щяха да се местят по онова време в Лондон — веднага отвърна О'Конър. — Да, май че беше Норт Одли Стрийт. Госпожа Крадък доста се позаглеждаше по мъжете.

Елси тръсна глава.

— Не можех да я понасям. Все намираще кусури и постоянно мърмореше. Според нея нищо не вършех както трябва.

— И на съпруга ѝ не му се разминаваше май, а?

— Тя все се оплакваше, че не ѝ обръщал внимание, че не я разбирал. Дай ѝ само да пъшка и да повтаря колко била болна. Ако питат мен, нищо ѝ нямаше.

О'Конър удари по коляното си.

— Сетих се! Нямаше ли нещо между нея и някакъв доктор? Май работата беше доста сериозна?

— Доктор Робъртс ли имате предвид? Него си го биваше, истински джентълмен.

— А, всички жени си приличате — каза сержант О'Конър. — Веднъж да се чуе нещо лошо за някого и вие скачате да го защитавате. Знам ги тия като него.

— Не, нищо не знаете и се заблуждавате за него. Той не е такъв човек. Да не би да е виновен, че госпожа Крадък все го викаше вкъщи? Какво му остава на един лекар? Ако питат мен, той изобщо не ѝ обръщаше внимание, освен като на пациентка. За всичко е виновна тя. Направо не го оставяше на мира.

— Е, добре, Елси. Имате ли нещо против да ви наричам Елси? Имам чувството, че се знаем цял живот.

— Да, ама не е така! Елси, как ли не!

Тя тръсна глава.

— Добре тогава, госпожице Бат. — Той я изгледа многозначително. — Та казвах, че мъжът ѝ сигурно е имал доста притеснения. Не е ли така?

— Един ден му кипна чайникът — призна Елси. — Само че, ако ме питат, тогава си беше и болен. Точно след това и умря.

— Да, спомням си. Умря от нещо странно, нали?

— Нещо японско, дето го хвана от една нищо и никаква четка за бръснене. Ама как може никой да не обръща внимание на тези работи? Оттогава не съм докоснала нищо японско.

— Английското си е най-добро, така зная аз — поучително каза сержантът. — Та значи той и докторът се скарали, така ли?

Елси кимна. Явно беше обзета от удоволствието да си припомни старите скандали.

— Със зъби и нокти се нахвърлиха един срещу друг. Поне господарят. А доктор Робъртс си кротуваше. Само каза: „Глупости“ и „Какво ви е прихванало?“.

— Сигурно е било в дома на Крадък, нали?

— Да. Току-що беше пратила да го повикат пак и тогава двамата с господаря се счепкаха. В този момент пристигна докторът и господарят се нахвърли върху него.

— Какво му каза?

— Е, не съм подслушвала, разбира се. Караха се в спалнята на господарката. Като усетих, че нещо ще става, взех кофата и се заех със стълбището. За нищо на света не можех да изпусна такъв случай.

Сержант О'Конър одобри постъпката ѝ, като в същото време си мислеше колко добре е, че бе подходил към Елси по неофициален път. Ако трябваше да я разпитва в полицията, сигурно щеше да вдигне олелия до бога, че не е чула и думичка.

— Та казвам аз — продължи Елси, — доктор Робъртс си кротуваше, а пък господарят се беше развивал.

— Какво му казваше? — попита О'Конър, като това беше вторият му опит да подразбере нещо повече за най-важното.

— Направо си го ругаеше — изрече Елси.

— Как точно?

Нямаше ли това момиче да си послужи най-сетне с някоя конкретна дума?

— Ами аз не му разбирах всичко — призна си тя. — Казваше едни такива дълги думи като „непрофесионално поведение“, „възползване от ситуацията“ и други подобни. Точно така, чух го да казва как щял да зачеркне доктор Робъртс от... как беше? Май че от Медицинския регистър. Нещо такова.

— Точно така — каза О'Конър. — Да се оплаче до Медицинския съвет.

— Нещо такова. А пък господарката пищеше най-истерично: „Никога не си ме обичал! Ти ме пренебрегна! Изостави ме!“ Чух я да казва и как доктор Робъртс бил истински добър ангел към нея. Тогава лекарят влезе с господаря в будоара, затвори вратата на спалнята и му каза направо: „Добри ми човече, не виждате ли, че жена ви е истеричка? Не се чува какво приказва. Ще ви кажа истината — този случай много ме измъчи, търпението ми се изчерпи и отдавна да съм го зарязал, ако така не пове... повеля... беше дълга дума... повеляваше дългът ми.“ Това му каза. И още, че не трябвало да се пристъпва границата между лекар и пациент. Успя да поукроти господаря и тогава рече: „Ще закъснеете за работа. По-добре е да тръгвате. Обмислете нещата на спокойствие и се надявам да разберете, че се лъжете. Само да си измия ръцете, преди да отида при следващия си пациент. Помислете пак, драги приятелю. Уверявам ви, че всичко е плод на обърканата фантазия на жена ви.“ А господарят каза: „Не зная какво да

мисля.“ Тогава той излезе и аз затърках яко, но не ме забеляза. После си помислих, че не изглежда добре. А докторът си подсвиркуваше и си миеше ръцете в будоара, където имаше топла и студена вода. След малко излезе с чантата си, както винаги ми каза няколко приятни думи и слезе по стълбите, все така весел, както обикновено. Затова съм сигурна, че не е направил нещо нередно. За всичко е виновна тя.

— И след това Крадък заболя от синя пъпка?

— Да, мисля, че вече я беше хванал. Господарката много се грижи за него, но той умря. На погребението имаше чудни венци.

— А след това? Доктор Робъртс идва ли пак при госпожа Крадък?

— Не, любопитко! Виждам, че нещо не ви е симпатичен. Нали ви казвам, че нямаше нищо. Ако е имало, щеше да се ожени за нея след смъртта на господаря, нали така? Обаче не го направи. Да не е глупак. Разбра я колко струва. Тя счупи телефона да го търси, ама него все го нямаше. А после продаде къщата, на нас ни връчиха предупреждения и тя замина за Египет.

— И през цялото това време не сте виждали доктор Робъртс?

— Не. Тя обаче ходи при него за... как му казваха... за ваксинация срещу тиф. Върна се с ей такава подута ръка. Ако ме питат, той ѝ е дал да разбере, че нищо няма да излезе. Тя не му звъни повече, ами си тръгна много весела и с цял куп нови дрехи — все едни такива светли, макар да беше посред зима. Ама тя каза, че там било много горещо.

— Вярно е — каза сержант О'Конър. — Наистина ставало много горещо, така съм чувал. Тя починала там. Сигурно го знаете.

— Сериозно? Божичко! Може да е била по-лоша, отколкото съм я мислила. — После добави с въздишка: — Какво ли са направили с онези хубави дрехи? Там живеят черни, дето не могат да ги носят.

— Щяхте да изглеждате чудесно в тях — каза сержант О'Конър.

— Нахалник — отвърна Елси.

— Е, няма да нахалствам тогава повече. Трябва да се стягам за командировка.

— За дълго ли?

— Може да е в чужбина — отвърна сержантът.

Лицето ѝ помръкна.

Макар и да не ѝ беше известна поемата на лорд Байрон „Не съм обичал аз газела нивга“, в този момент тя изпитваше точно такива чувства. Каза си: „Чудно как от най-симпатичните никога не излиза нищо. Е, какво пък, нали си имам Фред.“

И слава богу, защото това показва, че внезапната намеса на сержант О'Конър в нейния живот не бе довела до сериозна промяна в него. Фред даже като че ли спечели!

СЕДЕМНАЙСЕТА ГЛАВА

ПОКАЗАНИЯТА НА РОДА ДОУС

Рода Доус излезе от универсалния магазин „Дебнъмс“ и се спря замислено на тротоара, явно обзета от нерешителност. Лицето ѝ беше много изразително и всяка емоции веднага се изписваше върху него.

В този момент то казваше: „Да го направя или не? Искате ли се... Но може би не трябва...“

Портиерът се приближи към нея и изрече с надежда:

— Такси, госпожице?

Тя поклати глава.

Едра жена с пакети в ръце, чието лице изразяваше подранила предколедна треска за пазаруване, я блъсна грубо, но Рода остана неподвижна, опитвайки се да вземе решение.

„В края на краищата защо пък не? Нали ме покани — но тя сигурно кани всеки... И не очаква да приема сериозно... И Ан не ме искаше — съвсем ясно даде да се разбере, че предпочита да отиде с майор Деспард при оня адвокат... И защо пък не? Нали трима вече са много... А и не е моя работа... Не че горя от желание да видя майор Деспард... Макар че е симпатичен... Сигурно е хлътнал по Ан. Мъжете не си правят толкова труд, освен ако не... Имам предвид, че никога не е само от любезност...“

Млад пощальон се блъсна в нея и каза с укор в гласа:

— Извинявайте, госпожице.

„О, боже! — помисли си Рода. — Не мога да стоя тук цял ден само защото съм пълна идиотка и не мога да взема едно решение... Мисля, че това палто и тази пола много си отиват. Дали пък кафявото няма да е по-практично от зеленото? Като че ли не. Е, какво, отивам ли или не? Сега е три и половина, удобно е... Имам предвид да не си помисли, че отивам за обяд или вечеря. Мога само да се отбия и да хвърля едно око.“

Тя бързо пресече улицата, зави надясно, после наляво по Харли Стрийт и се спря пред сградата с апартаменти, винаги описвана

закачливо от госпожа Оливър като „кацнала насред болниците“^[1].

„Е, няма да ме изяде я“ — помисли си и смело влетя във входа.

Апартаментът на писателката беше на най-горния стаж. Униформеният портиер я качи с асансьора и я остави върху новата изтривалка пред една яркозелена врата.

„Направо ужасно — помисли Рода. — По-лошо и от зъболекар. Все пак трябва да приключа с това.“

С пламнало лице натисна звънеца.

Отвори ѝ възрастна прислужница.

— Тук ли... може ли... госпожа Оливър у дома си ли е? — изрече тя.

Прислужницата се отдръпна, Рода влезе и след малко се озова в една доста разхвърляна гостна. Прислужницата каза:

— За кого да съобщя, моля?

— О... ъ-ъ-ъ... госпожица Доус, Рода Доус.

Прислужницата излезе. Точно след минута и четирийсет и пет секунди, които обаче се сториха на Рода цял век, тя се появи отново.

— Бихте ли ме последвали, госпожице?

Рода, още по-зачервена, тръгна след нея. В дъното на коридора се отвори врата. Тя влезе притеснено в някакво помещение, което изплашеният ѝ поглед възприе първоначално като африканска джунгла!

Птици, безброй птици — папагали, канарчета, птици, които орнитологията още не беше описала, се шумугваха вътре и вън в някакъв праисторически лес. Насред този хаос от птичи и растителен живот съзря кухненска маса с пишеща машина върху нея, купища изписани листове по пода и самата госпожа Оливър с разрошена коса, която се надигаше от доста нестабилен стол.

— О, скъпа, много ми е приятно да ви видя — каза домакинята, подавайки изцапаната си от мастилена лента ръка, докато с другата безуспешно се мъчеше да пригладя косата си.

Неволно бутна с лакът хартиена кесия, която падна от масата и от нея се посипаха ябълки по пода.

— Няма значение, мила, не се притеснявайте — все някой ще ги вдигне оттам.

Останала почти без дъх, Рода се изправи с пет ябълки в ръце.

— О, благодаря. Няма да ги слагам пак в кесията, защото май е скъсана. Сложете ги върху камината. Така. А сега да седнем и да си поговорим.

Гостенката седна на друг стол и се втренчи в домакинята.

— Вижте, много съжалявам. Сигурно ви прекъснах, нали? — попита тя, като все още се задъхваше.

— Ами и да, и не — отвърна госпожа Оливър. — Аз работя, както виждате. Само че този мой ужасен финландец страшно се е оплел. Той направи едно невероятно интелигентно умозаключение от чиния със зелен боб и току-що откри смъртоносна отрова в лучената плънка на архангеловденската гъска, когато се сетих, че по Архангеловден вече няма зелен боб.

Развълнувана от това надзъртане в най-потайните кътчета от кухнята на детективската литература, Рода едва успя да изрече:

— Ами ако е от консерва?

— Би могло — каза с известно колебание госпожа Оливър, — само че няма да е същото. Постоянно се обърквам в тези градинарски истории. Пишат ми разни хора, за да ми кажат, че напълно съм объркала цветята, защото не можело да ги има заедно по едно и също време. Сякаш има значение. Освен това в лондонските цветарски магазини ги има всичките по всяко време.

— Няма значение, разбира се — побърза да се съгласи Рода. — О, госпожо Оливър, сигурно е прекрасно да се пише!

Ариадни потърка чело с пръст, изцапан от мастилената лента, и попита:

— Защо?

— О! — Рода малко се стъписа. — Ами защото сигурно е така. Трябва да е чудесно просто да седнеш и да напишеш цяла книга.

— Нещата не стоят съвсем по този начин — отвърна домакинята. — Налага се да се мисли, нали разбирате, а това винаги е досадно. Трябва да се правят разни планове. И тогава пък всичко се оплита и започва да ти се струва, че никога няма излезеш от тази каша! Писането не е кой знае какво удоволствие. И то си е работа като всичко друго.

— На мен не ми изглежда така — каза Рода.

— На вас не, защото не ви се налага да го вършите! На мен обаче — да! Има дни, в които трябва непрекъснато да си повтарям сумата,

която бих получила от следващата си серия — това някак си те подтиква. Същият ефект има и извлечението от банковата ти сметка, когато видиш колко много си на червено.

— Не съм си представяла, че вие сама си пишете на машина книгите — каза Рода. — Мислех си, че имате секретарка.

— Наистина имах и се опитвах да ѝ диктувам, но тя беше толкова компетентна, че направо ми действаше потискащо. Получих комплекс за малоценност, когато разбрах колко ме превъзхожда със знанията си по английски, по граматика, за разните му там точки, двоеточия, точки и запетаи. След това направих опит с една напълно некомпетентна секретарка, но пак не се получи.

— Сигурно е чудесно да измисляш истории — каза Рода.

— Винаги мога да измислям — отвърна госпожа Оливър с видимо удоволствие. — Отегчава ме само това, че трябва да го записвам. Винаги си мисля, че съм приключила, а когато преброя думите, виждам, че вместо шейсет те са само трийсет хиляди и тогава се налага да измислям още едно убийство и героинята да я отвличат пак. Ужасна досада.

Рода не отвърна. Тя се бе втренчила в писателката е онова благоговение, с което младите гледат бележитите личности, примесено обаче с леко разочарование.

— Харесват ли ви тапетите? — попита госпожа Оливър, като махна с ръка. — Обожавам птиците. Растителността трябва да минава за тропическа. От нея ми става горещо дори и в студени дни. Ако ми е студено, не съм в състояние да направя нищо. А пък Свен Хиерсон трябва да троши леда във ваната си всяка сутрин!

— Всичко това е чудесно — изрече Рода. — А вие сте страшно любезна, като казвате, че не ви преча.

— Ще пием кафе с малко тост — каза госпожа Оливър.

— Кафето да е много черно.

— Мога да пия кафе и да ям тост по всяко време.

Тя отиде до вратата, отвори я и извика. После се върна и каза:

— Какво ви води към града? На покупки ли?

— Да, пообиколих магазините.

— Госпожица Мередит също ли е тук?

— Да, тя отиде с майор Деспард при един адвокат.

— При адвокат ли?

Ариадни Оливър повдигна въпросително вежди.

— Да. Знаете ли, майор Деспард я посъветва да си вземе адвокат. Беше много любезен, наистина.

— И аз бях любезна. И какво от това? В действителност посещението ми като че ли беше доста неприятно на вашата приятелка.

— О, не е така, уверявам ви. — Рода се раздвижи на стола си, стараейки се да прикрие обзелото я неудобство. — Това е една от причините, заради които съм тук днес — исках да ви обясня. Виждате ли, според мен останахте с погрешно впечатление. Тя наистина изглеждаше малко неблагодарна, но всъщност не е така. Искам да кажа, че не беше заради вашето посещение. Беше заради нещо, което казахте.

— Нещо, което съм казала?

— Да. Не сте знаели, разбира се. Беше просто лошо съвпадение.

— И какво толкова казах?

— Сигурно дори няма да си спомните. Просто начина, по който го казахте — нещо за злополука и отрова.

— Така ли?

— Знаех си, че няма да си спомните. Да. Вижте, преди време Ан е имала ужасно преживяване. Била е в дом, където една жена глътнала отрова — мисля, че било боя за шапки, — вместо нещо друго. И умряла. Това, разбира се, било голям шок за Ан. Просто не може да понася спомена за това или да се говори за него. А вашите думи ѝ го припомниха, затова изведнъж се напругна и стана особена. Разбрах, че и вие го забелязахте, а аз не можех да кажа нищо пред нея. Но исках да разберете, че не е това, което си мислите. Не е било неблагодарност.

Госпожа Оливър внимателно погледна развълнуваното лице на младата жена, а после бавно изрече:

— Разбирам.

— Ан е страшно чувствителна — каза Рода. — Не умее да... Е, да се изправя пред проблемите. Ако нещо я тревожи, тя предпочита да не говори за него, макар това да не е никак добре, поне аз мисля така. Нещата си съществуват, независимо дали говориш за тях или не. Това е само бягство, все едно да се преструваш, че ги няма. Аз предпочитам да си кажа всичко, колкото и тежко да е.

— А — тихо изрече домакинята. — Но вие, мила моя, сте храбра, докато вашата Ан не е.

Рода се изчерви.

— Ан е много сладка.

По-възрастната жена се усмихна:

— Не съм казала обратното, а само това, че не е храбра като вас.

— Тя въздъхна, а после попита доста неочаквано: — Цените ли истината, мила моя, или не?

— Разбира се, че я ценя — отговори Рода с широко отворени очи.

— Казвате го, макар може би да не сте се замисляли. Понякога истината боли и разрушава илюзиите.

— И все пак я предпочитам — отвърна Рода.

— Аз също. Но не съм сигурна дали постъпваме умно.

Момичето развълнувано попита:

— Нали няма да споменете пред Ан каквото ви казах? Моля ви! Ще се разсърди.

— Не съм и помисляла за подобно нещо. Това отдавна ли се е случило?

— Преди около четири години. Странно е как някои неща се случват повторно на хората. Имах леля, която постоянно преживяваше корабокрушения. Ето и Ан е замесена в два смъртни случая, само дето този е много по-лош. Убийството е ужасно нещо, нали?

— Да, така е.

В този момент се появи прислужницата, която носеше черното кафе и тоста.

Рода пи и яде с детинско удоволствие. За нея беше вълнуващо да се храни заедно с такава бележита личност.

Когато приключиха, тя стана и каза:

— Надявам се, че не ви попречих страшно много. Ще имате ли нещо против — искам да кажа ще ви бъде ли неприятно, ако ви изпратя една от вашите книги за автограф?

Госпожа Оливър се засмя.

— О, имам предвид нещо по-добро. — Отвори един шкаф в другия край на стаята. — Коя си избирате? Самата аз доста си харесвам „Аферата на втората златна рибка“. Поне не е толкова лоша като останалите.

Малко шокирана от начина, по който една писателка описва плодовете на своето перо, Рода прие с вълнение. Ариадни Оливър взе книгата, отвори я, написа името си със замах и ѝ я подаде.

— Заповядайте.

— Много ви благодаря. Беше ми страшно приятно. Наистина ли нямахте нищо против, че дойдох?

— Самата аз исках да дойдете — отвърна госпожа Оливър. — След кратка пауза добави: — Вие сте добро дете. Довиждане. И се пазете, мила.

„О, боже, защо ли казах това?“ — измърмори на себе си тя, когато затваряше вратата след гостенката си. Тръсна глава, разроши коса и се завърна към виртуозните занимания на Свен Хиерсон с лучената плънка.

[1] На Харли Стрийт са разположени много лекарски кабинети — Б.пр. ↑

ОСЕМНАЙСЕТА ГЛАВА

ИНТЕРЛЮДИЯ С ЧАЙ

Госпожа Лоримър излезе от една врата на Харли Стрийт.

Остана за малко на площадката пред входа, а после се спусна бавно по стъпалата.

Лицето ѝ изразяваше странна смесица от мрачна решителност и необичайна колебливост. Тя леко сбърчи вежди в усилието си да се съсредоточи.

Точно в този мит зърна Ан Мередит на отсрещния тротоар.

Ан гледаше към една голяма жилищна сграда. Госпожа Лоримър се поколеба за малко, а после прекоси улицата.

— Как сте, госпожице Мередит?

Ан почти подскочи и се обърна.

— О, здравейте.

— Още ли сте в Лондон? — попита по-възрастната жена.

— Не. Дойдох само за през деня. Имах среща с адвокат.

Очите ѝ още гледаха към голямата жилищна сграда.

Лоримър попита:

— Да не би да се е случило нещо?

Ан гузно трепна.

— Да се е случило нещо? О, не! Какво да се е случило?

— Гледате така, сякаш сте намислили нещо.

— Не съм... Всъщност да, но нищо важно, даже е малко глупаво.

— Тя направи опит да се засмее, а после продължи: — Стори ми се, че видях приятелката си — момичето, с което живея, — да влиза там, та си помислих, да не би да е ходила при госпожа Оливър.

— Там ли живее госпожа Оливър? Не знаех.

— Да. Тя ни посети онзи ден и ни даде адреса си, като ни покани на гости. Просто се питах дали това е Рода или не.

— Искате ли да отидете и да се уверите?

— Не, по-добре не.

— Тогава ви каня на чай — каза госпожа Лоримър. — Наблизо има едно приятно място.

— Много сте любезна — прие Ан с известно колебание.

Те поеха надолу и свиха в една пресечка. Седнаха в малка чайна, където им сервираха чай и кифли.

Отначало разговорът не вървеше. Всяка от тях като че ли намираше спокойствие в мълчанието на другата.

Внезапно Ан попита:

— Госпожа Оливър идвала ли е при вас?

Госпожа Лоримър поклати глава.

— Никой не е идвал при мен, с изключение на мосю Поаро.

— Нямах предвид... — започна Ан.

— Така ли? Аз пък си помислих обратното.

Девојката уплашено вдигна поглед, но онова, което видя в очите на госпожа Лоримър, като че ли я успокои.

— Не е идвал — бавно каза тя.

Настана пауза.

— А комисар Батъл? — попита Ан.

— О, да, разбира се.

— Какво ви пита? — неуверено изрече младата жена.

Госпожа Лоримър въздъхна.

— Предполагам, че обичайните неща. Съвсем рутинни въпроси. Държа се много любезно.

— Сигурно е разпитвал всеки, нали?

— Навярно.

Настъпи нова пауза.

Ан каза:

— Госпожо Лоримър, мислите ли, че някога ще открият кой го е направил?

Гледаше надолу към чинийката. Тя не видя любопитството в очите на възрастната жена, която пък наблюдаваше наведената глава на девојката.

Госпожа Лоримър изрече бавно:

— Не зная.

Ан измърмори:

— Не е... не е много приятно, нали?

Същото любопитно изражение остана върху лицето на госпожа Лоримър, този път вече примесено с определено съчувствие, когато попита:

— На колко сте години, госпожице Мередит?

— Аз... аз ли? — заекна тя. — На двайсет и пет.

— А аз съм на шейсет и пет — каза госпожа Лоримър. После продължи: — Животът е пред вас...

Ан потръпна.

— Може да ме прегази някой автобус.

— Да, възможно е. Докато мен сигурно няма. — Тя изрече тези думи доста особено и Ан я изгледа учудено.

— Животът не е лесен — рече госпожа Лоримър. — Ще го разберете, когато станете на моите години. Трябват много кураж и голяма издържливост. А накрая човек се пита дали си струва.

— О, моля ви — възкликна госпожица Мередит.

По-възрастната жена се засмя — обичайното ѝ самочувствие се беше възвърнало.

— Доста евтино е да се говорят мрачни неща за живота.

Повика сервитьорката и плати.

На улицата госпожа Лоримър махна на едно минаващо такси.

— Да ви закарам ли? — попита. — Отивам на юг от парка.

Лицето на Ан светна.

— Не, благодаря. Виждам, че приятелката ми пристига. Много съм ви признателна, госпожо Лоримър. Довиждане.

— Довиждане. И успех — каза възрастната жена.

Колата потегли и Ан забърза напред.

Лицето на Рода грейна, когато я видя, а после прие леко гузно изражение.

— Рода, да не би да си ходила при госпожа Оливър? — попита Ан.

— Всъщност да, ходих.

— Видя ли как те хванах.

— Какво искаш да кажеш — хванах? Хайде да се качим на автобуса. Ти нали имаше среща с онзи приятел? Мислех си, че поне ще те почерпи чай.

Ан замълча за миг — някакъв глас пропищя в ушите ѝ.

— Не можем ли да вземем приятеля ти и да пием чай заедно?

Последва отговорът ѝ — прибързан, без да го обмисли:

— Много благодаря, но трябва да излизаме с някакви хора.

Лъжа, при това толкова глупава. Изречена по най-глупавия начин, когато човек казва първото нещо, което му идва наум. Можеше спокойно да отговори: „Благодаря, но моят приятел вече е канен на чай.“ Това беше в случай, че не искаше Рода да е с нея — както всъщност си беше.

Странно защо беше така. Определено ѝ се искаше да запази Деспард за себе си. Беше изпитала ревност. Ревнуваше от Рода. Приятелката ѝ беше толкова умна, винаги готова да разговаря и толкова жизнена. Онази вечер майор Деспард като че ли я бе харесал. Но всъщност беше дошъл да види нея, Ан Мередит. Рода просто си беше такава — неволно я засенчваше. Да, тя определено не желаше Рода да я придружи.

Само че беше объркала всичко с глупавото си притеснение. Ако беше направила всичко както трябва, сега можеше да пие чай с майора в клуба му или някъде другаде.

Рода я дразнеше, досаждаше ѝ. А и защо беше ходила при госпожа Оливър?

Попита я:

— Защо ходи при госпожа Оливър?

— Ами нали ни покани?

— Да, но не съм очаквала да е сериозно. Тя сигурно кани всеки срещнат.

— Не е така. Беше страшно любезна, наистина. Подари ми една книга. Виж.

Рода я размахна.

Ан изрече с подозрение в гласа:

— За какво си говорихте? Не за мен, нали?

— О, колко сме самонадеяни!

— Остави това. Говорихте ли за мен, за убийството?

— Говорихме за нейните убийства. Сега пише една книга, в която има отрова в лучената плънка. Толкова е земна! И каза, че писането е страшно трудна работа. Каза още и как се оплитала в сюжетите, пихме черно кафе и ядохме тост — изрече Рода на един дъх, а после добави: — О, Ан, имаш нужда от един чай.

— Не, благодаря. Вече пих с госпожа Лоримър.

— Госпожа Лоримър? Не е ли... не беше ли и тя там?

Ан кимна.

— Къде я намери? Да не би да ходи у тях?

— Не. Срегнах я случайно на Харли Стрийт.

— Как ти се стори?

— Не зная. Стори ми се доста особена. Съвсем различна от онази вечер.

— Още ли мислиш, че тя го е направила? — попита приятелката й.

Ан помълча около минута, а после отговори:

— Не зная. Хайде да не говорим за това, Рода! Знаеш колко ми е неприятно да се говори за такива работи.

— Добре, мила. Как беше адвокатът? Сух и скучен като закон?

— Евреин, при това много добър.

— Чудесно. — Тя почака малко и додаде: — Как беше майор Деспард?

— Много мил.

— Хлътнал е по теб, Ан. Слушай какво ти казвам.

— Стига глупости, Рода.

— Добре, ще видим.

Тя започна да си тананика, като си мислеше: „Разбира се, че е хлътнал по нея. Ан е толкова хубава. Само дето е малко разглезена... Никога няма да тръгне с него на експедиции. Ами тя ще се разпици, щом види змия... Мъжете винаги харесва жени, които не им подхождат.“

А на глас каза:

— Автобусът отива до гара Паддингтън. Ще успеем да хванем влака в 4.48.

ДЕВЕТНАЙСЕТА ГЛАВА

КОНСУЛТАЦИЯ

Телефонът в стаята на Поаро извънтя и в слушалката се чу почтителен глас:

— Сержант О'Конър. Поздрави от комисаря Батъл. Ще бъде ли удобно на господин Еркюл Поаро да дойде в Скотланд Ярд в 11.30?

Детективът отговори утвърдително и О'Конър затвори.

Точно в 11.30 Поаро слезе от таксито пред входа на Скотланд Ярд. Върху него врхлетя госпожа Оливър.

— Мосю Поаро! Чудесно! Ще ми помогнете ли?

— С удоволствие, мадам. Какво мога да направя?

— Платете ми таксито. Не зная как е станало, но съм взела чантата си за чужбина, а този човек категорично отказва да приеме франкове, лири или марки!

Поаро галантно извади дребни пари, а след това заедно с госпожа Оливър влязоха в сградата.

Отведоха ги до кабинета на комисаря. Батъл седеше зад едно бюро и изглеждаше по-вдървен от всякога.

— Точно като съвременна скулптура — подшушна Оливър на Поаро.

Батъл стана, здрависа се с двамата и ги покани да седнат.

— Реших, че е време да се видим — каза. — Вие ще искате да чуете докъде съм стигнал, а и аз бих искал да чуя същото от вас. Очакваме само полковник Рейс и...

Точно в този момент вратата се отвори и полковникът влезе.

— Съжалявам за закъснението, Батъл. Как сте, госпожо Оливър? Здравейте, мосю Поаро. Извинявайте, че ви накарах да чакате, но утре заминавам и имам неотложна работа.

— Къде заминавате? — попита Ариадни.

— Малко на лов — към Балучистан.

Детективът отбеляза с иронична усмивка:

— Там има малко размирици, нали така? Ще трябва да внимаваме.

— Разбира се — отвърна сериозно Рейс, но в очите му се появиха игриви пламъчета.

— Имате ли нещо за нас, сър? — попита Батъл.

— Получих информация относно Деспард. Ето я. И той побутна една папка. — Пълно е с дати и места. Предполагам, че повечето нямат отношение по случая. Не го уличават в нищо. Деспард се очертава доста стабилен човек, с неопетнена репутация. Ползвал се с обичта и доверието на местните жители навсякъде. Едно от африканските му имена, където обичат да прикачват подобни дълги прозвища, е „Човекът, който си държи устата затворена и отсъжда справедливо“. Според общото мнение на белите Деспард е Пука Сахиб^[1]. Отличен стрелец. Хладнокръвен. Предвидлив човек, на когото може да се разчита — това е общото мнение.

Тези думи не впечатлиха особено Батъл и той попита:

— Някаква внезапна смърт да е свързана с него?

— Поисках да се обърне специално внимание на този въпрос. Открихме само, че веднъж спасил свой приятел от лапите на разярен лъв.

Батъл въздъхна.

— Не ми трябва подобни героични дела.

— Много сте упорит, Батъл. Попаднахме само на един случай, който би могъл да ви свърши работа — пътешествие във вътрешността на Южна Америка. Деспард придружавал професор Лъксмор, известния ботаник, и жена му. Професорът почнал от треска и го погребали някъде по горното течение на Амазонка.

— От треска, така ли?

— От треска. Ще бъда откровен е вас. Един от местните носачи (който пък бил изгонен за кражба) разказвал, че професорът не умрял от треска, а бил застрелян. Никой обаче не обърнал внимание на думите му.

— Сигурно му е дошло времето.

Рейс поклати глава.

— Само ви предоставям фактите. Помолихте за тях, сега ги имате, но шансът да заложа на Деспард като герой от онази вечер е нищожен. Той е бял човек, Батъл.

— И поради това не е способен да убие, така ли?

Полковникът се поколеба.

— Не е способен на това, което аз бих нарекъл убийство — отвърна.

— Сиреч би могъл да убие човек заради причини, които за него биха били основателни, така ли?

— Ако е така, то тези причини наистина биха били основателни.

Комисарят поклати глава.

— Не може едни хора да съдят други хора, нито да се саморазправят с тях.

— Но знаете, че това се случва, Батъл.

— Аз съм на мнение, че не трябва да се случва. Какво ще кажете, мосю Поаро?

— Съгласен съм с вас, Батъл. Никога не съм гледал с добро око на убийството.

— По какъв забавен начин се изразявате — обади се госпожа Оливър. — Все едно, че говорите за лов на лисици или как се ловят птици заради перата им. Не смятате ли, че има хора, които би трябвало да бъдат убити?

— Много е вероятно.

— Ами тогава?

— Вие не разбирате. Не ме тревожи толкова жертвата, а ефектът върху характера на убиеца.

— А на война?

— На война човек не упражнява правото си на лична присъда. Това именно е опасното. Щом в главата на някого влезе мисълта, че той може да решава кой трябва да живее и кой — да умре, тогава този човек почти вече се е превърнал в най-опасния вид убиец — в арогантния престъпник, който не убива заради материална изгода, а заради идея. Той започва да се мисли за Господ Бог.

Полковник Рейс се надигна.

— Съжалявам, че не мога да остана, но ме чака много работа. Искане ми се да видя края на тази история. Но не бих се учудил, ако това не стане. Дори и да откриете извършителя, ще се окаже почти невъзможно да се докаже. Предоставих ви фактите, които искахте, но според мен Деспард не е вашият човек. Не вярвам някога да е убивал. Шейтана може да е дочул някакви слухове за смъртта на професор

Лъксмор, но допускам, че това е всичко. Деспард е бял човек и не вярвам някога да е отнемал чужд живот. Това е моето мнение, а смея да твърдя, че знам нещичко за хората.

— Какво представлява госпожа Лъксмор? — попита Батъл.

— Живее в Лондон, така че може и сам да се убедите. Ще намерите адреса в папката. Някъде в Саут Кенсингтън. Но пак повтарям — Деспард не е вашият човек.

Рейс напусна стаята, движейки се с подскачащата и безшумна походка на ловец.

Батъл кимна замислено след затварянето на вратата.

— Навярно има право. Полковникът познава хората. И все пак човек не може да приема всичко като някаква даденост.

Той се зае с купчината листове, които Рейс бе оставил на бюрото, като от време на време отмяташе нещо с молив в бележника си.

— Е, господин комисар — обади се госпожа Оливър. — Няма ли да ни кажете какво правите?

Той вдигна поглед и се усмихна. Усмивката раздели лицето му на две части.

— Не би било редно, госпожо Оливър. Надявам се, че го разбирате.

— Глупости — каза тя. — И за миг не допускам, че може да ни кажете нещо, което не желаете.

Комисарят поклати глава.

— Не — решително изрече. — Карти на масата — това е мотото на тази игра. Нямам намерение да играя нечестно.

Госпожа Оливър придърпа стола си по-наблизо.

— Хайде, кажете ни — примоли се.

Комисарят изрече бавно:

— Преди всичко ще ви кажа следното — що се отнася до действителния убиец на господин Шейтана, нямам никакъв напредък. В неговите книжа не открихме нищо подозрително. А за останалите четирима — наредих да ги следят, естествено, но досега няма нищо определено. Както каза и мосю Поаро, има само една надежда — миналото. Трябва да се открие какво престъпление (ако изобщо има такова, защото е напълно възможно Шейтана да е говорел така само за да впечатли мосю Поаро) са извършили тези хора и това може да ни подсказе кой е извършил това убийство.

— Е, и открихте ли нещо?

— Мисля, че да — за един от тях.

— За кого?

— За доктор Робъртс.

Ариадни Оливър го загледа с нетърпеливо очакване.

— Както е известно и на мосю Поаро, аз опитах с най-различни теории. Установих със сигурност, че никой от близките му роднини не е починал от внезапна смърт. Проследих всички останали вероятни нишки и всичко се свежда до една възможност — при това тя е доста неясна. Преди няколко години Робъртс трябва да се е провинил най-малкото в недискретност спрямо една своя пациентка. Може да е било нещо незначително и най-вероятно е така. Но дамата била доста емоционална и склонна към истерични сцени, та или съпругът е надушил нещо, или тя си е „признала“. Във всеки случай докторът бил разкрит. Разяреният съпруг заплашил, че ще го докладва в Медицинския съвет, което навярно би провалило кариерата му на лекар.

— И какво станало? — задъха се госпожа Оливър.

— Явно Робъртс успял временно да успокои разярения съпруг, който починал от синя пъпка почти веднага след това.

— Синя пъпка ли? Но това не е ли заболяване по добитъка?

Комисарят се ухили.

— Точно така, госпожо Оливър. Това не е отровата на южноамериканските индианци! Може би ще си спомните, че по това време се говореше за заразени евтини четки за бръснене. Доказало се, че Крадък се е заразил именно от четката си за бръснене.

— Доктор Робъртс ли се е грижил за него?

— О, не. Прекалено е хитър за такова нещо. Освен това съм сигурен, че Крадък не би позволил това в никакъв случай. Единствената улика, с която разполагам — а тя не е кой знае каква, — е, че сред пациентите на доктора по него време е имало случай на синя пъпка.

— Искате да кажете, че Робъртс е заразил четката?

— В това е цялата работа. Но имайте предвид, че това е само предположение. Нямаме на какво да се опрем. Чиста догадка. Но е възможно.

— Не се е оженил за госпожа Крадък след това?

— О, боже мой, не! Предполагам, че чувствата са били главно от нейна страна. Чух, че проявила доста силно негодувание, но внезапно заминала към Египет за зимата. Умряла там от някакво странно отравяне на кръвта. Названието му е дълго, но не вярвам да ви каже много. Тук се среща много рядко, но за Египет било нещо обичайно.

— Значи не може докторът да я е отровил?

— Не зная — отвърна Батъл. — Говорих с един мой приятел бактериолог — страшно трудно е да получиш конкретен отговор от такива хора. Никога не казват „да“ или „не“, а винаги „възможно е при известни условия“, „зависи от състоянието на пациента“, „известни са подобни случаи“, „много зависи от идиосинкразията на пациента“ — все такива приказки. Но доколкото поне успях да изкопча нещо от него, то се свежда до следното — възможно е микробите да са били въведени в кръвта още в Англия и симптомите да се проявят по-късно.

Поаро попита:

— Била ли е госпожа Крадък ваксинирана против тиф преди заминаването си за Египет? Доколкото зная, повечето хора ги ваксинират.

— Отлично, мосю Поаро.

— И докторът е поставил ваксината?

— Точно така. Но отново не можем да докажем нищо. Направени са й били обичайните две ваксинации, които наистина са можели да бъдат просто ваксини против тиф. А може би едната е била ваксина, а другата — нещо различно. Не знаем със сигурност и никога няма да узнаем. Всичко е само хипотеза. Можем да кажем само това — възможно с.

Поаро кимна замислено.

— Доста добре съвпада с някои намеци на господин Шейтана, които той направи пред мен. Възхваляваше успелия убиец — човека, когото никога нямало да обвинят в извършеното престъпление.

— Как тогава го е научил господин Шейтана? — попита госпожа Оливър.

Детективът сви рамене.

— Едва ли някога ще го узнаем. Самият той е ходил в Египет, защото там се е запознал с госпожа Лоримър. Може да е чул някой местен лекар да коментира необичайните подробности при случая с госпожа Крадък — например учудване от това как може да се е

заразила. Друг път може да е чул да се говори нещо за Робъртс и госпожа Крадък. Може да е направил опит да го позабавлява, като е подметнал нещо пред доктора, и да е забелязал реакцията му, навярно уплаха — само че няма как да го узнаем. Има хора, които умеят да измъкват тайни и господин Шейтана беше един от тях. Но това не ни засяга. Можем обаче да кажем едно — той се е досещал. А дали тези негови догадки са били оправдани?

— Струва ми се, че да — отвърна Батъл. — Имам чувството, че нашият весел и жизнерадостен доктор не може да се похвали с кой знае какви скрупули. Срещал съм такива хора. Приликата между тях е изумителна. Според мен той си е истински убиец. Убил е господин Крадък. Може да е убил и госпожа Крадък, ако е започнала да му досажда и да го заплашва със скандал. Но дали е убил Шейтана? Това именно е въпросът. А като сравняваме престъпленията, по-скоро съм склонен да отхвърля тази възможност. При семейство Крадък той използва медицински методи. И в двата случая смъртта е била отдадена на естествени причини. Според мен, ако той беше убил Шейтана, щеше да го направи по медицински начин. Щеше да прибегне до микроби, а не до нож.

— Не съм допускала, че е той — каза госпожа Оливър. — Нито за минута. Освен това той много бие на очи.

— Значи Робъртс напуска сцената — промърмори Поаро. — Ами останалите?

Батъл махна нетърпеливо с ръка.

— При тях не съм стигнал доникъде. Госпожа Лоримър е вдовица от двайсет години. Живяла е предимно в Лондон, като от време на време е прекарвала зимата в чужбина. Все по цивилизовани места — Ривиерата, Египет и така нататък. Не сме открили да е свързана с някакъв загадъчен смъртен случай. Изглежда е водила напълно нормален и почтен живот на светска дама. Всички я уважават и имат най-високо мнение за нея. Най-лошото, което съм чул за нея, е, че не понася глупаци! Признавам, че съм готов да вдигна бяло знаме при нейния случай. И все пак трябва да има нещо! Шейтана го е мислел.

Той въздъхна отчаяно.

— Да вземем госпожица Мередит. Нейната история ми е известна много добре — нищо особено сама по себе си. Дъщеря на

армейски офицер. След смъртта му не наследява почти нищо. Наложило се сама да си изкарва прехраната. Не била подготвена за нищо. Направих проверка в Челтнъм за нея — нищо особено. Всички съчувстваха на бедното дете. Първо отишла при някакви хора на остров Уайт — нещо като гувернантка и помощничка на майката. Жената, при която е била, сега е в Палестина; говорих със сестра ѝ и тя ми каза, че госпожа Елдън много харесвала момичето. Никакви загадъчни смъртни случаи или нещо подобно. Когато госпожа Елдън заминала за чужбина, Ан Мередит отишла в Девъншир и станала придружителка на лелята на своя съученичка. Тази съученичка е госпожицата, с която живее сега — Рода Доус. Прекарала там две години, докато здравето на госпожица Доус се влошило сериозно и трябвало да се наеме опитна медицинска сестра. Разбрах, че била болна от рак. Още е жива, но паметта ѝ е много отслабнала. Предполагам, че почти постоянно е на морфин. Разговарях с нея. Спомни си за Ан и каза, че била добро момиче. Говорих и с една съседка, която доста по-добре помнеше събитията от последните няколко години. В енорията били починали двама-трима души, които, доколкото разбрах, Ан Мередит почти не е познавала. После идва Швейцария. Очаквах да се натъкна на някаква фатална случка там, но не излезе нищо такова. Няма нищо и в Уолингфърд.

— Значи и Ан Мередит е оправдана? — попита Поаро.

Батъл се поколеба.

— Не бих казал точно така. Има нещо... В нея се долавя някакъв страх, който като че ли не може да се отдаде изцяло на случая с Шейтана. Вижда се, че е напрегната, че постоянно е нащрек. Готов съм да се закълна, че е имало нещо. Но пък от друга страна, животът ѝ е напълно безупречен.

Госпожа Оливър си пое дълбоко въздух — знак, че се забавлява.

— И все пак — каза тя — Ан Мередит е била в един дом, където жена взема по погрешка отрова и умира.

Ариадни Оливър не можеше в никакъв случай да се оплаче от ефекта, който думите ѝ произведоха върху останалите.

Комисарят се завъртя на стола си и я зяпна.

— Вярно ли е това, госпожо Оливър? Откъде го знаете?

— Малко детективска работа — отвърна тя. — Просто се разбирам с млади момичета. Посетих двете девойки и им сервирах

една измислена версия, че подозирам доктор Робъртс. Другото момиче, Рода, се държа много приятно. О, тя беше впечатлена от личността ми, защото ме смяташе за истинска забележителност. А пък на малката Мередит никак не ѝ допадна моето посещение и тя съвсем не го скри. Държа се доста подозрително — а защо, ако няма какво да крие? Поканих и двете на гости в Лондон. Дойде Рода и от нея научих всичко — как Ан се държала лошо с мен тогава, защото някакви мои думи ѝ напомнили за трагична случка, а после ми разказа цялата история.

— Каза ли кога и къде е станало?

— Преди три години в Девъншир.

Комисарят измърмори под носа си и записа нещо в бележника. Непоклатимото му спокойствие бе нарушено.

Госпожа Оливър се наслаждаваше на триумфа си. Удоволствието ѝ беше голямо.

— Свалям ви шапка, госпожо Оливър — каза той. — Този път поведохте с една точка. Информацията ви е изключително полезна. Освен това показва колко лесно може да се пропусне нещо.

Той сви вежди.

— Едва ли е била дълго на това място. Най-много няколко месеца. Сигурно е било между остров Уайт и госпожица Доус. Да, точно така. Естествено сестрата на госпожа Елдън си спомни, че заминала за Девъншир, но не можа да си спомни точно къде или при кого.

— Кажете ми — обади се Поаро — била ли е тази госпожа Елдън, как да се изразя, малко разхвърляна?

Батъл го изгледа с любопитство.

— Изненадвате ме, мосю Поаро. Откъде може да го знаете? Сестра ѝ беше доста точна в описанието.

Спомням си, че каза: „Сестра ми е толкова разхвърляна и разпиляна.“ Но вие, вие как го узнахте?

— Ами защото е имала нужда от помощница — обади се госпожа Оливър.

Поаро поклати глава.

— Не, не е това. Но няма значение, аз просто полюбопитствах. Продължете, господин комисар.

— Затова — продължи Батъл — допуснах, че е заминала при госпожица Доус направо от остров Уайт. Лукава девойка се оказа тя,

добре ме измами. Да лъже през цялото време.

— Лъжата невинаги е доказателство за вина — каза Поаро.

— Зная, мосю Поаро. Това се отнася до лъжеца по рождение, фактически тя се оказа такава. Винаги казва това, което ще прозвучи най-добре. Но все пак доста голям риск поема, като крие подобни неща.

— Не е допускала, че се интересувате от минали престъпления — каза госпожа Оливър.

— Още една причина да не се укрива тази информация. Смъртта трябва да е била приписана на нещастен случай, така че не е имала от какво да се бои — освен ако е виновна.

— Освен ако е виновна за смъртния случай в Девъншир, да — каза Поаро.

Батъл се извърна към него.

— Да, разбира се. Дори тази случайна смърт да се окаже не толкова случайна, от това не следва, че тя е убила Шейтана. Но тези случаи също са убийства. Желанието ми е престъпниците да не остават ненаказани.

— Шейтана мислеше другояче — обади се детективът.

— В случая с Робъртс — да. Остава да видим дали е така и при госпожица Мередит. Утре заминавам за Девън.

— Знаете ли къде трябва да отидете? — попита Ариадни Оливър. — Не исках да разпитвам Рода за повече подробности.

— Правилно сте постъпили. Едва ли ще имам проблеми. Сигурно е имало следствие, от което ще е останал протокол. Това е нормална полицейска практика. Утре сутринта ще разполагам с всички данни.

— Ами майор Деспард? — попита госпожа Оливър.

— Открихте ли нещо за него?

— Чаках сведенията от полковник Рейс. Разбира се, наредих да го следят. Има нещо интересно за него — отишъл при госпожица Мередит в Уолингфърд. А нали си спомняте думите му от снощи — че я виждал за пръв път у Шейтана?

— Тя е с хубава външност — отбеляза Поаро.

Батъл се засмя.

— Да, сигурно това е причината. Между другото Деспард не се е оставил ей така, ами е потърсил услугите на адвокат. Сигурно очаква

неприятности.

— Предвидлив човек — каза детективът. — Подготвя се за всеки случай.

— И следователно няма да хукне да забива нож, без да се замисли — въздъхна комисарят.

— Така е, освен ако не е имал друг избор — каза Поаро. — Не забравяйте, че може да действа светкавично.

Батъл го изглежда.

— А сега, мосю Поаро, какво става с вашите карти? Май още не сте ги свалили на масата.

Детективът се усмихна.

— О, не държа кой знае какви карти. Да не мислите, че крия факти от вас? Не е така. Не съм се добрал до почти нищо. Говорих с доктор Робъртс, с госпожа Лоримър, с майор Деспард (още не съм говорил с госпожица Мередит) — и какво узнах? Това, че доктор Робъртс е много наблюдателен, че госпожа Лоримър от друга страна притежава отлична способност да се концентрира, но иначе е почти сляпа за останалите неща около нея. Но пък обича цветя. А Деспард забелязва само неща, които са му приятни — килими, спортни и ловни трофеи. Той не притежава това, което наричам външно зрение (да забеляваш нещата около себе си, което е характерно за наблюдателните личности), нито пък вътрешно зрение — способността да се концентрираш върху едно нещо. Зрението му, така да се каже, е ограничено по силата на собствената му воля — той забелязва само това, което съответства на неговата душевна и умствена нагласа.

— Това значи наричате факти, така ли? — попита учудено комисарят.

— Наистина са факти, макар и дребни може би.

— Ами госпожица Мередит?

— Оставих я за края. Но и нея ще разпитам какво си спомня от стаята.

— Това е стар подход — замислено изрече Батъл. — Чисто психологически. Ами ако ви заблуждават умишлено?

Поаро усмихнато поклати глава.

— Не, това би било невъзможно. Независимо дали се опитват да ме заблудят или да ми помогнат, те задължително се разкриват пред

мен.

— Сигурно имате право — замислено каза Батъл. — Само че аз не мога да работя така.

Поаро каза, все още с усмивка на уста:

— Струва ми се, че в сравнение с вас и госпожа Оливър — дори и с полковник Рейс, — аз съм направил твърде малко. Картите, които свалям на масата, са доста скромни.

Батъл примигна няколко пъти.

— Що се отнася до това, моєю Поаро, двойката от козове е наистина скромна карта, но може спокойно да вземе, което и да е от трите аса. Независимо от всичко ще ви помоля да свършите малко работа от по-практическо естество.

— И тя е?

— Искам да разпитате вдовицата на професор Лъксмор.

— А защо вие не го направите?

— Защото, както току-що казах, утре заминавам за Девъншир.

— Защо не го направите вие? — отново попита Поаро.

— Не се примирявате лесно, нали? Е, да ви кажа право, струва ми се, че вие ще измъкнете от нея повече, отколкото аз.

— Защото моите методи са по-малко ортодоксални ли?

— Може да се каже и така — ухили се Батъл. — От инспектор Джап зная, че не обичате лесните решения.

— Като покойния Шейтана?

— А мислите ли, че той би могъл да измъкне нещо от нея?

Детективът изрече натъртено:

— Според мен той отдавна е успял да го направи!

— Защо мислите така? — остро попита Батъл.

— Една случайна забележка на майор Деспард.

— Значи се е издал, така ли? Доста необичайно за него.

— О, драги ми приятелю, невъзможно е човек да не се издаде — освен ако не мълчи като риба! Думите са най-коварният издайник.

— Дори и ако човек лъже? — попита госпожа Оливър.

— Да, мадам, защото веднага става ясно, че изричате определена лъжа.

— Карате ме да се чувствам неловко — каза госпожа Оливър и стана.

Комисарят я придружи до вратата и стисна ръката ѝ.

— Вие бяхте ненадмината, госпожо Оливър — каза той. — По-добър детектив сте от онзи ваш върлинест лапландец.

— Финландец — поправи го тя. — Той си е истински идиот, но хората го харесват. Довиждане.

— Аз също трябва да вървя — каза Поаро.

Батъл записа един адрес на листче хартия и го пхна в ръката му.

— Ето. Заемете се с нея.

Поаро се усмихна.

— И какво очаквате да разбере?

— Истината за смъртта на професор Лъксмор.

— Mon cher Батъл! Нима някой знае истината за нещо?

— Аз заминавам за Девъншир — изрече комисарят решително.

Детективът само измърмори:

— Странно, много странно.

[1] Истински господар (англо-индийски) — Б.пр. ↑

ДВАЙСЕТА ГЛАВА

ПОКАЗАНИЯТА НА ГОСПОЖА ЛЪКСМОР

Една прислужница отвори вратата на жилището на госпожа Лъксмор в Саут Кенсингтън и изгледа Поаро с подчертано неодобрение. Явно не гореше от желание да го допусне вътре.

Без да се притеснява от това, той ѝ подаде визитната си картичка.

— Предайте я на господарката си. Мисля, че ще поиска да ме види.

Картичката, която връчи, беше от по-специалните. В единия ѝ ъгъл беше изписано „Частен детектив“. Беше я поръчал, за да улесни контактите си с представителките на нежния пол. Почти всяка жена, независимо дали е изпълнена със съзнание за невинност или вина, гореше от желание да зърне частен детектив и да разбере какво иска.

Изоставен позорно на прага, Поаро се зае да оглежда чукалото, чието състояние го изпълваше с отвращение. „А! Исква малко икономия и вълнен парцал“ — измърмори той под носа си.

Прислужницата се завърна, дишайки тежко, и го покани да влезе.

Влязоха в стая на първия етаж — доста мрачна и с мирис на стари цветя и непочистени пепелници. В нея имаше множество копринени възглавници в екзотични разцветки, като всички се нуждаеха от незабавно изпиране. Стените бяха в изумруденозелено, а таванът — във фалшив меден оттенък.

До камината стоеше висока и доста привлекателна жена. Тя пристъпи напред и заговори с гърлен глас:

— Мосю Еркюл Поаро?

Той се поклони. Очевидната промяна в поведението му като че ли още повече се стараше да подчертае чужденеца у него. Движенията му можеха да се причислят определено към епохата на барока. Те, макар и съвсем леко, напомняха на покойния Шейтана.

— Какво ви води насам?

Поаро отново се поклони.

— Може ли да седна? Боя се, че ще ни е необходимо малко повече време...

Домакинята махна нетърпеливо към един стол, а самата тя се настани в края на дивана.

— Да? И?

— Аз, мадам, върша разследване, частно разследване, нали разбирате?

Колкото по-сложен бе подходът, толкова повече нарастваше нетърпението ѝ.

— Да, да?

— Разследвам смъртта на покойния професор Лъксмор.

Тя пое дълбоко въздух.

— Но защо? Какво имате предвид? Какво общо имате вие с това?

Той я изглежда внимателно, преди да продължи:

— Знаете ли, в момента се пише книга за живота на вашия прочут съпруг. Писателят, естествено, иска да борави само с точни факти. А що се отнася до смъртта на съпруга ви...

Тя веднага го прекъсна:

— Съпругът ми почина от треска край Амазонка.

Поаро се наведе напред. Бавно, много бавно започна да поклаща глава с едно подлудяващо монотонно движение.

— Но, мадам, мадам... — възпротиви се.

— Но аз зная! Бях там през цялото време.

— Но да, естествено, били сте там. Точно така, моята информация го потвърждава.

Тя извика:

— Каква информация?

Без да отделя поглед от нея, Поаро изрече:

— Информацията, която ми даде покойният господин Шейтана.

Тя се сви, сякаш я удари камшик.

— Шейтана? — прошепна тя.

— Един човек, който знаеше неимоверно много. Забележителен човек. Бяха му известни много тайни.

— Навярно е било така — прошепна тя и облиза пресъхналите си устни.

— Например той знаеше, че съпругът ви не е починал от треска.

Тя се втренчи в него с обезумял и отчаян поглед. Поаро се облегна, наблюдавайки ефекта от думите си. Тя положи усилия да се овладее.

— Не зная... Не зная какво имате предвид — отговорът ѝ прозвуча твърде неубедително.

— Мадам — каза Поаро с усмивка, — ще се разкрия пред вас. Ще сложа картите си на масата. Съпругът ви не е починал от треска, а от куршум!

— О! — извика тя.

Закри лицето си с ръце и започна да се поклаща. Мъката ѝ беше ужасна, ала някъде дълбоко в себе си тя като че ли изпитваше удоволствие от това чувство. Поаро беше почти убеден в това.

— Така че — делово изрече той — можете спокойно да ми разкажете цялата история.

Жената свали ръце от лицето си и каза:

— Съвсем не е така, както си мислите.

Поаро отново се наведе напред.

— Разбрахте ме погрешно, напълно погрешно. Зная много добре, че не вие сте го застреляли, а майор Деспард. Но заради вас.

— Не зная. О, не зная. Предполагам, че е така. Беше прекалено ужасно. Аз съм жертва на злата съдба.

— Колко сте права — извика Поаро. — Нима не съм бил чест свидетел на подобни драми? Има такива жени — където и да отидат, бедите ги следват по петите. Но вината не е тяхна. Тези неща се случват въпреки тях самите.

Госпожа Лъксмор дълбоко пое дъх.

— Вие ме разбирате. Виждам, че ме разбирате. Всичко стана толкова естествено.

— Заминахте заедно във вътрешността, нали?

— Да. Съпругът ми пишеше книга за някакви редки растения. Майор Деспард ни беше препоръчан като човек, който познава условията и който ще организира експедицията. Съпругът ми много го хареса и ние тръгнахме.

Настъпи пауза. Поаро почака малко, а след това каза тихо, сякаш само на себе си:

— Да, човек може да си го представи. Виещата се река, тропическата нощ, жуженето на насекоми, силния мъж с войнишка

осанка, красивата жена...

Тя въздъхна.

— Съпругът ми, разбира се, беше доста по-възрастен от мен. Омъжих се, а бях почти дете и не знаех какво върша...

Детективът тъжно поклати глава.

— Зная, зная. Нима това не се случва често?

— Никой от нас не искаше да признае чувството, появило се между нас — продължи жената. — Джон Деспард никога не говори по този повод. Той беше олицетворение на честта.

— Но една жена винаги усеща — подсказа й Поаро.

— Колко сте прав... Да, една жена винаги усеща... Но никога не му показвах, че зная. До края един за друг си останахме майор Деспард и госпожа Лъксмор... И двамата бяхме решени да играем играта.

Тя замълча, възхитена от тази благородна проява.

— Така е — промърмори Поаро. — Играта трябва да се играе. Както един ваш поет е казал по прекрасен начин: „Не бих обичал те, любима, толкоз, ако не любех крикета аз повече от всичко.“

— Честта — поправи го тя, като леко смръщи чело.

— О, да, разбира се, честта. „Ако не любех честта аз повече от всичко.“

— Тези думи като че ли са написани за нас — промълви госпожа Лъксмор. — Независимо от цената ние бяхме твърдо решени никога да не произнесем фаталните слова. И тогава...

— И тогава? — подсказа детективът.

— Онази кошмарна нощ — изрече госпожа Лъксмор и потръпна.

— Да?

— Сигурно се бяха карали — имам предвид Джон и Тимъти. Излязох от палатката си... Излязох от палатката си...

— Да, да?

Тъмните й очи бяха широко отворени. Тя като че ли отново виждаше сцената пред себе си.

— Излязох от палатката си — повтори. — Джон и Тимъти бяха... О! — потрепери. — Не мога да си спомня точно. Застанах между тях... и казах: „Не, не! Не е вярно!“ Тимъти не искаше да ме чуе. Той заплашваше Джон. Джон трябваше да стреля — при самозащита. А! — Тя нададе вик и зарови лице в шепите си. — Беше мъртъв, загина на място от куршум в сърцето.

— Било е ужасно за вас, мадам.

— Никога няма да го забравя. Джон прояви благородство, той искаше да признае всичко. Аз отказах да слушам каквото и да е по тази тема. Спорихме цяла нощ. „Заради мен“ — повтарях през цялото време аз. Най-сетне го разбра — естествено, той не можеше да ми причини болка. Щеше да се вдигне и ужасен шум, помислете само за вестниците. Двама мъже и една жена в джунглата. Първични страсти. Представих всичко това на Джон и накрая той прие. Никой не ни беше чул. В момента Тимъти имаше пристъп на треска и казахме, че е починал от това. Погребахме го край Амазонка. — От устните ѝ се отрони дълбока въздишка и цялото ѝ тяло се разтрепери. — А после — назад към цивилизацията, за да се разделим навеки.

— Необходимо ли беше, мадам?

— Да, да. Мъртвият Тимъти беше между нас, също както и живият Тимъти, дори беше по-лошо. Сбогувахме се — завинаги. Понякога се случва да срещам Джон Деспард у други хора. Усмиваме се, разговаряме любезно — никой не би допуснал, че някога между нас е имало нещо. Но в очите му виждам, както и той в моите, че никога няма да забравим...

Настъпи продължителна пауза. Поаро уважи спуснатата завеса и не наруши тишината.

Госпожа Лъксмор извади малка дамска чантичка и напудри носа си — така магията бе нарушена.

— Каква трагедия — каза Поаро.

— Разбирате, мосю Поаро — изрече тя, — че истината не бива да излиза на бял свят.

— Би се оказало болезнено...

— Би се оказало невъзможно. Този приятел, този писател — той навярно няма да поиска да очерни живота на една напълно невинна жена?

— Или пък да окачи на въжето един напълно невинен мъж? — промърмори детективът.

— И вие ли така мислите? Радвам се. Той няма вина. Престъпление от страст не може да се нарече истинско престъпление. Освен това беше при самозащита. Той трябваше да стреля. Значи наистина разбирате, мосю Поаро, че светът трябва да продължи да живее с тази мисъл — Тимъти е починал от треска.

Той измърмори:

— Понякога писателите са учудващо коравосърдечни.

— Нима приятелят ви е женомразец? Искате да ни накарате да страдаме? Но вие не бива да позволявате това. Аз няма да го позволя. Ако е необходимо, ще поема вината върху себе си. Ще кажа, че аз съм застреляла Тимъти.

Още преди последните си думи тя беше вече на крака, отметнала глава назад. Поаро също се изправи.

— Мадам — каза той, докато стискаше ръката ѝ, — не е необходима такава героична саможертва. Ще направя всичко възможно никой да не узнае истинските факти.

На лицето ѝ се прокрадна чаровна усмивка. Тя леко повдигна ръка, така че Поаро бе принуден да я целуне.

— Една нещастница ви благодари, мис Поаро — изрече тя.

Това бяха последните думи на една низвергната кралица към нейния любим придворен, които несъмнено оповестяваха края на сцената. В унисон с посланието Поаро побърза да напусне тази обител.

Когато се озова на улицата, пое дълбоко глътка свеж въздух.

ДВАЙСЕТ И ПЪРВА ГЛАВА

МАЙОР ДЕСПАРД

— *Quelle femme* — промърмори Еркюл Поаро. — *Se pauvre Despard! Ce qu'il a du souffrir. Quel voyage épouvantable*^[1]!

Внезапно избухна в смях.

Намираше се на Бромптън Роуд. Спря се, извади часовника си и пресметна нещо.

„Ами да, имам време. Във всеки случай малко чакане няма да му навреди, което означава, че мога да се заема с другия въпрос. Как пееше моят стар приятел от английската полиция преди — колко години? — преди четирийсет години? Бучка захар за птиченцето...“

Тананикайки си тази отдавна забравена мелодийка, Поаро влезе в един скъп магазин, посветен главно на дрехи и предмети за разкрояване на дами, и се отправи към щанда за чорапи.

Като подбра една симпатична и не толкова високомерна госпожица, той оповести желанието си.

— Копринени чорапи? О, да, имаме отлична колекция. Гарантирана чиста коприна.

Детективът ги отхвърли с жест и отново се впусна в обяснения.

— Френски копринени чорапи? Нали знаете, че са по-скъпи заради митото?

Веднага се появи купчина нови кутии.

— Чудесно, мадмоазел, само че аз имах предвид нещо по-фино.

— Мрежата им е номер сто. Разбира се, имаме и с още по-фина мрежа, но се боя, че един чифт струва трийсет и пет шилинга. И никак не са трайни. Просто са като паяжина.

— *C'est ça. C'est ça, exactement*^[2].

Този път младата продавачка се забави малко повече. Най-сетне се завърна и каза:

— Страхувам се, че в действителност са по трийсет и седем шилинга за чифт. Но пък са красиви, нали?

Тя внимателно ги извади от прозрачния плик — чорапите наистина приличаха на фина паяжина.

— Enfin — точно това исках!

— Прекрасни са, нали? Колко чифта, сър?

— Искам... момент да помисля... деветнайсет.

Девойката едва не се строполи зад щанда, като се задържа изправена единствено благодарение на продължителното обучение да се отнася любезно с клиентите.

— За две дузини правим намаление — изрече тя едва чуто.

— Не, искам деветнайсет чифта. И бих желал леко да се различават по цвят.

Тя послушно ги подреди, опакова ги и приготви сметката.

Щом Поаро си тръгна, другото момиче зад щанда каза:

— Коя ли е щастливката? Сигурно е някой стар мръсник. Е, поне тя скубе както му се полага. Божичко, чорапи по трийсет и седем шилинга!

Без да съзнава колко бе паднал в очите на младите продавачки, Поаро крачеше към дома си.

Половин час след като се прибра, на вратата се позвъни. Няколко минути по-късно в стаята влезе майор Деспард. Беше очевидно, че трудно сдържа гнева си.

— Защо, по дяволите, сте ходили при госпожа Лъксмор? — попита гой.

Поаро се усмихна.

— Виждате ли, прииска ми се да узная истината около смъртта на професор Лъксмор.

— Истината? Да не би да мислите, че тази жена е способна да ви каже истината за каквото и да било? — ядосано попита Деспард.

— Ех, bien, не отричам, че подобна мисъл наистина ми мина през ума — отвърна детективът.

— Дано да е така. Тази жена не е с всичкия си.

— Не сте прав. Тя просто е една романтичка — възрази Поаро.

— Романтичка! Тя е една долна лъжкиня. Понякога ми се струва, че сама си вярва на лъжите.

— Твърде е възможно.

— Ужасна жена. Беше истински ад с нея там.

— На това също мога да повярвам.

Деспард се тръшна на един стол.

— Слушайте, мосю Поаро, сега ще чуете истината.

— Искате да кажете, че ще науча вашата версия на тази история?

— Моята версия — това е истината.

Детективът замълча.

— Отлично съзнавам, че едва ли мога да си припиша някакви заслуги по този начин, но ще кажа истината, защото това с единственото, което може да се направи на този етап. А дали ще ми повярвате или не — това си е ваша работа. Не разполагам с никакви доказателства, които да подкрепят думите ми.

Той помълча около минута, а след това продължи:

— Аз организирах пътуването на семейство Лъксмор. Той беше възрастен симпатяга, малко луд на тема лишеи, растения и други подобни. Тя... ъ-ъ-ъ... но вие вече я видяхте сам. Пътуването беше кошмарно. Никак не ми пука за жената, дори малко ми беше неприятна. Беше от жените, които винаги ме карат да се притеснявам. Първите две седмици минаха добре. След това всички прекарахме треска. С нея се отървахме леко, но старият Лъксмор доста позагази. Една нощ — сега слушайте внимателно — седях пред палатката. Изведнъж видях Лъксмор да върви към храсталаците край реката. Беше изпаднал в делириум и не знаеше какво върши. Още миг и щеше да падне в реката, а паднеше ли там, с него беше свършено. Няма спасение. Нямах време да хукна към него — оставаше само едно. Както обикновено, пушката ми беше до мен. Грабнах я. Стрелям доста точно и бях сигурен, че ще мога да го сваля на земята с изстрел в крака. И тогава, точно когато натисках спусъка, тази идиотка се хвърли отнякъде върху мен и закрещя: „Не стреляй! За бога, не стреляй!“ Бутна ме леко по ръката в момента на изстрела, но това беше достатъчно, за да го улуча в гърба и да го оставя на място! Уверявам ви, че беше ужасно. А тази кошмарна жена още не беше разбрала какво направи. Вместо да осъзнае, че е отговорна за смъртта на съпруга си, тя непоколебимо вярваше, че съм го застрелял съвсем хладнокръвно заради любовта си към нея, моля ви! Последва ужасна сцена — тя настояваше да кажем, че е починал от треска. Съжалих я, особено като видях, че не разбира какво е направила. Но ако истината излезеше наяве, щеше да ѝ се наложи да го разбере! А после и непоклатимата ѝ увереност, че съм бил влюбен в нея до полуда, ме

поразмекна. Щеше да настане пълна бъркотия, ако тръгнеше да обяснява за случилото се. Накрая, отчасти и заради малко спокойствие, се съгласих с нея. В края на краищата нямаше голямо значение — треска или злополука. А и не исках да ѝ причиня куп неприятности, независимо че беше пълна глупачка. На другия ден оповестих, че професорът е починал от треска, и го погребяхме. Носачите разбраха всичко, но ми бяха верни и знаех, че при нужда щяха да потвърдят думите ми. Погребяхме стария Лъксмор и се върнахме в цивилизования свят. Оттогава се старая да не попадам на тази жена. — Той замълча, а после добави тихо: — Това е моята история, мосю Поаро.

— Значи тази злополука е имал предвид господин Шейтана онази вечер, или поне вие така сте помислили? — попита детективът.

Деспард кимна.

— Сигурно я е научил от госпожа Лъксмор. Не е трудно да се изкопчи нещо от нея, а тази история сигурно му се е сторила забавна.

— Тази история е можело да се окаже опасна за вас — в ръцете на човек като Шейтана.

Деспард сви рамене.

— Не се страхувах от него.

Поаро не отвърна нищо.

Майорът тихо се обади отново:

— И за това мога да ви дам само моята дума. Предполагам спокойно може да се каже, че съм имал мотив да убия Шейтана. Е, сега, когато истината е наяве, решението да я приемете или не зависи от вас.

Поаро вдигна ръка.

— Приемам я, майор Деспард. У мен няма съмнение, че случилото се в Южна Америка е станало точно така, както го описяхте вие.

Лицето на Деспард просветна.

— Благодаря — лаконично отвърна той.

После здраво стисна ръката на Поаро.

[1] Каква жена. Бедният Деспард! Колко е страдал! Какво ужасно пътешествие! (фр) — Б.пр. ↑

[2] Това е, точно това е. (фр.) — Б.пр. ↑

ДВАЙСЕТ И ВТОРА ГЛАВА

ДОКАЗАТЕЛСТВО ОТ КОУМЕЙКЪР

Комисарят се намирал в полицейския участък в Коумейкър.

Инспектор Харпър, малко позачервен, казваше със своя бавен и приятен девънширски акцент:

— Така беше, сър. Нямахте нищо подозрително. И докторът не каза нищо. Че и кой ще заподозре нещо? А и защо?

— Просто ми повторете отново фактите около двете шишета. Искам да ми стане ясно.

— Сироп от смокини — от това е било шишето. Изглежда го е пиела редовно. Другото шише е било с боя за шапки, което тя, или по-скоро младото момиче, нейната компаньонка, е използвала. Освежавала е една градинска шапка. Имало още доста боя, когато шишето се счупило и тогава самата госпожа Бенсън казала: „Сложи го в онова старо шише от смокиновия сироп.“ Това е ясно, защото го е чула прислугата. Младото момиче, госпожица Мередит, както и двете прислужнички — и трите го казват. Пресипали боята в шишето от смокинов сироп и сложили шишето на най-горната поставка в банята, където имало и други неща.

— Но не са го надписали?

— Не. Проява на невнимание, разбира се, така каза следователят.

— Продължавайте.

— В онази вечер покойната отишла в банята, взела шишето от смокинов сироп, напълнила си чашата и я изпила. Разбрала какво е направила и веднага повикали лекар. Той обаче бил при друг пациент и минало известно време, преди да дойде. Направили каквото трябва, но тя починала.

— И самата тя ли е мислела, че е случайност?

— О, да — всички мислели така. Ясно е, че някак си шишетата се разместили. Казаха, че може и прислужницата да го е направила, когато е бърсала прах, макар тя да се кълне, че не е.

Комисарят Батъл мълчеше и мислеше. Толкова лесна работа. Вземаш едно шише от горната поставка и го слагаш на мястото на друго. Изключително трудно е да се докаже кой може да го е извършил. Навярно се е пипало с ръкавици, а и без това последните отпечатащи щяха да бъдат от пръстите на жертвата. Да, толкова лесно, толкова просто. Но независимо от това — убийство! Идеалното престъпление. Но защо? Този въпрос оставаше без отговор — защо?

— Тази млада компаньонка, тази госпожица Мередит, тя наследи ли някакви пари от госпожа Бенсън? — попита той.

Инспектор Харпър поклати глава.

— Не. Нямамо е и шест седмици от идването ѝ. Доколкото зная, работата не беше от най-приятните. По принцип младите момичета не се задържаха там за дълго.

Батъл все още беше озадачен. Младите момичета не се задържали. Явно тази жена не е била лесна. Но ако Ан Мередит не се е чувствала добре там, тя е можела да напусне, както са правели нейните предшественички. Не е имало нужда да се убива, освен ако не става дума за някаква налудничава жажда за мъст. Той поклати глава. Предположението му се стори невероятно.

— Кой наследи парите на госпожа Бенсън?

— Не зная точно, сър. Сигурно племенници и племеннички. Но не са били много, особено като се разделят, а съм чувал, че главният ѝ приход бил от една рента.

Значи тук нямаше нищо. Но все пак госпожа Бенсън беше мъртва. А Ан Мередит не му каза, че е била в Коумейкър.

В цялата тази история имаше страшно много бели петна.

Той направи още проучвания. Докторът беше категоричен — нямамо причина да се мисли за друго, освен за нещастен случай. Госпожица... не си спомнял името ѝ, иначе симпатично момиче, била много разтревожена. След него беше викарият. Той си спомни последната компаньонка на госпожа Бенсън — симпатично и скромно момиче. Винаги идвала на църква с господарката си. Госпожа Бенсън била малко трудна, дори направо доста строга към младите хора. Била малко от твърдите християнки.

Батъл опита и с още няколко души, но не научи нищо съществено. Почти никой не си спомняше за Ан Мередит. Беше живяла сред тези хора само няколко седмици и това е всичко — а

личността ѝ не се отличавахе с нещо особено, което да остави трайни спомени. Общото описание за нея бе това — едно симпатично момиче.

Докато за госпожа Бенсън нещата се очертаваха доста по-ясно. Самомнителна гренадирка със собствено чувство за справедливост, която се държала строго с компаньонките си и често сменяла прислугата. Определено несимпатична жена, но това бе всичко.

Независимо от това комисарят си тръгна от Девъншир с твърдото впечатление, че по силата на някаква неизвестна причина Ан Мередит умишлено бе причинила смъртта на своята работодателка.

ДВАЙСЕТ И ТРЕТА ГЛАВА

ДОКАЗАТЕЛСТВОТО НА КОПРИНЕНИТЕ ЧОРАПИ

Докато влакът на комисаря Батъл се носеше на изток през Анелия, Ан Мередит и Рода Доус се намираха в дневната на Еркюл Поаро.

Ан не беше склонна да се отзове на поканата, пристигнала със сутрешната поща, но в крайна сметка надделя мнението на Рода.

„Ан, ти си страхливка, да, страхливка. Няма смисъл като щраус да заравяш главата си в пясъка. Станало е убийство и ти си една от заподозрените, навярно тази, която е най-малко вероятна...“

„Това е най-лошото — бе казала Ан с чувство за хумор. — Обикновено най-малко вероятните се оказват извършителите.“

„Така е, ти си такава — бе продължила Рода, без да обръща внимание на прекъсването. — И няма смисъл да си вириш носа, сякаш убийството мирише на лошо и няма нищо общо с теб.“

„Наистина няма нищо общо с мен — не бе отстъпила приятелката ѝ. — Имам предвид, че бих отговорила на всякакви въпроси на полицията, но този човек, този Еркюл Поаро, той не е от тях.“

„И какво ще си помисли той, ако се опиташ да се измъкнеш? Ще си помисли, че няма начин да не си виновна.“

„Съвсем не съм виновна“ — хладно бе отвърнала Ан.

„Мила, зная го. Ти не би могла да убиеш човек дори и да се опиташ. Ала тези ужасни и подозрителни чужденци не го знаят. Смятам, че трябва съвсем културно да го посетим. Иначе може да довгаса тук и да се опита да измъкне нещо от прислугата.“

„Но ние нямаме прислуга.“

„Но си имаме майка Астуел, а когато се разприказва, стига за няколко души! Хайде, Ан, да вървим. Ще бъде даже и малко забавно.“

„Нямам представа защо иска да ме види“ — бе казала Ан.

„Ами за да се пише по-бърз от полицията, разбира се — нетърпеливо бе изрекла Рода. — Всички аматьори са такива. Искат да изкарат Скотланд Ярд пълен с униформени глупаци.“

„Смяташ ли, че този Поаро е умен?“

„Не ми изглежда да е някой Шерлок Холмс — бе отвърнала Рода. — Навремето сигурно го е бивало, но сега едва ли е съвсем в ред. Трябва да е поне на шейсет. О, Ан, хайде да вървим при този старчок. Може да ни разкаже някакви ужасии за останалите.“

„Добре — бе отвърнала Ан, добавяйки: — Ти май наистина се забавляваш, Рода.“

„Сигурно защото не съм замесена — бе казала тя. — Колко глупаво от твоя страна, Ан, да не погледнеш точно когато е трябвало. Само да беше го направила, тогава щеше да си живееш царски до края на живота си от изнудвачество!“

И така часът беше около три същия следобед; двете девойки седяха в спретнатата стая на Поаро и отпиваха боровинков сироп (какъвто всъщност страшно ненавиждаха, но възпитанието не им позволяваше да откажат) от старомодни чаши.

— Изключително любезно от ваша страна да приемете поканата ми, мадмоазел — казваше детективът.

— Готова съм да ви помогна с каквото мога — измърмори Ан.

— Става въпрос за добра памет.

— Памет?

— Да, вече поставих тези въпроси на госпожа Лоримър, доктор Робъртс и майор Деспард. Ала уви, нито един от тях не отговори така, както се надявах.

Тя продължи да го гледа изпитателно.

— Искам от вас, мадмоазел, да се върнете назад към онази вечер в гостната на господин Шейтана.

По лицето на Ан премина сянка. Никога ли нямате да се отърве от този кошмар?

Поаро забеляза изражението ѝ.

— *C'est penible, n'est ce pas*^[1]? Това е съвсем естествено. Едно младо момиче като вас да се докосне до такъв ужас за пръв път. Навярно никога преди не сте виждали убийство.

Рода леко размърда крака, явно изпитвайки някакво неудобство.

— Е? — попита Ан.

— Просто ви моля да си спомните и да ми кажете какво имаше в стаята?

Тя го изгледа подозрително.

— Не ви разбирам.

— О, да. Столове, маси, украшения, тапети, пердета. Видели сте всичко. Не можете ли да ми го опишете?

— А, разбирам — изрече колебливо Ан, като се намръщи леко.

— Не е лесно. Всъщност като че ли не си спомням. Не мога да ви кажа какви бяха тапетите. Стените май бяха боядисани. На пода имаше килими. Имаше и пиано. — Тя тръсна глава. — Не мога да си спомня нищо повече.

— Просто трябва да се понапрегнете малко, мадамazel. Не може да не си спомняте някой предмет, някое украшение или нещо подобно.

— Спомням си един шкаф с египетски бижута — бавно каза Ан.

— До прозореца.

— О, да, срещу масичката, където беше кинжалът.

Ан го изгледа.

— Изобщо не разбрах на коя масичка е бил.

„Pas si bete^[2] — промърмори на себе си Поаро. — Но и Еркюл Поаро не е вчерашен! Ако ме познаваше поне малко, щеше да разбере, че аз не поставям толкова грубо скалпени капани!“

А на глас изрече по-силно:

— Казвате шкаф с бижута от Египет, така ли?

Ан отговори с малко повече ентусиазъм:

— Да, сред тях имаше някои наистина прекрасни неща. Сини и червени. Емайл. Един-два чудесни пръстена. И бръмбари, но аз не ги харесвам много като бижута.

— Господин Шейтана беше голям колекционер — каза Поаро.

— Да, сигурно е така — съгласи се Ан. — Стаята беше пълна с какво ли не. Човек просто не можеше да разгледа всичко.

— Значи не можете да назовете нещо, което е привлякло вниманието ви?

Тя се усмихна леко и отвърна:

— Една ваза с хризантеми, чиято вода отдавна е трябвало да бъде сменена.

— А, да, прислужниците често са немарливи към такива неща.

Поаро замълча за известно време. Ан каза смирено:

— Боя се, че не съм забелязала това, което очаквате от мен.

Той се усмихна любезно.

— Няма значение, дете мое. Шансът наистина беше малък. Кажете ми, виждали ли сте се скоро с добрия майор Деспард?

Той забеляза лекото порозовяване върху лицето на Ан. Тя отговори:

— Той обеща да ни навести скоро пак.

Рода бурно се намеси:

— Не го е направил той! С Ан сме сигурни в това.

Поаро примигна няколко пъти срещу двете си посетителки.

— Какво щастие да убедиш две прекрасни девойки в своята невинност.

„О, боже! — помисли си Рода. — Сега ще започне с френските си маниери, които толкова ме притесняват.“

Тя стана и започна да разглежда гравюрите по стените.

— Страшно са хубави — каза.

— Да, не са лоши — отвърна Поаро.

Той се поколеба, гледайки към Ан.

— Мадмоазел — най-сетне проговори. — Чудя се дали да ви помоля за една голяма услуга. О, няма нищо общо с убийството. Въпросът е съвсем личен.

Ан леко се изненада. Поаро продължи да говори, като в гласа му се долавяше известно притеснение.

— Наближава Коледа, нали разбирате? Трябва да купя подаръци за много мои племенници, а не е лесно да разбереш какво харесват днешните млади момичета. Моите вкусове, уви, са малко старомодни.

— Да? — любезно попита тя.

— Да кажем копринени чорапи — копринените чорапи хубав подарък ли са?

— Но да, разбира се. Винаги е хубаво да ти подарят чорапи.

— О, вие ме успокоихте. А сега молбата ми — купих чорапи в различни цветове, около петнайсет или шестнайсет чифта. Ще бъдете ли така добра да ги прегледате и да отделите половин дузина от най-хубавите според вас?

— Разбира се — каза Ан и се изправи.

Поаро я отведе към една маса встрани, която, ако девойката познаваше по-добре домакина, странно контрастираше с пословичната

спретнатост и чувството му за ред. Върху масата имаше купчина чорапи, кожени ръкавици, календари и кутии с бонбони.

— Обичам да изпращам подаръците си малко по-рано — обясни той. — Ето, мадмоазел, чорапите са тук. Изберете ми, моля ви, шест чифта.

Той се обърна и пресрещна Рода, която идваше след него.

— А за вас, мадмоазел, имам нещо специално, което... Е, предполагам, че то няма да е толкова интересно за мадмоазел Мередит.

— Какво е то? — извика Рода.

Той понижи глас:

— Нож, мадмоазел, нож, с който веднъж дванайсет души намушкаха един човек. Получих го като сувенир от международната компания „Вагон Ли“.

— Ужасно! — изохка Ан.

— О! Искам да го видя! — извика Рода.

Поаро я поведе към съседната стая, продължавайки да говори:

— Получих го от международната компания „Вагон Ли“, защото...

Двамата преминаха оттатък.

Върнаха се след три минути. Ан се запъти насреща им.

— Мисля, че това са шестте най-хубави, мосю Поаро. Тези двата чифта са много хубав вечерен цвят, а по-светлите са подходящи за лятото.

— Mille remerciements, mademoiselle^[3].

Той им предложи още сироп, който те отказаха, и най-накрая ги проводи до вратата, като продължаваше да бърбори весело.

Когато си заминаха, той се върна в стаята и отиде право към разхвърляната маса. Чорапите все още бяха на купчина. Поаро отброи шестте подбрани чифта, а после продължи да брои останалите.

Беше купил деветнайсет чифта, а сега бяха само седемнайсет.

Той бавно поклати глава.

[1] Мъчително е, нали? (фр.) — Б.пр. ↑

[2] Не е глупава (фр.) — Б.пр. ↑

[3] Хиляди благодарности, госпожице (фр.) — Б.пр. ↑

ДВАЙСЕТ И ЧЕТВЪРТА ГЛАВА

ТРИМА ЗАПОДОЗРЕНИ ОТПАДАТ?

Още щом пристигна в Лондон, комисарят веднага се отправи към Поаро. Ан и Рода си бяха тръгнали преди повече от час.

Без много суетене Батъл разказа за резултата от проучванията си в Девъншир.

— Напипахме следа — каза той, — няма съмнение. Именно това е целял Шейтана, когато каза „нещастен случай в домашна обстановка“. Само че не мога да проумея мотива. Защо ще е искала да убива жената?

— Мисля, че тук мога да ви помогна, приятелю.

— Слушам ви, мосю Поаро.

— Днес следобед проведох малък експеримент. Поканих мадмоазел и нейната приятелка да ме посетят. Зададох им обичайните си въпроси какво е имало в стаята онази вечер.

Батъл го наблюдаваше с любопитство.

— Много държите на този въпрос.

— Да, намирам го за доста полезен, защото така научавам много неща. Мадмоазел Мередит беше изпълнена с доста силно подозрение. Това момиче явно е недоверчиво по природа. Затова доброто старо куче Еркюл Поаро прибегва до един от най-добрите си трикове. Той поставя съвсем аматьорски капан. Мадмоазел споменава за шкаф с бижута. Тогава я питам дали шкафът не е бил в другия край на стаята спрямо масичката с кинжала. Мадмоазел не пада в капана, а го отбягва доста умело. След това я обзема самодоволство и вниманието ѝ отслабва. Значи това била целта на поканата — да я накарат да признае, че е знаела къде е бил кинжалът и че го е забелязала! При мисълта, че е успяла да ме надхитри, настроението ѝ се повишава. И така, тя започва да говори съвсем спокойно за тези бижута, при това с много подробности. От стаята не си спомня нищо друго, освен ваза с хризантеми, чиято вода е трябвало да се подмени отдавна.

— Е, и? — не се стърпя Батъл.

— Е, ами това е много показателно. Да предположим, че не знаем нищо за това момиче. От думите ѝ можем да направим изводи за нейния характер. Тя забелязва цветята. Значи ли това, че ги обича? Не, защото не каза нито дума за голяма ваза с ранни лалета, които веднага биха привлекли погледа на истинския любител. Просто в нея се обажда платената компаньонка — девойката, чието задължение е било да налива прясна вода във вазите, като към тази черта можем да добавим и любовта ѝ към бижутата. Не намирате ли това за значимо?

— Аха — отвърна Батъл. — Започвам да разбирам накъде биете.

— Точно така. Както вече казах, аз поставям картите си на масата. Когато онзи ден ни разказвахте нейната история и госпожа Оливър направи своето изненадващо изявление, веднага се замислих за един важен проблем. Убийството не е било заради някакво благодетелстване, тъй като след това госпожица Мередит пак е трябвало да работи, за да се издържа. Защо тогава? Поразсъждавах малко над характера на госпожица Мередит — такъв, какъвто се забелязва на пръв поглед. Доста скромна девойка, бедна, но добре облечена, която обича хубавите неща... Характер по-скоро на крадец, отколкото на убиец. И веднага попитах дали госпожа Елдън е била спретната жена, на което вие ми отговорихте отрицателно.

Тогава си изградих хипотеза. Да предположим, че Ан Мередит е имала една слабост — да задига дребни неща от големите магазини. Да предположим, че бедна девойка като нея, която обича хубави неща, е откраднала един-два пъти от своята работодателка — например брошка, лира или две, гердан. А тъй като госпожа Елдън е била скарана с подредеността, навярно е отдала липсата именно на това, а не да заподозре кротката помощничка на майка си. А сега да си представим друга работодателка — жена, която би забелязала и която би обвинила Ан Мередит в кражба. Това вече е вероятен мотив за убийство. Както споменах онази вечер, Ан Мередит би извършила убийство само от страх. Тя знае, че работодателката ѝ ще може да докаже кражбата. Остава едно-единствено спасение — работодателката ѝ да умре. Тя подменя шишетата и госпожа Бенсън умира. Ироничното в случая е, че последната е била убедена в собствената си грешка и нито за миг не допуска, че уплашената девойка има пръст в цялата работа.

— Възможно е — каза комисарят. — Наистина е само хипотеза, но е възможно.

— Доста повече от възможно, приятелю — бих казал, че е вероятно. Днес поставих и още един капан — този път истински, обмислен внимателно — след като лъжливият постигна целта си. Ако това, което допускам, е вярно, то Ан Мередит никога, ама никога няма да устои на изкушението на едни скъпи чорапи! Помолих я да ми помогне, като се постарях да ѝ внуша, че не зная точния брой на чорапите. Излязох от стаята и я оставих сама — резултатът от което, приятелю, е, че вече имам седемнайсет вместо деветнайсет чифта чорапи и че два чифта трябва да са се озовали в чантата на Ан Мередит.

— Фют! — подсвирна комисарят Батъл. — Голям риск от нейна страна!

— Абсолютно никакъв. В какво според нея я подозирам аз? В убийство. Какъв риск има тогава, ако задигне един-два чифта копиринени чорапи? Аз не търся крадец. Освен това крадецът, или поточно клептоманът, винаги е убеден, че няма да го хванат.

Батъл кимна.

— Вярно е. Невероятна глупост. Веднъж стомничка за вода, два пъти... Между нас казано, смятам, че сме се добрали до истината. Ан Мередит е била хваната да краде. Тя е подменила шишетата. Знаем, че е убийство, но то не може да се докаже. Второто успешно престъпление. Първото на Робъртс, сега на Ан Мередит. Ами Шейтана? Тя ли го е убила?

Той помълча около минута, после тръсна глава.

— Като че ли не се получава — каза. — Тя не обича да рискува. Да подмени шишета — това да. Било е напълно безопасно, защото е можело да е извършено от друг! Разбира се, можело е да не стане — ако например госпожа Бенсън забележи, преди да пие, или пък не умре. Бих го нарекъл убийство с *надежда*, защото както е можело да стане, така е можело и да не стане. В действителност успява. Само че Шейтана е съвсем друга работа. При него имаме предумишлено и дръзко убийство.

Поаро кимна.

— Съгласен съм с вас. Двете убийства не си приличат.

Батъл потри носа си.

— Значи що се отнася до него, тя остава извън кръга на заподозрените. Тоест зачеркваме Робъртс и момичето. Ами Деспард? Научихте ли нещо от госпожа Лъксмор?

Поаро разказа за посещениято си при нея. Батъл се ухили.

— Познавам този тип жени. При тях човек не може да отдели спомените от измислиците им.

Детективът продължи. Разказа за Деспард и неговата история.

— Повярвахте ли му? — рязко попита комисарят.

— Да, повярвах му.

Батъл въздъхна.

— И аз му вярвам. Не прилича на човек, който би убил заради чужда жена. Пък и защо тя да не се разведе? Съдилищата са пълни, а и той не прави никаква кариера, че да се бои от последиците. Страхувам се, че нашият покоен Шейтана е ударил на камък тук. Убиец номер 3 всъщност не е бил убиец. — Той погледна към Поаро: — Значи остава...

— Госпожа Лоримър — допълни Поаро.

Телефонът извънтя. Той стана и вдигна слушалката.

Каза няколко думи, почака, после пак проговори. След това окачи слушалката и се върна при Батъл. Лицето му имаше мрачен израз.

— Обади се госпожа Лоримър — каза той. — Искане веднага да отиде при нея, незабавно.

Двамата с Батъл се спогледаха. Комисарят бавно поклати глава.

— Дали не греша? Очаквахте ли подобно нещо?

— Просто се питах — отвърна Поаро. — Това е всичко — просто се питах.

— По-добре вървете — каза Батъл. — Може пък най-сетне да се доберете до истината.

ДВАЙСЕТ И ПЕТА ГЛАВА

ГОСПОЖА ЛОРИМЪР ПРОГОВАРЯ

Денят беше сив и стаята на госпожа Лоримър имаше доста мрачен и безрадостен вид. Самата тя изглеждаше зле, както и значително по-състарена, отколкото по време на поел едното посещение на Поаро. Тя го поздрави с обичайната си усмивка.

— Много мило от ваша страна да дойдете така бързо, мосю Поаро. Зная, че сте зает човек.

— На вашите услуги, мадам — отвърна той с лек поклон.

Тя натисна звънеца до камината.

— Ще прием чай. Не зная на какво мнение сте, но според мен не е хубаво веднага да се впускаме в признания.

— Значи ще има признания, мадам?

Тя не отговори, защото точно в този момент прислужницата се отзова на позвъняването. След като момичето получи поръчката и излезе, госпожа Лоримър каза сухо:

— Навярно си спомняте думите си последния път тук — че ще дойдете, ако ви повикам. Подозирали сте причината, заради която бих ви повикала.

Тя замлъкна, защото прислужницата влезе с чая. Докато го разливаше, госпожа Лоримър поведе интелектуален разговор на светски теми.

Възползвайки се от една пауза, Поаро отбеляза:

— Научих, че сте пили чай заедно с госпожица Мередит онзи ден.

— Да. Виждали ли сте я скоро?

— Днес следобед.

— В Лондон ли е тя или вие сте ходили до Уолингфърд?

— С приятелката ѝ бяха много мили и ме посетиха у дома.

— Приятелката? Не я познавам.

Поаро каза с лека усмивка:

— Това убийство като че ли сближи хората. Вие пиете чай с мадмоазел Мередит. Майор Деспард също прави опити да се сближи с нея. Само доктор Робъртс като че ли страни от всички.

— Срегнах го на бридж онзи ден — каза тя. — Беше си все същият веселяк.

— Увлечен от бриджа както винаги?

— Да. И пак с неговите чудовищни наддавания, като твърде често успяваше да се измъкне. — Тя помълча за малко, а после каза: — Виждали ли сте наскоро комисаря Батъл?

— Беше при мен, когато телефонирахте.

Като закри лицето си с една ръка, тя каза:

— Напредва ли?

— Добрият комисар може да не е от бързите, но пък винаги стига до края, мадам.

— Не зная — каза тя, като устните ѝ се изкривиха в иронична усмивка. После продължи: — Той ми засвидетелства доста голямо внимание. Ровил се е в миналото чак до моминските ми години. Разпитвал е приятелите ми, говорил е с прислужниците — със сегашните и с някои предишни. Не зная какво се е опитал да открие, но съм сигурна, че не е успял. Можеше просто да приеме това, което му казах, защото е самата истина. Познавах Шейтана бегло. Срегнах го в Луксор, както вече казах, и познанството ни не се задълбочи. Това са фактите и комисарят едва ли ще може да открие нещо повече.

— Навярно не.

— А вие, мосю Поаро? Поразпитахте ли тук-там?

— За вас ли, мадам?

— Това имах предвид.

Дребният човечец бавно поклати глава.

— Нямаше смисъл.

— Какво точно искате да кажете, мосю Поаро?

— Ще бъда напълно откровен, мадам. Още от самото начало разбрах, че от четиримата в стаята на Шейтана онази вечер вие сте тази с най-хладния и логичен ум. Ако можех да заложа пари кой от четиримата би замислил убийство и би се измъкнал безнаказано, щях да избира вас.

Госпожа Лоримър повдигна вежди.

— Това за комплимент ли да го смятам? — сухо попита.

Поаро продължи, без да обръща внимание на думите ѝ:

— За да може едно престъпление да успее, обикновено е необходимо предварително да се обмислят всички подробности. Трябва да се вземат предвид всички възможности. Времето да се планира прецизно. Да се подбере най-подходящото място. Доктор Робъртс може самоуверено да претупа престъплението; майор Деспард навярно би бил твърде благоразумен, за да го извърши; госпожица Мередит може да загуби самообладание и да се издаде. Вие, мадам, не бихте направили нито едно от тези неща. Вие сте хладнокръвна и спокойна, притежавате достатъчно решителност, а можете да бъдете и обладана от някаква идея, за да отхвърлите благоразумието като пречка — вие не сте жена, която ще загуби самообладание.

Тя помълча известно време, а на устните ѝ се появи загадъчна усмивка. Най-сетне каза:

— Значи това е мнението ви за мен, мосю Поаро. Че аз съм жена, която може да извърши идеалното престъпление.

— Благодаря поне, че сте достатъчно любезна да не отхвърлите идеята.

— Намирам я за интересна. Значи според вас аз съм единственият човек, който би могъл да убие Шейтана, така ли?

Поаро изрече бавно:

— Само че има един проблем, мадам.

— Наистина ли? И кой е той?

— Навярно сте обърнали внимание на думите ми: „За да може едно престъпление да успее, обикновено е необходимо предварително да се обмислят всички подробности.“ Искам да помислите върху думата „обикновено“. Защото има и друг вид успешни престъпления. Не ви ли се е случвало да кажете изведнъж на някого: „Вземи камък и виж дали можеш да улучиш онова дърво“? И той бързо се подчинява, грабва камък, без да се замисля и учудващо често дървото е улучвано. Когато обаче се опита да повтори хвърлянето, вече не е толкова лесно, защото е започнал да мисли. „Толкова силно, не повече, малко надясно... малко наляво...“ Първият опит е бил почти несъзнателен — тялото се е подчинявало на мозъка също както и при едно животно. Eh bien, мадам, има такъв вид престъпление, извършено в момента, когато изневиделица изниква вдъхновение, някакъв гениален подтик те движи и не ти оставя време за размисъл. И именно на такова престъпление е

станал жертва господин Шейтана. Някаква внезапна необходимост, гениален подтик, светкавично действие. — Той поклати глава. — А това, мадам, съвсем не е престъпление, което бихте извършили вие. Ако вие бяхте убили Шейтана, това би било предумишлено и планирано убийство.

— Разбирам. — Ръката ѝ се люлееше, отблъсквайки горещината от огъня в камината. — Тъй като престъплението не е предумишлено, следователно не съм го извършила аз — така ли, мосю Поаро?

Той се поклони.

— Точно така, мадам.

— И все пак... — Тя се наведе напред и престана да движи ръката си. — Аз убих Шейтана, мосю Поаро...

ДВАЙСЕТ И ШЕСТА ГЛАВА

ИСТИНАТА

Настъпи много продължителна пауза.

В стаята притъмняваше. Пламъците в камината хвърляха отблясъци.

Госпожа Лоримър и Еркюл Поаро не се гледаха, а се взираха в огъня. Сякаш в тази стая времето беше спряло.

После Поаро въздъхна и се раздвижи.

— Значи така, през цялото време... А защо го убихте, мадам?

— Мисля, че знаете защо, мосю Поаро.

— Защото е знаел нещо за вас, нещо, което се е случило отдавна?

— Да.

— И това нещо е било... още една смърт, мадам?

Тя наведе глава.

Той каза загрижено:

— Защо ми го признахте? Какво ви накара да ме повикате днес?

— Самият вие ми казахте, че може да го направя някой ден.

— Да, така е, надявах се... Знаех, мадам, че единственият начин да се научи истината за вас е при положение, че вие сама го пожелаете. Ако бяхте решили да не говорите, сигурно нямаше да го направите, и тогава никога нямаше да се издадете. Но имаше известен шанс да пожелаете да проговорите.

Тя кимна.

— Умно от ваша страна да го предвидите — умората, самотата...
— Гласът ѝ затихна.

Поаро я изгледа с любопитство.

— Така ли стояха нещата при вас? Да, разбирам, че може...

— Сама, съвсем сама — каза госпожа Лоримър. — Никой не познава това, освен ако не е живял като мен — със съзнанието за това, което съм извършила.

Детективът изрече внимателно:

— Ще го сметнете ли за много нахално, мадам, ако ви изразя съчувствието си?

Тя леко наклони глава.

— Благодаря ви, мосю Поаро.

Настъпи нова пауза, след което той каза малко по-бодро:

— Трябва ли да разбирам, мадам, че сте възприели думите на Шейтана по време на вечерята като заплаха, насочена към вас?

Тя кимна.

— Веднага разбрах защо говори така — за да може един човек да го разбере. И този човек бях аз. Когато каза, че отровата е женско оръжие, той имаше предвид мен. Той знаеше. Веднъж вече се бях усъмнила. Тогава говореше за някакъв прочут процес и забелязах, че ме наблюдава. Погледът му казваше, че знае. Но, разбира се, онази вечер бях повече от сигурна.

— Бяхте сигурна и за бъдещите му намерения, така ли?

Госпожа Лоримър отговори сухо:

— Едва ли можеше да се сметне за случайност присъствието на комисаря, както и вашето. Предположих, че Шейтана възнамерява да демонстрира интелигентността си, като ви покаже, че е разкрил нещо, което никой до този момент не е подозирал.

— Кога решихте да действате, мадам?

Тя се поколеба.

— Трудно ми е да си спомня кога точно ми хрумна тази идея — отвърна. — Бях забелязала кинжала още преди началото на вечерята. Когато се върнахме в гостната, аз го взех и го скрих в ръкава си. Никой не ме видя, сигурна съм в това.

— Не се съмнявам, че сте го направили много умело, мадам.

— Тогава реших точно какво ще направя. Оставаше само изпълнението. Рискът не беше малък, но сметнах, че си струва да се опита.

— Прибегнали сте до вашата способност хладнокръвно да преценявате шансовете за успех. Да, разбирам.

— Започнахме да играем бридж — продължи Лоримър с глас, лишен от емоции. — Най-сетне ми се предостави възможност — бях мор. Поразходих се из стаята и отидох до камината. Шейтана бе задрямал. Погледнах към другите — бяха погълнати от играта. Наведох се — и го направих... — Гласът ѝ потрепна леко, но веднага

си възвърна невъзмутимостта. — Казах му нещо. Сетих се, че може да ми послужи като алиби. Споменах нещо за огъня и се престорих, че той ми отговаря, а после казах още нещо: „Съгласна съм с вас. И аз не обичам радиатори.“

— Той не извика ли?

— Не. Като че ли изхриптя леко — това беше всичко. Подобен звук би могъл да се възприеме като говор.

— И тогава?

— Тогава се върнах към масата за бридж. Тъкмо играеха последната ръка.

— Просто седнахте и продължихте да играете?

— Да.

— И интересът ви към играта не отслабна ни най-малко, за да можете да ми възпроизведете почти всички наддавания и изиграни ръце два дни по-късно?

— Не — простичко отвърна тя.

— Epatant! — възкликна Поаро.

Той се облегна назад и кимна с глава няколко пъти. После рязко смени посоката на нейното движение и силно я тръсна.

— И все пак има нещо, мадам, което не разбирам.

— Да?

— Струва ми се, че пропускам нещо. Вие сте жена, която внимателно претегля и обмисля всичко. Решавате, че поради някаква причина ще поемете голям риск. И го поемате — при това успешно. А после, няма и две седмици, променяте решението си. Откровено казано, мадам, тук нещо не е наред.

Устните ѝ се извиха в усмивка.

— Напълно сте прав, мосю Поаро. Има нещо, което не ви е известно. Каза ли ви госпожица Мередит, че се видяхме?

— Доколкото си спомням, било е около дома на госпожа Оливър.

— Струва ми се, че да. Но аз имам предвид самата улица. С Ан Мередит се срещнахме на Харли Стрийт.

— А! — Той я изглежда внимателно. — Започвам да разбирам.

— Надявах се на това. Бях ходила при един известен лекар, който само потвърди подозренията ми. — Усмивката ѝ стана още по-широка. В нея вече нямаше и следа от горчивина. — Не ми остава да играя още много бридж, мосю Поаро. О, той не ми го каза точно така, разбира се,

а се постара да скрие истината. С малко повече грижи и прочие, и прочие, можело да живея още няколко години. Само че нямам намерение да полагам никакви грижи. Не съм такъв човек.

— Да, да, започвам да разбирам — каза Поаро.

— Имаше значение, разбира се — един месец, може би два, не повече. И тогава, тъкмо когато си тръгнах от този специалист, срещнах Ан Мередит. Поканих я на чай. — Тя помълча, а после продължи: — В края на краищата аз не съм толкова лоша жена. Пиехме чай, а аз не преставах да мисля. С действието си онази вечер не само лиших от живот човека Шейтана (нещо непоправимо), но в различна степен повлиях неблагоприятно върху живота на трима души. Поради моето деяние доктор Робъртс, майор Деспард и Ан Мередит (никой от тях не ми е причинявал нищо лошо) бяха подложени на голямо изпитание, дори на опасност. Това поне можех да поправа. Не съм сигурна дали съм се чувствала силно трогната от положението на доктор Робъртс или майор Деспард, макар че ги очакваше значително по-дълъг живот от мен. Те бяха мъже и можеха да се погрижат за себе си. Ала когато погледнах Ан Мередит... — Тя се поколеба, а после бавно продължи: — Ан Мередит е още момиче. Животът е пред нея, а тази проклета история можеше да я погуби... Подобна мисъл не ми се нравеше... И тогава, мосю Поаро, аз осъзнах, че това, за което вие намекнахте, се е сбъднало. Не можех повече да мълча. Затова ви позвъних днес...

Изминаха няколко минути.

Еркюл Поаро се наведе напред. Загледа втренчено, при това съвсем умишлено, госпожа Лоримър. Тя му отвърна с кротък и спокоен поглед.

Най-сетне той проговори:

— Госпожо Лоримър, сигурна ли сте, уверена ли сте (ще ми кажете истината, нали?), че убийството на господин Шейтана не е било планирано предварително? Не сте ли планирали всичко преди? Не отидохте ли на вечерята с ясен план за убийството?

Тя го изгледа за миг, после поклати глава и отвърна:

— Не.

— Значи не сте планирали убийството предварително?

— Разбира се, че не.

— Тогава... тогава... О, вие ме лъжете! Не може да не ме лъжете!

Гласът ѝ прозвуча студено:

— Но моля ви, мосю Поаро, вие се самозабравяте!

Дребничкият човечец скочи на крака. Той закричи напред-назад из стаята, като едновременно мърмореше нещо под носа си и издаваше възклицания. Внезапно каза:

— Позволете.

И като отиде до стената, включи осветлението.

Върна се, седна на мястото си, постави ръце на коленете си и отново се вторачи в домакинята си.

— Въпросът е — каза — може ли Еркюл Поаро да греши?

— Никой не е безгрешен — хладно отвърна тя.

— Аз съм безгрешен — заяви той. — Никога не греша. Толкова съм постоянен в това, че чак се стряскам. Ала сега като че ли греша, изглежда, наистина греша. И това ме тревожи. Да допуснем, че знаете какво говорите. Нали вие сте извършили убийството! Не е ли фантастично тогава, че Еркюл Поаро знае по-добре от вас как сте го извършили?

— Не само фантастично, но и абсурдно — още по-хладно каза госпожа Лоримър.

— Тогава остава да съм луд. Определено луд. Не — *sacre nom d'un petit bonhomme*^[1] — аз не съм луд! Аз съм прав. Трябва да съм прав. Желая да ви повярвам, че вие сте убили Шейтана — но е невъзможно да сте го убили по начина, по който казвате. Никой не може да извърши нещо, което не е *dans son caractere*! — Той млъкна.

Тя пое дълбоко въздух и ядосано прехапа устни. Готвеше се да каже нещо, но Поаро я възпря:

— Или убийството на Шейтана е било планирано предварително, или не сте го убили вие!

Госпожа Лоримър рязко изрече:

— Наистина си мисля, че сте луд, мосю Поаро! Ако съм решила да призная, че съм убила някого, то няма да лъжа за начина, по който съм го извършила. И защо ще го правя?

Детективът отново се изправи и обиколи стаята. Когато се върна на мястото си, поведението му се беше променило. Беше станал внимателен и любезен.

— Вие не сте убили Шейтана — кратко изрече. — Сега го разбирам. Разбирам всичко. Харли Стрийт. И малката Ан Мередит,

застанала отчаяно на тротоара. Виждам и едно друго момиче, преди много време, момиче, което е изживяло живота си в самота, в ужасяваща самота. Да, виждам всичко. Не разбирам само едно — защо сте сигурна, че го е извършила Ан Мередит?

— Но моля ви, мосю Поаро...

— Няма смисъл да се противите, няма нужда от повече лъжи, мадам. *Казвам ви, че зная истината.* Известни са ми чувствата, които са ви обзели тогава на Харли Стрийт. Не бихте го направили за доктор Робъртс — о, не! Не бихте го направили и за майор Деспард. Но Ан Мередит е по-различна. Към нея изпитвате състрадание, защото тя е извършила това, което сте извършили и вие някога. Вие дори не знаете, така поне предполагам, какви причини е имала за това. Но сте убедена, че го е направила тя. Били сте убедена още онази вечер, когато комисарят ви помоли да изкажете мнение за случая. Да, виждате ли, известно ми е всичко. Безполезно е да лъжете повече. Разбирате го, нали?

Той почака за отговор, но такъв не последва. После кимна в знак на задоволство.

— Да, вие сте разумна. Това е хубаво. Постъпката ви е изключително благородна, мадам — да поемете вината върху себе си и да спасите това дете.

— Забравяте — проговори сухо тя, — че аз не съм невинна. Преди години, мосю Поаро, аз убих съпруга си...

Настъпи тишина.

— Разбирам — наруши я Поаро. — Това е справедливостта. В крайна сметка всичко се свежда точно до това — справедливостта. Имате логичен ум. Искате да страдате заради вашето престъпление. Убийството си е убийство — няма значение кой е жертвата. Вие притежавате кураж, мадам, освен това умеете да виждате нещата ясно. Но ви питам още веднъж: Как може да сте сигурна? Откъде знаете, че именно Ан Мередит е убила господин Шейтана?

Госпожа Лоримър въздъхна дълбоко. Настойчивостта на Поаро беше сринала и последната ѝ съпротива. Тя отговори на въпроса по най-простия начин, сякаш беше дете:

— Защото я видях.

[1] Кълна ви се (фр.) — Б.пр. ↑

ДВАЙСЕТ И СЕДМА ГЛАВА

СВИДЕТЕЛКАТА

Изведнъж Поаро прихна да се смее — просто не можа да се удържи. Отхвърли глава назад и високият му глас изпълни стаята.

— Pardon, madame — каза той. — Не успях да се удържа. Ние спорим, правим предположения! Задаваме въпроси, ровим се из психологията, а през цялото време е имало свидетел на престъплението! Разкажете ми, умолявам ви.

— Времето вече беше доста напреднало. Ан Мередит беше мор. Тя стана, погледна картите на партньора си, а след това се разходи из стаята. Самата игра не беше нещо интересно — изходът беше предначертан. Не беше нужно да се концентрирам върху картите. Оставаха ни още три ръце, когато погледнах към камината. Ан Мередит се беше навела над Шейтана. Докато наблюдавах, тя се изправи — ръката ѝ явно е била на гърдите му, което безкрайно ме изненада. Изправи се и бързо погледна към нас. На лицето ѝ бяха изписани вина и страх — видях много добре. Разбира се, тогава не знаех какво става. Просто се учудих какво е правила там. По-късно вече разбрах.

Поаро кимна.

— Но тя не е знаела, че вие знаете. Не подозира, че сте я видели, нали?

— Клетото момиче — каза госпожа Лоримър. — Толкова млада и уплашена, а трябва да се бори сама на този свят. Сега питате ли се защо мълчах?

— Не, не, не се питам.

— Особено като знаете, че и аз... че и аз... — Тя завърши изречението си със свиване на рамене. — Във всеки случай нямах право да я съдя. Това е работа на полицията.

— Точно така, само че днес нарушихте този ваш принцип.

— Никога не съм била мекушава или много състрадателна, но явно тези качества се задълбочават с възрастта. Уверявам ви, че рядко

проявявам съжаление към някого.

— То невинаги е безопасен съветник, мадам. Мадмоазел Ан е млада, крехка, изглежда кротка и уплашена — о, да, тя наистина има вид на човек, който заслужава съчувствие. Само че аз не съм съгласен. Да ви кажа ли, мадам, защо Ан Мередит е убила Шейтана? Защото е знаел, че тя е отнела живота на една възрастна дама, чиято компаньонка е била, понеже тази дама я е заловила в дребна кражба.

Госпожа Лоримър се сепна.

— Вярно ли е това, мосю Поаро?

— Няма никакво съмнение. Човек наистина би могъл да я вземе за кротка и нежна девойка. Ха! Само че тя е опасна, мадам, тази малка мадмоазел Ан е много опасна! Когато е засегната нейната безопасност, нейното спокойствие — тогава тя е способна на жесток и коварен удар. За мадмоазел Ан тези две престъпления няма да бъдат последни! От тях тя само ще набере самоувереност и...

Госпожа Лоримър остро го прекъсна:

— Това, което казвате, е ужасно, мосю Поаро! Наистина ужасно!

Той се изправи.

— Мадам, аз си тръгвам. Помислете върху думите ми.

Госпожа Лоримър като че ли не беше вече толкова уверена в себе си. Тя каза, опитвайки се да си възвърне предишната невъзмутимост:

— Ако реша, мосю Поаро, мога да се отрека от всичко казано. Не забравяйте, че нямате свидетели. Това, което ви казах, че съм видяла през онази фатална вечер — е, то си остава между нас.

Поаро изрече с тържествен глас:

— Нищо няма да бъде предприето без ваше съгласие, мадам. Бъдете спокойна — аз си имам свои методи. Сега, когато вече зная какво диря... — Той пое ръката ѝ и я поднесе към устните си. — Позволете ми да ви кажа, мадам, че вие сте забележителна жена. Приемете моите почитания. Да, наистина вие сте една на хиляда. Та вие не направихте това, на което други деветстотин деветдесет и девет жени не биха устояли.

— И то е?

— Не казахте защо сте убили съпруга си и колко много причини сте имали, за да го направите.

Тя изправи рамене.

— Но моля ви, мосю Поаро — хладно изрече. — Причините, които съм имала, са си изцяло моя работа.

— Великолепно! — каза Поаро и преди да напусне стаята, още веднъж поднесе ръката ѝ към устните си.

Навън беше студено и той се огледа за такси, но не видя нито едно.

Закрачи по тротоара и се замисли. От време на време кимваше с глава, а веднъж я тръсна енергично.

Погледна назад. Някой се качваше по стъпалата към дома на госпожа Лоримър. Той се поколеба за миг, питайки се дали да се върне, но в крайна сметка продължи пътя си.

Щом се прибра у дома, разбра, че Батъл си е тръгнал, без да му остави бележка.

Вдигна телефона и позвъни на комисаря.

— Ало — чу се гласът на Батъл. — Открихте ли нещо?

— Мисля, че да. Моп аті, веднага трябва да проследим Ан Мередит.

— Наредил съм да я следят — но защо веднага?

— Защото, приятелю, тя може да е опасна.

Батъл помълча известно време, а после каза:

— Разбирам какво имате предвид. Но няма никого... О, да, не бива да рискуваме. Всъщност аз ѝ писах. Пратих ѝ официално известие, че ще я посетя утре. Помислих си, че няма да е зле да я постреснем.

— Все пак е една възможност. Ще мога ли да ви придружа?

— Естествено. За мен ще бъде чест, мосю Поаро.

Детективът окачи слушалката. Лицето му имаше замислено изражение.

Не беше спокоен. Прекара дълго време в креслото си пред камината, като се мръщеше. Най-накрая отхвърли всички свои страхове и съмнения и се запъти към леглото си.

— Ще видим какво ще ни донесе утрешният ден — измърмори той.

Само че нямаше никаква представа какво щеше да се случи на следващия ден.

ДВАЙСЕТ И ОСМА ГЛАВА

САМОУБИЙСТВО

Новината дойде по телефона в момента, когато Поаро се готвеше да изпие сутрешното си кафе с кифлички.

Той вдигна слушалката и чу гласа на Батъл:

— Мосю Поаро ли е?

— Да, аз съм. Qu'est-ce qu'il y a ^[1]?

Гласът на Батъл му подсказа, че нещо се е случило. Собствените му опасения се възвърнаха.

— Моля ви, приятелю, говорете бързо.

— Госпожа Лоримър.

— Лоримър — да?

— Какво, по дяволите, ѝ казахте — или тя на вас — вчера? Нищо не ми съобщихте; всъщност ме оставихте да мисля, че онова момиче Мередит е нашият човек.

Поаро каза тихо:

— Какво се е случило?

— Самоубийство.

— Госпожа Лоримър се е самоубила?

— Точно така. Изглежда, напоследък е била доста потисната.

Лекарят ѝ предписал нещо за сън и снощи тя взела свръхдоза.

Детективът пое дълбоко въздух.

— Няма съмнение за... за случайна грешка?

— Никакво. Всичко е от ясно по-ясно. Писала е до тримата.

— Кой трима?

— Другите трима. Робъртс, Деспард и Ан Мередит. Без никакви заобикалки им заявява, че искала да се отърве по най-бърз начин от цялата бъркотия, че тя убила Шейтана и че им се извинявала — извинявала — за притесненията. Напълно делово писмо. Съвсем типично за тази жена — винаги е била много хладнокръвна.

Поаро помълча известно време.

Значи това бе последната дума на госпожа Лоримър. В края на краищата все пак бе избрала да защити Ан Мередит. Бърза и безболезнена смърт вместо продължителен и мъчителен край; последно дело, пропито от алтруизъм — да спаси една девойка, към която тайно е изпитвала състрадание. И всичко това замислено и изпълнено по един ефикасен и безмилостен начин, като се погрижва дори да извести за самоубийството си трите заинтересовани лица. Каква жена! Възхищението му към нея нарасна още повече. Бе извършила всичко в своя непогрешим стил — с ясно изразена решимост и с настойчивост да доведе взетото решение докрай.

Мислеше си, че е успял да я убеди, но явно тя бе предпочела собствените си доводи. Жена с изключителна воля.

Батъл прекъсна мислите му:

— Какво, по дяволите, й казахте вчера? Навярно сте я уплашили и ето ви резултата! Но нали ми намекнахте, че разговорът ви с нея определено е сочел към Ан Мередит?

Поаро не отговори веднага. Той чувстваше, че мъртвата го бе обвързала към волята си така, както не би могла да го стори приживе.

Най-сетне проговори:

— Беше грешка...

Това бяха необичайни думи за него и той ги изрече без особено удоволствие.

— Сгрешили сте, така ли? — попита Батъл. — Няма значение, тя сигурно си е мислела, че я подозирате. Лоша работа — да ви се изплъзне просто така.

— Нямаше да можете да докажете нищо против нея — каза Поаро.

— Може и така да е... Може пък да е за добро. Вие... ъ-ъ-ъ... не сте го желали, нали, мосю Поаро?

Поаро се възмути. После каза:

— Разкажете ми точно какво се е случило.

— Робъртс отворил писмото си малко преди осем. Без да губи време, той се качил на колата си и оставил прислужницата си да се свърже с нас. Стигнал до дома на госпожа Лоримър, втурнал се в спалнята, но било твърде късно. Опитал изкуствено дишане, но напразно. Малко след това пристигнал и нашият лекар и потвърдил опитите му да я съживи.

— Какво е било приспивателното?
— Мисля, че веронал. От групата на успокоителните. До леглото ѝ имало шишенце с таблетки.
— А другите трима? Не се ли опитаха да се свържат с вас?
— Деспард е извън града и не е преглеждал пощата си тази сутрин.
— Ами Ан Мередит?
— Току-що ѝ позвъних.
— Eh bien?
— Била отворила писмото малко преди да ѝ се обадя. Пощата пристига там по-късно.
— И как реагира?
— Напълно според очакванията — огромно облекчение, замаскирано от благоприличие, разбира се. Иначе шокирана и наскърбена.
Поаро помълча, после попита:
— Къде се намирате сега, приятелю?
— На Чейни Лейн.
— Bien. Идвам веднага.

В преддверието на Чейни Лейн той завари доктор Робъртс, който се готвеше да си тръгва. Обичайният бодър дух на доктора тази сутрин като че ли го беше напуснал. Робъртс беше блед и покрусен.

— Лоша работа, мосю Поаро. Не мога да не заявя, че от моя гледна точка се чувствам облекчен, но да ви кажа право, това е истински шок. Дори и за миг не съм допускал, че госпожа Лоримър може да е убила Шейтана. За мен е голяма изненада.

— Аз също съм изненадан.

— Толкова тиха, възпитана и сдържана жена. Трудно ми е да си представя, че е могла да извърши нещо подобно. Какъв ли мотив е имала? Е, сигурно никога няма да го разберем. Макар че лично аз съм доста любопитен.

— Тази случка навярно сваля голям товар от плещите ви.

— О, да, несъмнено. Би било лицемерно да не го призная. Никак не е приятно да те подозират в убийство. А що се отнася до клетницата — за нея това беше най-добрият изход.

— И тя мислеше така.

Робъртс кимна.

— Да, това е съвестта — каза той и излезе от дома.

Поаро замислено поклати глава. Докторът грешеше. Не угризения на съвестта бяха накарали госпожа Лоримър да посегне на живота си.

По пътя си нагоре по стъпалата той се спря да каже няколко успокоителни думи на прислужницата, която тихо ридаеше.

— Толкова е ужасно, сър. Толкова е ужасно. Ние много я обичахме. И вие така хубаво си пихте чая с нея вчера. А днес вече я няма. Никога няма да забравя тази сутрин — докато съм жива. Господинът звънна на вратата три пъти, преди да мога да му отворя. И как ми извика: „Къде е господарката ти?“ Толкова бях объркана, че едва му отговорих. Виждате ли, ние никога не отивахме при господарката, докато тя не позвънеше — така ни беше наредила. Та нищо не можах да му кажа. А той вика: „Къде е стаята й?“ и тича нагоре, а аз подире му; показвам му стаята и той се втурва вътре, без да чука, поглежда към нея и казва: „Много късно“. Беше мъртва, сър. Ама той ме прати за коняк и гореща вода и се зае с всички сили да я върне към живота, само че не можа. А после дойде и полицията и... и... не е хубаво така, сър. На госпожа Лоримър нямаше да ѝ се хареса. Защо ще идва полиция? Не е тяхна работа дори и да е станало такова нещо и бедната господарка да е взела свръхдоза случайно.

Поаро не отговори на въпроса, а каза:

— Как се чувстваше снощи господарката ви? Беше ли притеснена от нещо?

— Не, сър, мисля, че не. Беше уморена, а като че ли имаше и болки. Напоследък не беше добре, сър.

— Да, зная.

Съчувствието в гласа му накара жената да продължи:

— Тя никога не се оплакваше, сър, но от едно известно време ние с готвачката много се притеснявахме за нея. Започна лесно да се уморява, вече не можеше да върши предишните неща. Мисля си, че посещението на младата дама след вас ѝ дойде в повече.

Поаро беше вече стъпил на по-горното стъпало, но изведнъж се извърна.

— Младата дама? Идвала ли е тук някаква млада дама снощи?

— Да, сър. Вие тъкмо си бяхте тръгнали. Госпожица Мередит, така се казваше.

— Дълго ли остана?

— Някъде около час, сър.

Той помълча около минута, а след това попита:

— И после?

— После господарката си легна. Вечеря в леглото. Каза, че е много уморена.

Поаро отново помълча; после попита:

— Знаете ли дали господарката ви е писала някакви писма вчера?

— След като си легна ли? Мисля, че не, сър.

— Сигурна ли сте?

— На масичката в антрето имаше някакви писма за пощата, сър. Винаги сме ги пускали, преди да заключим. Само че тези май бяха там още от сутринта.

— Колко бяха?

— Две или три, не съм сигурна, сър. Мисля, че три.

— Кой ги пусна? Вие или готвачката? Не забелязахте ли до кого бяха адресирани? Не се засягайте от въпроса ми, но той е много важен.

— Аз ги занесох до пощата, сър. Видях горното — беше до „Фортнъм и Мейсънс“. Другите не ги видях.

Жената изглеждаше искрена.

— Сигурна ли сте, че писмата не бяха повече от три?

— Да, сър, сигурна съм.

Поаро замислено поклати глава. Отново се заизкачва по стъпалата, но пак се обърна и попита:

— Сигурно знаете, че господарката ви е взимала лекарство за сън?

— О, да, сър, докторът ѝ го предписа. Доктор Ланг.

— Къде стоеше това лекарство?

— В малкото шкафче в стаята на господарката.

Поаро не зададе нови въпроси, а се качи горе. Лицето му беше доста мрачно.

На горната площадка го посрещна Батъл. Комисарят имаше разтревожен вид.

— Радвам се, че дойдохте, мосю Поаро. Искам да ви представя доктор Дейвидсън.

Лекарят подаде ръка. Беше висок мъж с меланхолично изражение.

— Нямахме късмет — каза той. — Час-два по-рано и можехме да я спасим.

— Хм — рече Батъл. — Не бива да го казвам официално, но не съжалявам. Тя беше... ъ-ъ-ъ... беше истинска дама. Не зная какви причини е имала да убие Шейтана, но е възможно да са били основателни.

— Във всеки случай — обади се Поаро — е съмнително дали би доживяла процеса си. Беше много болна.

Лекарят кимна.

— Напълно сте прав. Е, може би е за добро.

Той заслиза надолу.

Батъл извика след него:

— Една минутка, докторе.

Поаро промърмори:

— Мога ли да вляза?

Батъл кимна през рамо.

— Да, може. Ние приключихме.

Детективът се вмъкна в стаята и затвори вратата. Приблжи се към леглото и се загледа в спокойното лице на покойната.

Беше силно разтревожен.

Дали бе посегнала на живота си като последен жест, за да спаси девойката от позор и смърт, или имаше някакво друго, много по-зловещо обяснение?

Според някои факти...

Внезапно той се наведе и заглежда една синина върху ръката на покойницата.

Изправи се отново. В очите му танкуваше онова котешко пламъче, чието значение беше известно само на много близки негови познати.

Той бързо излезе от стаята и слезе долу. Батъл и един негов подчинен бяха до телефона. Последният остави слушалката и каза:

— Не се е върнал, сър.

Батъл каза:

— Деспард. Опитвам се да го открия. Има писмо за него с клеймо от Челси.

Поаро зададе въпрос, който беше изненадващ:

— Беше ли закусил доктор Робъртс, преди да дойде тук?

Комисарят го изглежда.

— Не — отвърна. — Доколкото си спомням, той каза, че е излязъл, без да закуси.

— Значи сега ще си е у дома. Можем да му се обадим.

— Но защо?

Но Поаро вече набираше номера. После попита:

— Доктор Робъртс? С него ли говоря? Mes oui, Поаро се обажда. Само един въпрос — добре ли познавате почерка на госпожа Лоримър?

— Почеркът на госпожа Лоримър? Не, струва ми се, че не съм го виждал преди.

— Je vous remercie^[2].

Поаро бързо остави слушалката.

Батъл го гледаше втренчено.

— Какво ви става, мосю Поаро? — тихо попита той.

Детективът го сграбчи за ръката.

— Слушайте, приятелю. Вчера, няколко минути след като съм си тръгнал оттук, е пристигнала Мередит. В действителност я видях да се качва по стълбите, но тогава не бях сигурен, че е тя. Веднага щом си е тръгнала, госпожа Лоримър си е легнала. Доколкото прислужницата си спомня, тогава тя не е писала никакви писма, а и поради причини, които ще разберете, след като ви разкажа за разговора ни, не вярвам тя да е написала тези три писма преди моето посещение. Тогава кога ги е написала?

— След като прислужниците са си легнали? — подхвърли Батъл.
— Станала е и ги е пуснала сама.

— Да, това е възможно, но съществува и друга вероятност — че тя изобщо не ви е писала.

Батъл подсвирна.

— Боже мой, да не искате да кажете...

Телефонът иззвъня. Сержантът вдигна слушалката и след малко се обърна към комисаря:

— Сержант О'Конър се обажда от апартамента на Деспард, сър. Според него Деспард се намира в Уолингфърд-он-Темз.

Поаро хвана Батъл за ръката.

— Бързо, приятелю. И ние трябва да отидем в Уолингфърд. Уверявам ви, че много се тревожа. Едва ли това е край. Отново ви повтарям, приятелю, тази млада дама е опасна.

[1] Какво има? (фр.) — Б.пр. ↑

[2] Благодаря ви — (фр.) — Б.пр. ↑

ДВАЙСЕТ И ДЕВЕТА ГЛАВА

НЕЩАСТЕН СЛУЧАЙ

— Ан — каза Рода.

— М-м-м?

— Моля те, Ан, не ми отговаряй така, докато решаваеш кръстословици. Искам да ми обърнеш внимание.

— Добре, обръщам ти внимание.

Тя се изправи на стола си и остави вестника.

— Сега е по-добре. Виж какво, Ан — поколеба се приятелката й.

— Имам предвид онзи мъж.

— Комисаря Батъл ли?

— Да, Ан. Искане ми се да му кажеш, че си била в семейство Бенсън.

Гласът на Ан изведнъж стана доста хладен:

— Глупости. И защо?

— Защото... Е, може да изглежда, че криеш нещо. По-добре ще е да му го кажеш, сигурна съм.

— Вече е късно — хладно отвърна тя.

— Трябваше да го направиш още в началото.

— Е, но сега вече не мога.

— Да — каза Рода, но гласът й не прозвуча убедено.

Ан се обади отново, вече малко раздразнено:

— Въпреки всичко не виждам защо. Няма нищо общо с това.

— Не, разбира се.

— Бях там само два месеца. Той иска тези неща като... като някакви препоръки. Два месеца нямат значение.

— Да, зная. Предполагам, че може да ме сметнеш за глупава, но тези неща ме притесняват. Просто смятам, че би трябвало да го споменеш. Виж какво — ако разбере по някакъв начин, може да прозвучи зле, все едно си го криела.

— Не виждам как може да научи. Знаеш го само ти.

— Така ли?

Ан подскочи при това леко колебание в гласа на Рода.

— Защо, кой друг знае?

— Ами всички в Коумейкър — отвърна тя след кратка пауза.

— О, там ли! — Ан сви рамене. — Че как комисарят ще срещне някого от Коумейкър? Ще бъде твърде голямо съвпадение.

— Но такива съвпадения се случват.

— Рода, какво си се захванала с това? Не спираш да дърдориш.

— Много съжалявам, скъпа. Но нали знаеш какво може да си помислят в полицията, ако сметнат, че укриваш нещо.

— Няма да узнаят нищо. Кой ще им каже? Знаеш го само ти, никой друг.

Казваше тези думи за втори път. Гласът ѝ леко се промени — в него се появи някаква странна, като че ли пресметлива нотка.

— Колко забавно ще бъде, ако се появи майор Деспард — каза Рода.

— Какво? О, да.

— Ан, той наистина е хубав. Ако не го искаш, моля ти се, дай го на мен!

— Не ставай смешна, Рода. Той не дава и пет пари за мен.

— Защо тогава непрекъснато ни посещава? Защото си пада по теб. Ти си точно типът нещастна девойка, която той ще иска да избави от премеждията. Изглеждаш толкова привлекателно безпомощна, Ан.

— Той се държи еднакво мило и с двете ни.

— Просто защото така е възпитан. Но ако не го искаш, мога аз да го утеша — нали съм ти приятелка? Ще успокоя разбитото му сърце и прочие, и прочие, докато накрая го имам. Кой знае? — заключи Рода по не много елегантен начин.

— Сигурна съм, че няма да срещнеш никакви проблеми с него, мила — засмя се Ан.

— Той има такъв прекрасен тил — въздъхна Рода. — Медночервен и мускулест.

— Скъпа, трябва ли да бъдеш толкова глупаво сантиментална?

— Харесваш ли го, Ан?

— Да, доста.

— О, колко сме самодоволни! Струва ми се, че той ме харесва малко — не колкото теб, но все пак не е без нищо.

— О, той наистина те харесва.

В гласа ѝ отново прозвуча необичайна нотка, но приятелката ѝ не я забеляза.

— Кога пристига нашият детектив? — попита тя.

— В дванайсет — отвърна Ан. Тя помълча известно време, а после добави: — Сега е едва десет и половина. Хайде да отидем до реката.

— Но... но Деспард не спомена ли, че може да намине към единайсет?

— Защо да го чакаме? Ще кажем на госпожа Астуел къде сме и той може да ни намери на реката.

— Всъщност не бива да се даваме евтино, скъпа, както винаги казваше майка ми! — засмя се Рода. — Хайде тогава.

Тя излезе през градинската врата. Ан я последва.

Десет минути по-късно майор Деспард пристигна в Уендън Котидж. Знаеше, че е подранил, затова малко се изненада, когато разбра, че и двете момичета са излезли.

Той прекоси градината и поляната и зави надясно покрай реката.

Вместо да се заеме веднага със сутрешните си задължения, госпожа Астуел остана загледана след него минута-две.

„Коя ли от двете му е на сърцето? — запита се тя. — Май че е госпожица Ан, но не съм сигурна. Не можеш много разбра от лицето му. Еднакво любезен е и с двете. А може и двете да си падат по него. Ако е тъй, няма дълго да останат приятелки. Най-сигурният начин да се разделят две приятелки е, когато се появи някой господин.“

Приятно развълнувана от вероятността да спомогне за разцъфтяването на една любов, госпожа Астуел влезе вътре, за да измие чиниите от закуската, когато на вратата се позвъни отново.

— Проклет звънец — каза тя. — Правят го нарочно. Сигурно е някой колет. Или пък телеграма.

Тя бавно се насочи към входната врата.

Там стояха двама господа — един дребен чужденец и един същински англичанин, едър и здрав. Тя си спомни, че беше виждала последния преди.

— Госпожица Мередит у дома си ли е? — попита едрият.

Прислужницата поклати глава.

— Току-що излезе.

— Така ли? Накъде отиде? Не сме я срещали.

Госпожа Астуел, която скришом изучаваше удивителните мустаци на другия господин и беше на път да заключи, че едва ли тези двамата са приятели, благоволи да даде допълнителна информация:

— Отидоха на реката.

Другият господин се намеси:

— А госпожица Доус?

— Отидоха и двете.

— А, благодаря — каза Батъл. — Откъде се минаваше за реката?

— Първо наляво, надолу по алеята — бързо отговори тя. — Като стигнете до пътеката, тръгвате надясно. Чух ги да казват, че отиват натам — добави. — Няма и четвърт час. Скоро ще ги настигнете.

„Чудя се — каза тя на себе си, докато неохотно затваряше вратата, гледайки любопитно отдалечаващите се гърбове — що за птици сте вие? Нещо не мога да ви разбера.“

Госпожа Астуел се завърна при мивката, а Батъл и Поаро поеха наляво по алеята, която скоро ги изведе на крайречната пътека.

Поаро настояваше да побързат, докато комисарят го наблюдаваше с любопитство.

— Какво има, мосю Поаро? Доста сте се разбързали.

— Така е. Тревожа се, приятелю.

— Нещо конкретно?

Той тръсна глава.

— Не. Но съществуват някои възможности. Човек никога не може да е сигурен...

— Нещо ви е влязло в ума — каза Батъл. — Настояхте веднага да дойдем тук, без да губим време, и, честна дума, накарахте Търнър да понастъпи газта! От какво се боите? Момичето няма какво повече да прави.

Поаро замълча.

— От какво се боите? — повтори Батъл въпроса си.

— От какво се бои човек в такива случаи?

Комисарят кимна.

— Прав сте. Чудя се...

— Какво се чудите, приятелю?

Батъл изрече бавно:

— Чудя се дали Ан Мередит знае, че приятелката ѝ е казала на госпожа Оливър един определен факт.

Поаро кимна и настоя:

— Да побързаме, приятелю.

Те ускориха крачка. На реката не се виждаше никаква лодка, но щом преминаха един завой, Поаро се закова на място. Зоркият поглед на Батъл също забеляза фигурата.

— Майор Деспард — каза той.

Деспард беше на около сто и петдесет метра пред тях и вървеше по брега на реката.

Малко по-надолу се виждаха двете момичета в една плоскодънна лодка. Рода гребеше, а Ан се беше излегнала и се смееше. Нито една от двете не гледаше към брега.

И точно в този момент се случи нещо. Ан протегна ръка, Рода политна, падна зад борда, отчаяно сграбчи ръкава на Ан, лодката се заклати, преобърна се и двете се озоваха във водата.

— Видяхте ли? — извика Батъл и хукна. — Малката Мередит я хвана за глезена и я събори. Боже господи, това е четвъртото ѝ убийство!

И двамата тичаха. Пред тях обаче имаше друг. Стана ясно, че нито едно от момичетата не умееше да плува, но Деспард, озовал се най-близо до мястото, скочи във водата и загреба към тях.

— Моп Діеу, става интересно — извика Поаро. Той сграбчи Батъл за ръката. — Коя от двете ще спаси първа?

Двете девойки не бяха една до друга — разделяха ги около десет метра вода. Деспард плуваше мощно към тях, ръцете му загребваха ритмично. Насочваше се право към Рода.

На свой ред Батъл достигна най-близкото място на брега и скочи. Деспард току-що бе извадил Рода на брега. Той я просна на земята и скочи отново, насочвайки се към мястото, където Ан току-що бе потънала под водата.

— Внимавайте! — извика Батъл. — Водорасли!

Двамата стигнаха до мястото почти едновременно, но Ан вече бе потънала.

Най-сетне успяха да я извадят на повърхността и заедно я измъкнаха на брега.

Поаро се грижеше за Рода. Тя вече седеше изправена и постепенно се съвземаше.

Деспард и Батъл положиха Ан на земята.

— Изкуствено дишане — каза Батъл. — Единственото спасение. Но се боя, че е късно.

Той се залови за работа. Поаро стоеше до него, готов да го отмени. Деспард приклепна до Рода.

— Добре ли сте? — дрезгаво попита.

Тя бавно произнесе:

— Вие ме спасихте. Вие ме спасихте... — Протегна ръце към него и когато той ги пое, тя внезапно избухна в сълзи.

Той каза:

— Рода...

Ръцете им се сплетоха...

Изведнъж пред очите му изплува странно видение — на африканската джунгла, а Рода, весела и бодра, беше до него...

ТРИЙСЕТА ГЛАВА

УБИЙСТВО

— Да не искате да кажете — попита Рода недоверчиво, — че Ан нарочно ме е бутнала? Зная, че изглеждаше така, но тя знае, че не мога да плувам. Дали е било нарочно?

— Беше съвсем нарочно — отговори Поаро.

Колата им се движеше през покрайнините на Лондон.

— Но защо?

Детективът помълча минута-две. Мислеше си, че знае един от мотивите, накарали Ан да постъпи така, и този мотив в момента седеше до Рода.

Комисарят се изкашля.

— Ще трябва да се пригответе, госпожице Доус, за една неприятна новина. Госпожа Бенсън, при която е живяла вашата приятелка, не е починала в резултат на нещастен случай — поне имаме основания да мислим обратното.

— Какво искате да кажете?

— Ние смятаме — обади се Поаро, — че Ан Мередит е разменила шишетата.

— О, не! Това е ужасно! Това е невъзможно! Ан? Но защо ще го прави?

— Имала е причини — отвърна Батъл. — Но по-важното в случая е това, че според госпожица Мередит вие сте били единственият човек, който би могъл да ни каже нещо по въпроса. Предполагам не сте й казали, че сте го споменали на госпожа Оливър?

Рода отговори:

— Не. Мислех, че ще ми се разсърди.

— Сигурно. При това щеше да ви се разсърди страшно много — мрачно изрече Батъл. — Но е мислела, че единствената опасност може да дойде от вас, затова е решила да... да ви елиминира.

— Да ме елиминира? Мен? О, колко жестоко! Не може всичко това да е вярно!

— Е, сега тя е мъртва — каза Батъл — и можем да оставим нещата така. Но не ви е била добра приятелка, госпожице Доус, и това си е самата истина.

Колата спря пред една врата.

— Ще се отбием при мосю Поаро — рече комисарят — и ще поговорим за това.

В гостната на Поаро ги посрещна госпожа Оливър, която правеше компания на доктор Робъртс. Двамата пиеха шери. Ариадни Оливър беше с една от новите си спортни шапки и кадифена рокля с фльонга отпред, върху която имаше огризка от ябълка.

— Заповядайте, заповядайте — прояви гостоприемството си тя, сякаш се намираше у дома си. — Веднага щом ми се обадохте по телефона, аз позвъних на доктор Робъртс и дойдохме тук. Всичките му пациенти са на смъртно легло, но на него не му пука. Всъщност може вече да се оправят в момента. Ние обаче искаме да чуем новините.

— Да, наистина, всичко ми е като в мъгла — обади се Робъртс.

— Eh bien — каза Поаро. — Случаят е приключен. Убиецът на господин Шейтана най-сетне е открит.

— Така ми каза и госпожа Оливър. Тази малка хубостница Ан Мередит. Не мога да го повярвам. Просто невероятно — тя да убие.

— Убивала е и още как — каза Батъл. — Три убийства, при това на път е било и четвърто.

— Изумително! — измърмори Робъртс.

— Ни най-малко — каза госпожа Оливър. — Най-малко вероятната личност. Явно и в живота става като в книгите.

— Удивителен ден — изрече лекарят. — Първо писмото на госпожа Лоримър. Предполагам, че е било подправено, нали?

— Точно така. Фалшиво писмо в три екземпляра.

— Значи е написала едно и до себе си?

— Естествено, фалшификацията е била доста сполучлива. Не би заблудила експерт, разбира се, но пък не се е очаквало да ги гледа специалист, нали? Всички факти са сочели, че госпожа Лоримър се е самоубила.

— Извинете ме за любопитството, мосю Поаро, но какво ви накара да заподозрете, че не е било самоубийство?

— Кратък разговор, който имах с прислужницата от Чейни Лейн.

— И тя ви каза за посещението на Ан Мередит?

— Да, но това между другото. Освен това вече бях стигнал до определени изводи относно личността на човека, убил господин Шейтана. И тази личност не беше госпожа Лоримър.

— Защо заподозряхте Ан Мередит?

Той вдигна ръка.

— Минутка само. Оставете ме да ви представя нещата така, както ги виждам аз. Ще използвам метода на елиминирането. Шейтана не е бил убит от госпожа Лоримър, нито от майор Деспард, нито пък, колкото и странно да ви се стори, от Ан Мередит... — Той се наведе напред и замърка като на котка: — Виждате ли, доктор Робъртс, убиецът на господин Шейтана сте вие; вие убихте и госпожа Лоримър...

Настъпилата тишина продължи поне три минути. После Робъртс се изсмя доста заплашително.

— Вие с всичкия ли сте, мосю Поаро? Не съм убивал Шейтана, а не бих могъл да убия и госпожа Лоримър. Драги ми Батъл — обърна се той към комисаря от Скотланд Ярд, — нима и вие сте на това мнение?

— По-добре изслушайте мосю Поаро — тихо каза той.

Детективът започна:

— Макар и да знаех, че само вие сте могли да убие Шейтана, трябва да призная, че не беше лесно да се докаже. Но случаят с госпожа Лоримър е доста по-различен. — Той се наведе напред. — Тук не става въпрос дали аз зная, защото нещата стоят много по-просто — имаме свидетел, който ви е виждал.

Робъртс притихна. Очите му заблестяха и той изсъска:

— Говорите глупости!

— О, не, не са глупости. Било е рано сутринта. Вмъкнали сте се е измама в спалнята на госпожа Лоримър, където тя е спяла под въздействието на сънотворното си лекарство. Блъфирате отново — от един поглед казвате, че тя е мъртва! Изпращате прислужницата за коняк, гореща вода и прочие. Оставете сам в стаята. Прислужницата е хвърлила само един бегъл поглед. И какво се случва тогава? Възможно е да не го знаете, доктор Робъртс, но има фирми, специализирани в ранно почистване на прозорци. Един такъв чистач пристига със стълбата си точно когато идвате и вие. Поставя стълбата си до стената на къщата и започва работа. Първият прозорец, с който се заема, е този на спалнята на госпожа Лоримър. Когато вижда какво става вътре, той

бързо се премества на друг прозорец, само че вече е успял да види нещо. А какво именно — ще чуем от него.

Поаро направи няколко крачки, отвори вратата и извика:

— Влезте, Стивънс.

После се върна на мястото си.

Появи се едър мъж с червеникава коса. В ръка държеше униформена фуражка с надпис „Челси Уиндоу Клийнърс Асосиейшън“ и я мачкаше неловко.

Детективът попита:

— Разпознавате ли някого в тази стая?

Човекът се огледа, а после кимна стеснително към доктор Робъртс.

— Него — отговори.

— Кажете ни кога го видяхте за последен път и какво правеше тогава.

— Ами тази сутрин трябваше в осем да измия прозорците на някаква дама на Чейни Лейн. Започнах да си върша работата. Дамата си беше в леглото. Изглеждаше болнава. Тя тъкмо си надигаше главата от възглавницата. Този господин го помислих за доктор. Той ѝ вдигна ръкава и ѝ сложи някаква инжекция някъде тук. — Човекът посочи с ръка. — Тогава тя падна върху възглавницата. Веднага си рекох, че ще е по-добре да отида на друг прозорец. Да не би да съм направил нещо лошо?

— Напротив, приятелю, свършихте чудесна работа — каза Поаро. После добави тихо: — Eh bien, доктор Робъртс?

— Беше нещо за подсилване... ъ-ъ-ъ... последен опит да я съживя — заекна Робъртс. — Чудовищно е да...

Поаро го прекъсна:

— Нещо за подсилване, така ли? *N*-метил-цикло-хексанил-метил-малонилова урея — изрече, като натъртваше отделните срички. — Или известно по-просто като евипан. Използва се за упойващо вещество при операции. Големи дози, инжектирани венозно, причиняват моментална загуба на съзнанието. Опасно е да се използва след употреба на веронал или други сънотворни. Лично аз видях синината на ръката ѝ — явна следа от венозна инжекция. След уведомяване на полицията веществото беше изолирано не от кого да е,

а лично от сър Чарлс Имфри, главен аналитик на Министерството на вътрешните работи.

— Това като че ли е достатъчно — каза Батъл. — Няма нужда да се доказва убийството на Шейтана, макар че ако е необходимо, можем да повдигнем обвинение и в убийството на господин Чарлс Крадък, а вероятно и на жена му.

Споменаването на тези две имена довърши доктор Робъртс окончателно. Той се отпусна на стола си.

— Хвърлям си картите — каза. — Хванахте ме! Предполагам, че онзи мошеник Шейтана ви е подшушнал нещо онази вечер. А си мислех, че е него съм се оправил без проблеми.

— Шейтана няма никаква заслуга — отвърна Батъл. — Лаврите са за мосю Поаро.

Той отиде до вратата и повика двама души.

Гласът на комисаря придоби служебен тон, когато оповести официалния арест.

Щом вратата се затвори след обвиняемия, госпожа Оливър се провикна щастливо, макар и не съвсем искрено:

— Винаги съм *казвала*, че е той!

ТРИЙСЕТ И ПЪРВА ГЛАВА

КАРТИ НА МАСАТА

Това беше часът на Поаро — всички погледи бяха вперени в него.

— Много сте мили — каза той. — Наистина тази моя малка лекция ще ми достави удоволствие. Аз съм един скучен стар човек. Този случай според мен е един от най-интересните, които някога съм имал. Липсваше дори и трохичка доказателство, на което да се опрем. Имахме четирима души, един от които трябваше да е извършил престъплението — но кой? Какво можеше да ни подсказе нещичко? От материална гледна точка — нищо. Не разполагахме с никакви улики — нито отпечатыци от пръсти, нито уличаващи документи — нищо. Разполагахме само с хората. И все пак иммахме нещо материално — резултатите от бриджа. Навярно си спомняте, че още от самото начало обърнах голямо внимание на тези резултати. От тях научих доста за различните хора, които са ги водили. Там забелязах нещо ценно — веднага видях в третия ровер цифрата 1500 над чертата. Това можеше да означава само едно — обявяването на голям шлем. Ако човек решава да извърши престъпление при тези доста необикновени обстоятелства (има предвид, когато се играе бридж), той е изправен пред два големи риска. Първият е, че жертвата може да извика, а вторият — че дори жертвата да не извика, съществува опасност в сублимния момент някой от играчите да вдигне поглед и да види какво става. По отношение на първия риск няма какво толкова да се направи — въпрос на късмет, като при хазарт. Но при втория — може. От само себе си се разбира, че при интересна и вълнуваща игра вниманието на играчите ще бъде изцяло насочено към картите, докато при скучна игра те вероятно ще се оглеждат наоколо. Обявяването на голям шлем винаги е вълнуващо. Подобни обявявания (както и в случая) обикновено се контрират.

Всеки от тримата играчи концентрира вниманието си неколкостранно — обявилият да защити играта си, а другите двама —

да чистят правилно и в крайна сметка да го вкарат. Значи съществуваше вероятност престъплението да е било извършено по време на това разиграване и аз реших, ако е възможно, да узная как е протекло наддаването. Скоро разбрах, че мор при тази игра е бил доктор Робъртс. Взех това предвид и подходах към въпроса другояче — откъм страната на психологическата вероятност. От четиримата заподозрени госпожа Лоримър ми се стори като най-вероятна да планира и извърши успешно едно убийство, но в никакъв случай не я виждах да извършва престъпление, което трябва да се импровизира в последната минута. От друга страна, поведението ѝ в онази вечер ме озадачи. Тя сякаш намекваше, че тя го е извършила или че поне знае кой. Ан Мередит, майор Деспард и доктор Робъртс също попадаха под знаменателя на психологическите вероятности, макар че, както вече споменах, всеки от тях би извършил убийството от напълно различен ъгъл. След това направих още един експеримент. Накарах всеки един от тях да ми разкажа какво си спомня от стаята. Експериментът ми донесе ценна информация. Преди всичко този, който най-вероятно би забелязал кинжала, бе доктор Робъртс. По природа той е склонен да забелязва подобни дреболии — по принцип е наблюдателен човек. Що се отнася до ръцете от бриджа — той не си спомняше почти нищо. Наистина не очаквах да си спомни много, но това пълно забравяне ми подсказа, че вероятно нещо друго е занимавало съзнанието му през цялата вечер. Значи отново изпъкваше доктор Робъртс. У госпожа Лоримър открих отлична памет за карти, но напълно можех да си представя, че като вземех предвид другите ѝ способности за концентриране, край нея спокойно можеше да се извърши убийство, без тя да го забележи. От нея обаче научих нещо много ценно. Големият шлем е бил обявен от доктор Робъртс (доста неоснователно), при това в нейния цвят, а не в неговия, за да играе тя на всяка цена. Третият експеримент, този, който ни помогна много на нас с комисар Батъл, беше да разкрием предишните убийства, за да можем да установим има ли сходство в метода. Заслугите за тези разкрития принадлежат на комисаря, госпожа Оливър и полковник Рейс. Когато обсъждахме въпроса с моя приятел Батъл, той изрази разочарование, защото според него нямало никакво сходство между нито едно от предните три убийства и това на Шейтана. Всъщност не беше точно така. Двете убийства, приписани на доктор Робъртс, при по-

внимателен анализ и от психологическа гледна точка, а не от материална, се оказваха почти абсолютно идентични. И двете са, ако мога така да се изразя, публични убийства. Четка за бръснене, дръзко зарамена в собствения дом на жертвата, докато лекарят официално си е миел ръцете след преглед. Убийството на госпожа Крадък под прикритието на ваксина против тиф. И отново извършено съвсем открито — пред очите на света, така да се каже. И реакцията му е същата. Озовал се натясно, той избира момента и действа незабавно — блъфира дръзко, също както играе и бридж. И при бриджа, и при убийството на Шейтана той поема голям риск, но изиграва картите си добре. Ударът е бил нанесен с вещина и в подходящия момент. И точно когато съвсем определено стигам до извода, че извършителят е доктор Робъртс, госпожа Лоримър ме повиква и напълно убедително се самообвинява в престъплението! Почти й повярвах! Тя успя да ме накара да й повярвам за минута или две, ала после моите сиви клетки отново заработиха. Това, което тя заяви, беше невъзможно — значи не се беше случило! После ми каза още нещо, което доста ме затрудни. Увери ме, че е видяла Ан Мередит да извършва убийството. Чак на следващата сутрин — когато стоях до леглото на покойната — проумях, че съществува възможност да съм прав и същевременно тя да е казала истината. Ан Мередит отива до камината — и вижда, че Шейтана е мъртъв! Навежда се над него и навярно протяга ръка към лъскавата топка на дръжката. Устните й се разтварят, за да извика, но не го прави. Спомня си думите на Шейтана от вечерята — може да е оставил някакво доказателство. Тя, Ан Мередит, има мотив да желае смъртта му. Всеки ще каже, че тя го е убила. Не посмява да извика. Треперейки от страх и ужас, тя се връща на мястото си. Така че госпожица Лоримър е права, защото е мислела, че е видяла извършването на убийството — но и аз съм прав в това, че тя в действителност не го е видяла. Ако Робъртс се бе сдържал в този момент, съмнявам се дали някога щяхме да го разобличим. Би могло да стане, ако прибегнахме до различни блъфове и хитрости. Лично аз бих опитал. Без съмнение той е бил неспокоен. Знаел е, че Батъл слухти наоколо. Предвидил е сегашната ситуация да продължи дълго време — полицията да търси и по някакво чудо да открие улики за предишните му престъпления. Тогава му хрумва блестящата идея да направи госпожа Лоримър изкупителната жертва. Професионалното му око

несъмнено му е подсказало, че е болна и че не ѝ остава да живее дълго. Колко естествено тогава тя да сложи по-бърз край на мъките си, като преди това направи самопризнание! Той успява да се сдобие с образец на нейния почерк, написва три еднакви писма и пристига сутринта в дома ѝ с историята за писмото, което току-що бил получил. Междувременно инструктира прислужницата си да позвъни в полицията. Единственото, от което има нужда, е преднина и той я получава. Докато съдебният лекар успее да пристигне, всичко е свършило. Доктор Робъртс е готов с историята си за изкуственото дишане, което не помогнало. Всичко е съвсем правдоподобно, звучи напълно приемливо. През цялото това време и през ум не му минава да хвърля подозрение върху Ан Мередит. Той не знае за посещението ѝ предната вечер. Неговата цел е самоубийство и сигурност. Доста го смутих, когато го попитах дали познава почерка на госпожа Лоримър. Ако фалшификацията е била разкрита, той трябва да се спасява, като заяви, че никога не е виждал нещо, написано от нея. Умът му работи бързо, но не достатъчно бързо. От Уолингфърд телефонирах на госпожа Оливър. Тя изигра ролята си, като приспа подозренията му и го доведе тук. И точно когато се поздравява, че всичко е приключило добре, макар и не точно така, както го е планирал, идва ударът. Еркюл Поаро прави своя скок! Така че комарджията няма да прибира повече ръце. Картите му са на масата. C'est fini^[1]!

Настъпи тишина. Рода я наруши с дълбоката си въздишка.

— Какъв изключителен късмет, че този човек точно тогава е чистил прозорците — каза тя.

— Късмет ли? Късмет? Няма никакъв късмет, мадмоазел. Всичко се дължи на малките сиви клетки на Еркюл Поаро. А това ме подсеща...

Той отиде до вратата.

— Заповядайте, заповядайте, драги. Изиграхте ролята си чудесно.

Той се върна, вече придружен от чистача на прозорци, който сега държеше в ръка червената си коса и който изглеждаше доста по-различно от преди.

— Моят приятел господин Джералд Хемингуей, един обещаващ млад актьор.

— Значи никой не е чистил прозорците? — извика Рода. — И никой не го е видял?

— Аз го видях — отвърна Поаро. — Видях го с очите на ума, които са по-силни от обикновеното зрение. Просто човек трябва да се облегне в креслото си и да затвори очи...

Деспард каза шеговито:

— Я да го намушкаме, Рода, та да видим тогава дали духът му ще се върне и ще разбере кой го е направил!

[1] Край — (фр.) — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.